

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Rosenkrantz, Palle.

Just Høg og hans Fæstemø : Skilderier fra
Enevældens Barndom.

København : Kunstforlaget "Danmark", 1915

190 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

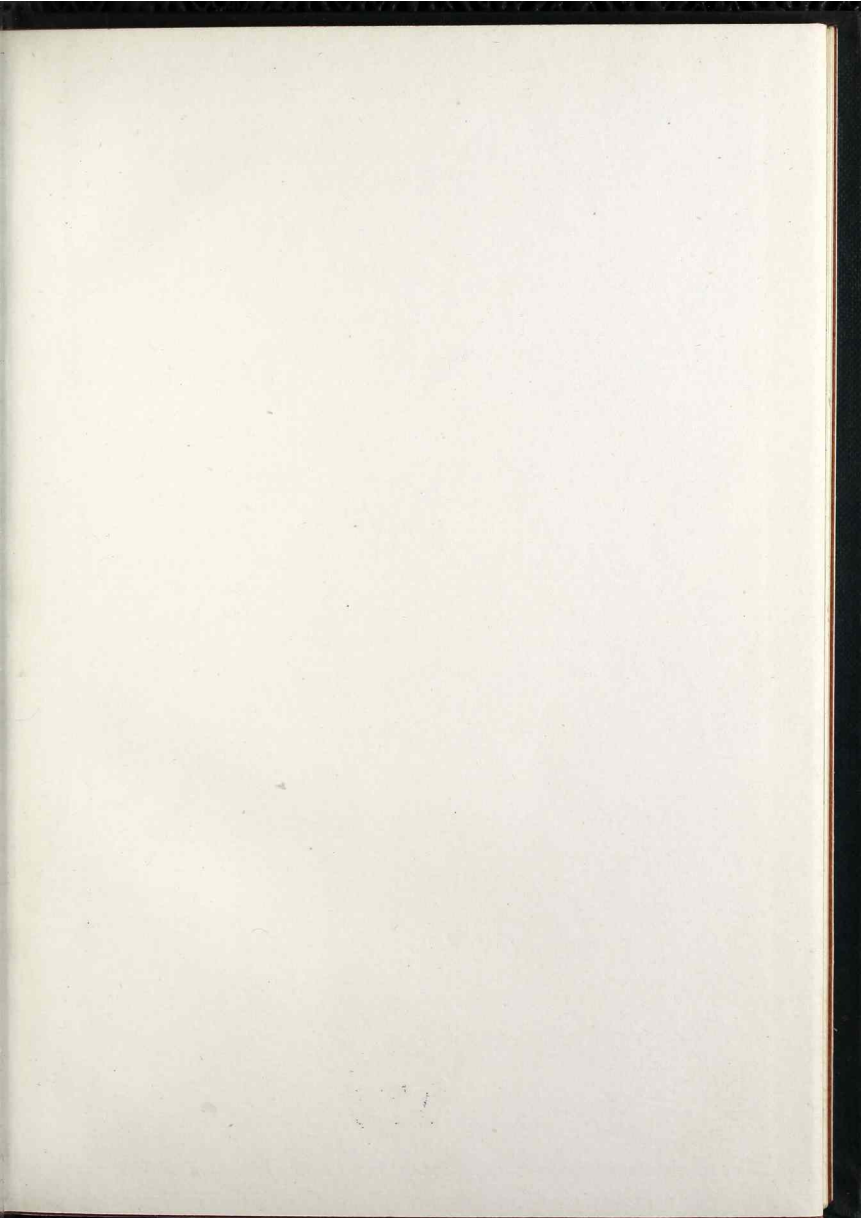
57 - 250

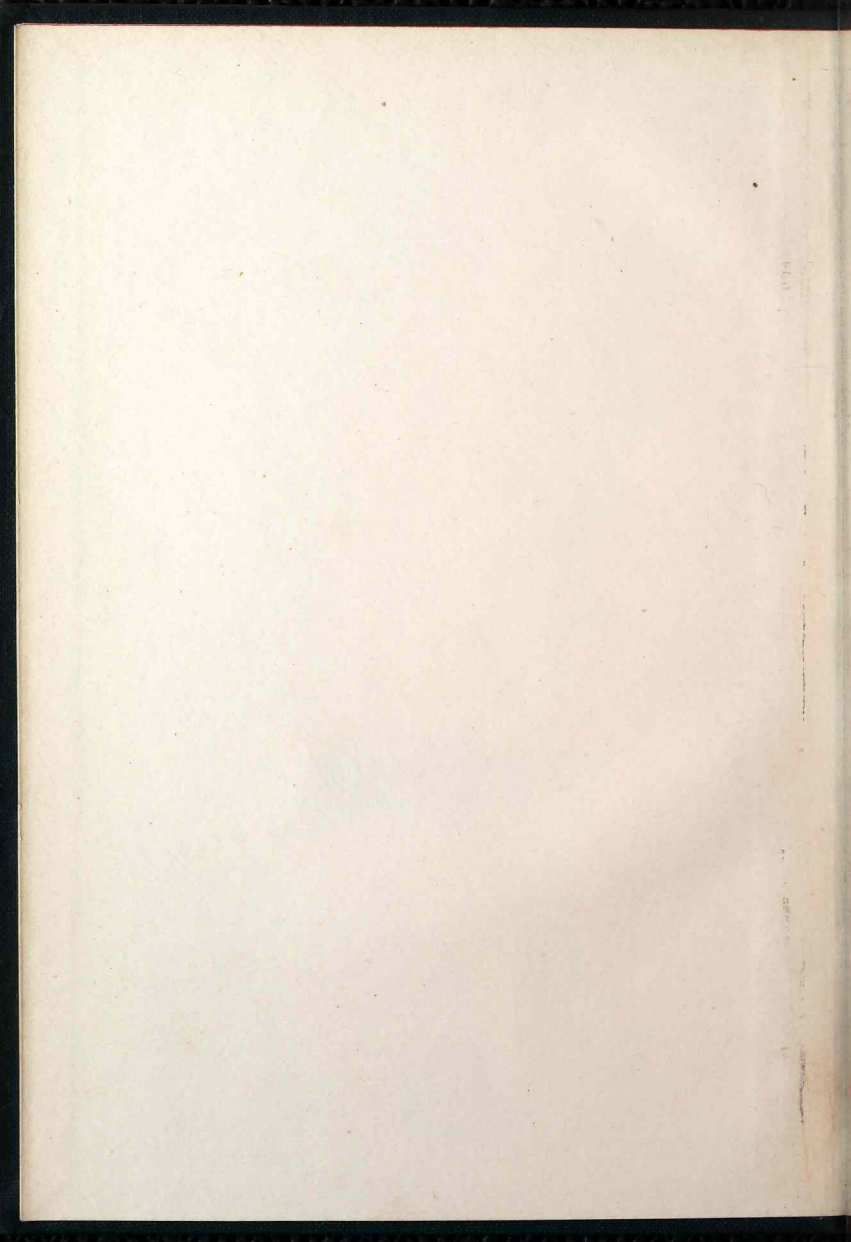
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022881281

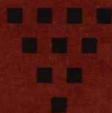

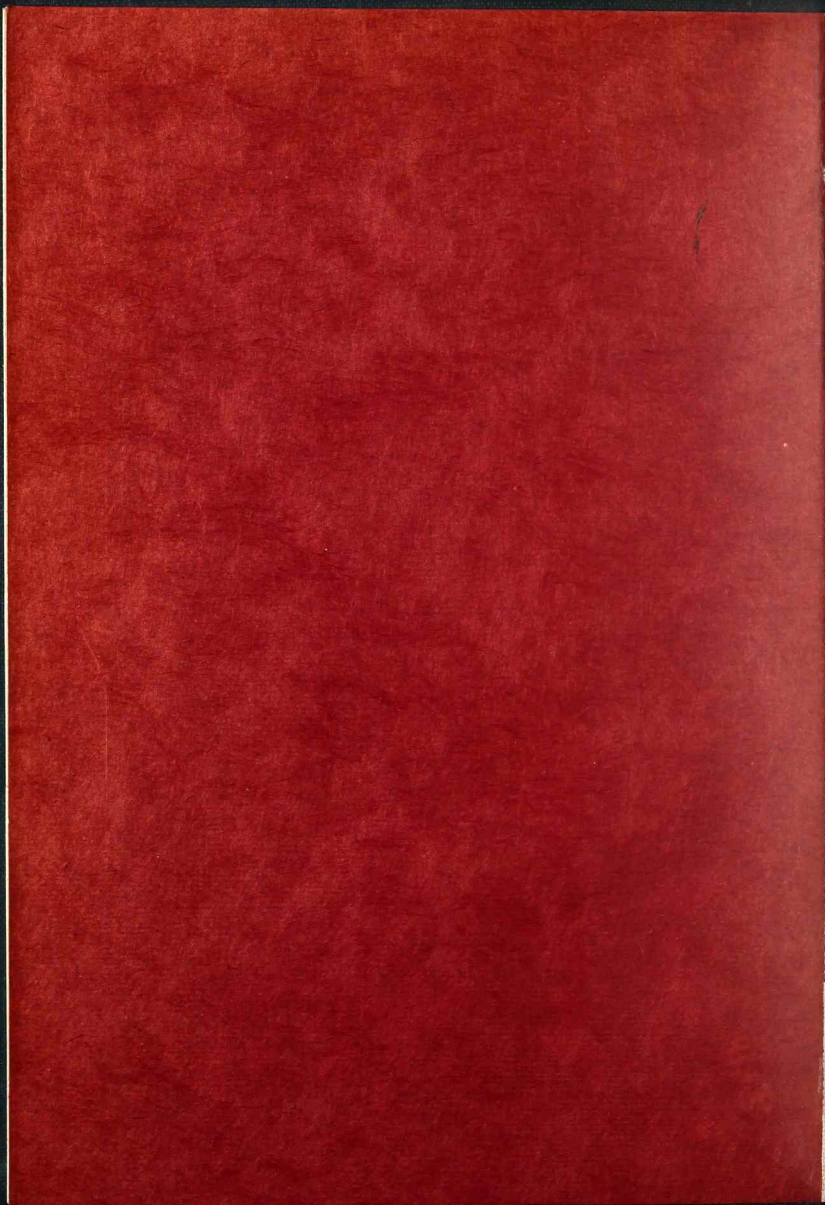
PALLE ROSENKRANTZ

JUST HØG OG HANS FÆSTEMØ

KØBENHAVN
KUNSTFORLAGET DANMARK

1915

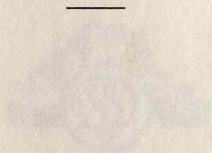

PALLE HØSTENRANG

JUST HØG OG HANS FÆSTEMØ

KILDEKORT FOR HANS FÆSTEMØ

JUST HØG OG HANS FÆSTEMØ

1915. 22890

KØBENHAVN

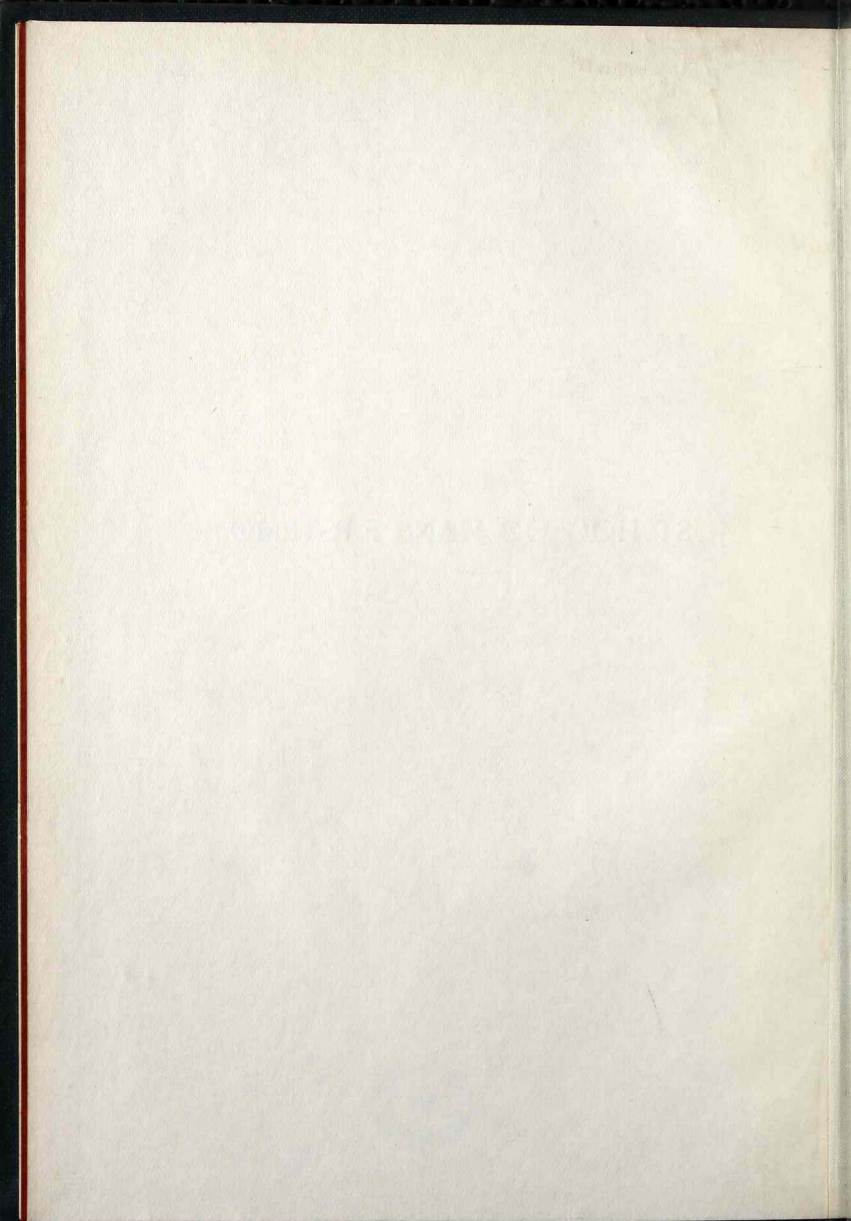
NATIONALBIBLIOTHEK

NYHEDS- og Bøgerhandel

100, NORDSTRØMSTEGEN

1915

PALLE ROSENKRANTZ:

JUST HØG OG HANS FÆSTEMØ

SKILDERIER FRA ENEVÆLDENS BARNDOM

KØBENHAVN
KUNSTFORLAGET „DANMARK“

TRYKT I EGMONT H. PETERSENS
KGL. HOF-BOGTRYKKERI

1915

PALLE ROSENKRANTZ

HANS FÆSTEMØ JUST HOG OG

SKILDERIER FRA ENEVÆLDENS TID

KØBENHAVN
KUNSTFORLAGET, DANMARK
TRYKT I KØBENHAVN
KGL. HOF-BOGTRYKKER

INDHOLD

1. Kapitel. Et Jætteeventyr	1-28
2. — — — — —	29-36
3. — — — — —	37-46
4. — — — — —	47-53
5. — — — — —	54-63
6. — — — — —	64-72
7. — — — — —	73-82
8. — — — — —	83-92
9. — — — — —	93-102
10. — — — — —	103-112
11. — — — — —	113-122
12. — — — — —	123-132
13. — — — — —	133-142
14. — — — — —	143-152
15. — — — — —	153-162
16. — — — — —	163-172
17. — — — — —	173-182
18. — — — — —	183-192
19. — — — — —	193-202
20. — — — — —	203-212
21. — — — — —	213-222
22. — — — — —	223-232
23. — — — — —	233-242
24. — — — — —	243-252
25. — — — — —	253-262
26. — — — — —	263-272
27. — — — — —	273-282
28. — — — — —	283-292
29. — — — — —	293-302
30. — — — — —	303-312
31. — — — — —	313-322
32. — — — — —	323-332
33. — — — — —	333-342
34. — — — — —	343-352
35. — — — — —	353-362
36. — — — — —	363-372
37. — — — — —	373-382
38. — — — — —	383-392
39. — — — — —	393-402
40. — — — — —	403-412
41. — — — — —	413-422
42. — — — — —	423-432
43. — — — — —	433-442
44. — — — — —	443-452
45. — — — — —	453-462
46. — — — — —	463-472
47. — — — — —	473-482
48. — — — — —	483-492
49. — — — — —	493-502
50. — — — — —	503-512
51. — — — — —	513-522
52. — — — — —	523-532
53. — — — — —	533-542
54. — — — — —	543-552
55. — — — — —	553-562
56. — — — — —	563-572
57. — — — — —	573-582
58. — — — — —	583-592
59. — — — — —	593-602
60. — — — — —	603-612
61. — — — — —	613-622
62. — — — — —	623-632
63. — — — — —	633-642
64. — — — — —	643-652
65. — — — — —	653-662
66. — — — — —	663-672
67. — — — — —	673-682
68. — — — — —	683-692
69. — — — — —	693-702
70. — — — — —	703-712
71. — — — — —	713-722
72. — — — — —	723-732
73. — — — — —	733-742
74. — — — — —	743-752
75. — — — — —	753-762
76. — — — — —	763-772
77. — — — — —	773-782
78. — — — — —	783-792
79. — — — — —	793-802
80. — — — — —	803-812
81. — — — — —	813-822
82. — — — — —	823-832
83. — — — — —	833-842
84. — — — — —	843-852
85. — — — — —	853-862
86. — — — — —	863-872
87. — — — — —	873-882
88. — — — — —	883-892
89. — — — — —	893-902
90. — — — — —	903-912
91. — — — — —	913-922
92. — — — — —	923-932
93. — — — — —	933-942
94. — — — — —	943-952
95. — — — — —	953-962
96. — — — — —	963-972
97. — — — — —	973-982
98. — — — — —	983-992
99. — — — — —	993-1002
100. — — — — —	1003-1012

FØRSTE RÆKKE

„MØDES“

FIRSTE REKKE

MODES.

INDHOLD

1. Kapitel. Et Jammersminde	9—20
2. — Københavns Slot	21—25
3. — Kongen	26—38
4. — Kronprinsens Indtog	39—45
5. — Dronningens Lystgaard	46—53
6. — Frederiksborg	54—64
7. — Den gamle Adel	65—75
8. — Sælhundejagt	76—85
9. — Fester paa Slottet	86—93
10. — Unge Hjerter	94—106

INDHOLD

10	—	Dage Hjerter	91-100
9	—	Forst på Stort	80-90
8	—	Selbstbejagt	70-80
7	—	Den gamle Ager	65-75
6	—	Fredstidstid	54-64
5	—	Gennemgangen i Ager	48-54
4	—	Konsternes Indby	38-48
3	—	Kongen	30-38
2	—	Konsternes Bort	21-30
1	—	Et Jætteemne	9-21

FØRSTE KAPITEL.

Et Jammersminde.

nne Cathrine, Anne Cathrine, sig Moder, at nu kommer de, Baaden er allerede lige ud for Børsen, og Karlene roer, som de roede for Livet.“

Sophia Amalia Lindenow bøjede sig ud over Sandstensrækværket for Bislaget i det Hus, der laa ved Kanalen næst ved

Sognepræstens til Holmens Kirke.

Hendes Søster Anne Cathrine stod bag hende og stirrede, hun vendte Hovedet og raabte ind i Forstuen: „Mor, Mor, nu kommer Generalmajor v. Ahlefeldt med Moster Leonora.“

Og den unge Pige rakte sig frem over Søsterens Ryg, hendes Kinder blussede, og hendes Hjerte bankede bag Linet.

Frøken Elizabeth Augusta, salig Hans Lindenows, kom langsomt fra Forstuen. Hun var lige fyldt de 40 Aar og ret velkonserveret. Et sort Slør skjulte det stærkt opsatte blonde Haar, som med talrige Krøller faldt ned over Pande og Øren. Hendes fine ovale Ansigt var blegt, de to store blaa Øjne spejdede ivrigt frem under de stærkt optrukne Bryn. Og hendes

Læber sluttede sig fast om Tænderne i et bittert Halvsmil.

Anne Cathrine græd og vendte sig mod Moderen.

„Aa hjerte Moder, saaledes skulde Moster Leonora komme tilbage til København.“

Frøken Elizabeth Augusta nikkede.

„Det er en værdig Modtagelse, Hs. Majestæt giver sin Søster. — Ser I Børn, derovre i Lønkammer Vinduet staar hun selv, se hvor hun rækker Hals. Jeg siger Jer, lille Børn, det tager en onde Ende med Leonora, hun derovre paa Slottet, hun hader hende — og regner det paa Præsten, saa drypper det paa Degnen, det bliver en onde Dage for Jer og mig.“

„Nu kommer de ganske nær,“ raabte Sophia Amalia forpustet. „Generalmajoren og Oberstlieutenant Rosenkrantz sidder i Baaden med Kaptajn Ahlefeldt og Peter Dreyer. Der er Musketerer hos. Nu kan jeg tydelig se Moster Leonora. Hun sidder og ser lige ud for sig, som gik det hele hende ikke an.“ —

„Blot hun dog vilde se herop,“ hulkede Anne Cathrine, „at hun dog kunde møde venlige Blikke.“

„Det manglede bare,“ snerrede Frøken Elizabeth Augusta. „Hun har altid haft et haardt Sind, og nu ligger hun, som hun har redet.“

„Aa Mor, at I nænner til det,“ udbrød Anne Cathrine og dækkede sine Øjne med sine Hænder. Hendes Moder drog Sløret tættere om Hovedet: „Er hun skyldig, da er der intet dertil at sige, men er hun uskyldig, da sker hende for meget. Gud afvende det i Naade fra os. Til Ham maa vi vende os og stille alt i Hans Haand.“

„Nu lægger Baaden til ved den lille Bro for Rente-

riet, " sagde Sophia Amalia, „og se deroppe paa Slot-
tet, der staar Kongen selv bag Dronningen i Lønkam-
mer-Vinduet. Se Generalmajoren gør Reverentz for
Moster Leonora og hjælper hende i Lande. I skal faa
se, det gaar bedre, end vi tænker."

„Gud give," sukkede hendes Søster og tørrede sine
Øjne i sit Ærme.

Frøken Elizabeth Augusta rystede paa Hovedet:

„Der holder Regimenter til Hest og Fods paa Slots-
pladsen, og der ved Slotsbroen staar Jochim Walt-
purger, Slotsfogeden, det er ikke for det gode. Nu
træder Kongen tilbage. — Se hvor de rækker Hals
derovre i Slottets Vinduer, og Pøbelen dernede paa
Slotspladsen trænger sig sammen om Musketererne.
I skal se Børn, der kommer onde Tider for os ogsaa.
Og det kan vi takke Leonora for, hun har alle Dage
konspireret og haft Haand i alskens dristige Handler.
I Fandens Maade er det gaaet med os alle, og nu
sidder vi der. Kom Anne Cathrine og lad os gaa til
vort. Folk kigger efter vore Vinduer." —

Anne Cathrine græd og fulgte Moderen til Brev-
kamret mod Gaardspladsen. Men Sophia Amalia blev
staaende i Bislaget og stirrede over mod Slottet og
det blaa Taarn med de tre kongelige Kroner.

Neden for Trappen stod Sophia Amalias Kammer-
pige Karen og gloede mod Slotspladsen med gabende
Mund.

„Karen," raabte Sophia Amalia, „giv mig din Hætte
over Hovedet, saa løber jeg over Broen og ser, hvad
de gør med Moster Leonora."

Og inden Karen fik svaret, rev Sophia Amalia hen-
de Hætten af Hovedet og satte i Løb over Holmens
Bro.

Inde i Slotsgaarden stod Folket i Rader paa begge Sider af et aabent Rum, som ledte til Kongens Trappe. Det var Almuesfolk, Borgerfolk og Adelsfolk, og mange var de, som kendte Frøken Leonora fra de gamle Tider, da Kong Christian var Danmarks Konge, og Hr. Corfitz Ulfeld var Rigens Hofmester og Stadens Hovedsmand. Og mange var bevægede til Klejnmødighed, adskillige baade Mænd og Kvinder fældte Taarer.

Men Leonora stod med foldede Hænder i sin grove Rejsedragt med toppet Hat paa det brune Lokkehaar, som vedkom alt dette hende intet. Generalmajor v. Ahlefeldt og Oberstlieutenant Niels Rosenkrantz var ilede til Kongens Lønkammer for at aflægge Beretning. Kaptajn v. Ahlefeldt og Slotsfogeden stod tilbage hos den fangne Frøken. Den tykke hjulbenede Slotsfoged med det røde svampede Ansigt og de hvide strittende Børster gjorde et Par Skridt frem mod Kongens Trappe, og Frøken Leonora rettede sig, som beredte hun sig til at stædes for sin kongelige Broders Aasyn. Men saa snurrede Slotsfogeden rundt med et ondt Grin. „Hold her,“ sagde han skarpt til Ahlefeldt og gik til det blaa Taarns Dør.

Der gik en Summen og Sukken mellem Raderne, og Hr. Henrik Bjelkes Frue, som ogsaa stod hos, daanede og sank i Armene paa de hosstaaende. Men Joachim Waltpurger vendte sig mod Kaptajnen og den fangne Frøken og lo, mens han rystede sine Nøgler.

Og da opløftede Frøken Leonora sit Blik mod Himlen og bad til Gud, men i det samme fløj en skrigen-
de Ravn over Taarnet, og ham fulgte en Flok Duer,

der fløj den samme Vej. Der var mange, der saa' dette, og de forstod, at det var et Jertegn, men hvad den Almægtige dermed havde villet sige og kundgøre, det forstod de ikke.

Saa endelig fik Slotsfogeden lukket Døren til Taarnet op, han gav sig gode Stunder, gjorde Jochim, han havde gammelt udstaaende med Corfitz Ulfelds Grevinde fra den Tid, Dina Vinhofer sad i det blaa Taarn, og Corfitz Ulfeld havde Trætte med hende for Kongens Retterting. Nu gik Leonora selv Vejen til den mørke Kirke, hvor Dina havde siddet, kan hænde Vejen til Retterstedet ogsaa.

Og Jochim Waltpurger smadskede med sin Mund.

Frøken Leonoras Pige gik frem mod Døren, da Kaptajn Ahlefeldt traadte ind med Fangen, men i det samme traadte Generalmajoren ned fra Kongens Trappe og bød, at hun skulde blive tilbage.

Sophia Amalia Lindenow stod rød og forpustet, ret neden for Døren, ingen kendte hende, hun stirrede maalløs mod den jernbeslagne Dør, der slog i efter Slotsfogeden.

Folket trængtes imod Taarndøren, og der gik høj Tale mellem dem. Det syntes ikke, som de fandt den Lod retfærdig, der blev Kong Christians Datter til Del. Og den onde Tale voksede til Støj og Larm. Saa kommanderede Generalmajor v. Ahlefeldt Musketererne til at drive Folket ud, og der blev svær Stimen i den smalle Slotsgaard, i Synderlighed under Porthvelvingen ved Taarnet.

Sophia Amalia blev trængt op imod Muren, hvor der var udgravet Sten tæt op ad Porten, og der blev hendes venstre Fod stikkende mellem Stenene. Men

som nu Mængden trængte paa, og Musketererne drev den frem med Kolbestød, formaaede hun ikke at holde sig staaende, men faldt forover, uden at kunne faa Foden løs. Det sortnede for hendes Øjne, og hun sank hen i Besvimelse.

Da hun igen kom til sig selv, laa hun paa en Bænk i Drabanternes Vagtstue ved Klædekammerbygningen, der var bygget midt over Slotsbroen. Hun saa sig forvirret om og forstod slet ikke, hvad der var hændet. Kun fornåm hun, at hendes venstre Fod værkede.

Der stod to unge Mænd ved Bænken, hvor hun laa. Hun kendte dem ikke, men deres Dragt viste, at de hørte til Hoffets Folk.

„Hvor er jeg?“ spurgte hun og saa' sig forvildet om.

„Hos Kongens Drabanter, mit smukke Barn,“ sagde den ældste af de to og smilede til hende, „men du er kommen svært til Fortræd og har forstrukket din Ankel, saa du faar vente, til der kommer Badskær og faar den sat i Lave igen. Saa længe skal vi holde dig med Selskab.“

Sophia Amalia blussede og slog Øjnene ned for Junkerens Blik, der hvilede fast paa hende, mens han drog hendes Kjortel bort fra det saarede Ben.

„Du gør den unge Pige helt skamfuld, Kaj,“ sagde den yngste af de to og drog nænsomt Skørtet ned over hendes Ankel og Fod.

Hun saa' op paa ham, og der var Tak i hendes Smil. Saa bed hun Tænderne sammen, fordi det værkede stærkt i den forstrakte Ankel.

„Lig nu stille, Barn,“ sagde den ældste af Hofjunkerne, „nu maa Badskæreren vel komme. Nu skal

jeg løse dine Hættebaand.“ Og han tog fat om Baandene, der bandt Kysen om hendes Hage.

Hun kastede Hovedet tilbage.

„Jeg vil hjem til mit eget,“ sagde hun vredt. Hun led ikke den Junker, der stod bøjet over hende og saa' paa hende, som om hun var en Pige fra Staden.

„Du gør den lille Pige helt angst,“ sagde den anden af Junkerne og skød sin Kammerat tilside.

„Hvad hedder du, Smaa?“ spurgte han og saa' paa hende med Øjne, hvis Blik hun ikke ret vel kunde møde.

Hun blussede. „Sophia Amalia,“ sagde hun.

Junkeren lo. „Det er et smukt Navn det, og det er et fornemt Navn. Hvem er dine Forældre. Har de tjent i Kongens Gaard da —?“

„Ja,“ svarede Sophia Amalia, men saa kom hun til at tænke paa det, hun havde set, og saa vilde hun ikke for alt i Verden sige sit Navn. Hun prøvede at sætte Foden mod Stengulvet, men den værkede stærkt, og Blodet steg hende til Hovedet af Smerte. Saa saa' hun paa Junkeren, der stod ved Enden af Bænken. „Vil I sige mig jert Navn, skal jeg sige Eder, hvem jeg er.“

„Jeg hedder Just Høg,“ sagde den unge Mand med et Smil, „og jeg er Kammerjunker hos Hans Majestæt, vor naadige Konge.“

Sophia Amalia rakte ham sin Haand og drog ham hen til sig.

„Om I vil bøje jert Øre ned til min Mund, vil jeg hviske til Eder, hvem jeg er, men I maa ikke sige det til nogen.“

Han lo og bøjede sig over hende, mens hans Kam-

merat ærgerlig traadte et Par Skridt tilbage. „Til Lykke med Erobringen, Just Justesen,“ sagde han gnavent og slentrede fløjtende hen til Vinduet.

Just Høg bøjede sig ned over den unge Pige, og hans tætte brune Paryk lagde sig over hendes Kind og kildrede hendes Hage. Hun rejste sig paa den højre Arm og maatte lægge den venstre Arm om hans Hals for at holde Ligevægten.

Det slog saa underlig varmt op i hende, at hun var lige ved at slippe Taget, men saa besindede hun sig, her kunde hun jo ikke blive, og de andre maatte ikke faa at vide, hvem hun var.

Hun hviskede sit Navn i hans Øre.

Han rejste sig hastig, saa hun var nær trillet fra ham ned af Bænken. — „Morbleu“ udbød han, „og Eders Fru Moder véd hun intet af, at I er her?“

„Nej,“ svarede Sophia Amalia, hun maatte bide sig i Læben for Smerte.

„Er I løbet hjemme fra for at ...“

„For at se dem føre Moster Leonora til det blaa Taarn. — Aa det var en Jammer at se...“

„Tys“ afbrød han — og drejede sig halvt mod sin Kammerat. — „Kaj,“ sagde han højt, „vi maa lade to Mænd af Vagten bære den unge Jomfru til sit Hus ...“

„Lad hende blive her,“ lo den anden Junker. „I synes jo at finde stort Behag i hinanden. Og mine Musketerer har andet at tage Vare end bære dine Erobringere til et sikkert Sted.“

„Tag dig i Vare,“ sagde Just Høg skarpt — „det er ...“

Sophia Amalia tog et fast Tag om hans Haandled.

„Om I vil støtte mig, Monsieur Høg, saa gaar vi to herfra, men hvem jeg er, maa I ikke sige — og I forstaar vel, her kan jeg ikke være.“

Og hun pegede frygtsomt mod Taarnet, hvor Leonora sad som Fange i Slotsfogedens Stue.

„Men I kan ikke støtte paa Foden,“ sagde han bekymret.

„Jeg kan, hvad jeg vil,“ svarede Sophia Amalia, og med et Ryk stod hun paa Stengulvet. Men Aarerne spændte i hendes Tindinger, og hun sank hen i hans Arm, som han udstrakte for at gribe hende.

Hun stod lidt og tog efter Vejret.

„Om I vil give mig Armen, saa gaar det vel. Vejen er ikke lang — og her tør jeg ikke blive.“

Den anden Junker traadte til. „Bliv du blot rolig her, Barn, dig skal intet skade, og Just Justesen er Mand for at holde dig artigt med Selskab. Jeg skal ikke inkommodere Jer.“ Saa slentrede han mod Døren. Der var noget i Just Høgs Blik, der kunde holde andre Jægere fra hans Vildtbane. Desuden var han kendt for at være en hastig Mand og let til Vrede, saa Kammeraterne skøttede ikke om at krydse hans Veje.

„Giv mig Jeres Arm og lad os følges til mit,“ sagde Sophia Amalia bønligt. „Foden er kun forstrukken, og det gaar vel at støtte paa den en kort Vej.“

„I er vel ikke bange for mig,“ sagde Just Høg med sit lille Smil, som hun syntes allerede nu, hun havde kendt længe. „I er en Søster til Christian Lindenow, som var Pog sammen med mig paa Herlufsholm, og jeg kender Jeres Søster Anne Cathrine. Men I er meget smukkere end hun. — I ligner ...“

Han tav pludselig.

Hun saa' op. „Moster Leonora,“ sagde hun fast — „det siger de alle. Aa det er Synd og Skam, som de farer frem mod hende ...“

„Tys,“ sagde han, „nye Tider er inde. Og vi af Rigens gamle Adel maa vare vore Munde. I véd, hvorledes det gik Oberst Lykke i Overfjor, Hr. Corfitz har haft onde Aar og mange med ham. Vi taler ikke om det. Ogsaa jeg er af den gamle Adel — stod det til os, saa sad hun ikke der mellem Mordere og Misdædere i Hundehullet — men det maa ikke høres. Og lad os saa prøve, om I kan støtte paa Benet.“

Sophia Amalia traadte til — det værkede voldsomt, og hun bed Tænderne sammen, men Fod for Fod maatte det kunne gaa. Og saa lænede hun sig til hans Arm, og de gik forsigtig over Tærsklen ud paa Broen. —

Men da de stod paa Broen, mærkede hun, at hun var ved at daane. Klokken var henimod syv, og det var temmelig lyst endnu, saasom de skrev den 8. August, men der var kun faa Folk paa Slotspladsen, de fleste var gaaet til deres efter den mærkelige Tildragelse, de havde set og overværet.

Saa slog Just Høg sin Arm om Sophia Amalia og løftede hende. Det var en let Byrde for en krigsvant Junker at bære, og Just Høg havde taget sin Tørn, saa ung han var, da Svensken laa for København og belejrede Staden.

Hun havde slaaet sine Arme om hans Hals, og hendes Kind hvilede mod hans; han standsede af og til og pustede, og saa mærkede hun hans Aande paa sin Hals. Der var saadan lille Lugt ved ham, som

hun syntes godt om, og uden at tænke over det trykkede hun Kinden tæt op til hans. Hun lukkede Øjnene og drømte, hun havde været i Fare, og en ung Ridder havde frelst hende af Fangetaarnet. Og ved sine egne Tanker blev hun ligesom lidt svirende, mens hun drak den Duft af Karlfolk gennem Mund og Næse.

Den Vej var længere, end Just Høg havde tænkt sig, og med hvert Skridt blev Byrden i hans Arme tungere. Men han stemte imod og lagde Nakken tilbage. Saa gned hans Kind mod hendes, og hans lille korte Overskæg kildrede hendes Mundvig. Midt paa Holmens Bro blev han staaende og lænede Ryggen mod Vindestolpen.

„Jeg kan støtte paa Benet, om I trættes,“ sagde hun og gled ned mod Broens Planker.

Der stod de lidt.

Han saa' ind i hendes blanke, brune Øjne, der lo mod ham — og hendes Kinder blussede som hans, mens hendes Bryst gik hurtigt som hans. Han bøjede sit Hoved mod hendes og hviskede: „Faar jeg tage Bæreløn her bag Bro-Porten, Sophia Amalia.“

Hun svarede ikke, men rakte ham sine røde friske Læber: det første Kys hun nogen Tid gav nogen Mand.

Og det kom hende for, som blev hun helt borte i Kysset.

Saa løftede han hende op og bar hende til Bislaget i Frøken Elisabeth Augustas Gaard, hvor der var stor Opstandelse for hendes Skyld. Og der blev saa Just Høg bænket paa Salen og maatte fortælle,

hvorledes han og Kaj v. Brockdorff havde frelst Sophia Amalia i Stimlen under Slotsporten.

Frøken Elisabeth Augusta slog Hænderne sammen.

„Men i Guds Navn, Barn, hvad vilde du dog der?“

„Jeg vilde se Moster Leonora,“ sagde Sophia Amalia.

Men om dette vilde Frøken Elisabeth Augusta ikke tale, mens en af Hs. Majestæts Kammerjunkere sad hos, og derfor tyssede hun paa Sophia Amalia.

Før Just Høg gik, traadte han hen til Bænken, hvor Sophia Amalia hvilede og tog hendes Haand. Den trykkede han til sine Læber, og saa' hende i Øjnene med det samme Blik som den Gang paa Broen.

Og hun fornam det, som kyssede han igen hendes Læber. Men hun vilde før dø end tale til nogen om, hvad der var hændet hende.

Saa kom der en Badskær og satte hende Kopper paa Ankelen, og det gjorde hende helt vel at miste Blod, saadan sydede det i hende. Og da hun var kommen til Hvile i sin Seng, sov hun hurtigt ind.

Sophia Amalia Lindenow var ikke stort over femten Aar. Just Høg var tre og tyve.

ANDET KAPITEL.

Københavns Slot.

od Høsten bliver Natten kold og blaa, Stjernerne flimrer i Gyldenglans, og Maanen, der lyser bleg paa Sommernattens Himmel og drager fine Florskyer eller Taagens Kniplinger for sit hvide Aasyn, tindrer nu skarp og gul. Det er, som føler den, at den virker i et Kald, at den giver

Lys og gavner. Kan hænde det er derfor, den viser sit Ansigt stolt og tydeligt mellem de blinkende Stjerner paa den dybblaa Bund. Maanen er en Kvinde, dens Smil i Septembernatten er et Kvindesmil, listigt og vidende.

Og saa er Luften i Høstnatten ren og kold, i September giver Jorden den synkende Sol al Varme tilbage, Blomster og Blade bæver i Kuld, men af alle Porer suger de den rene Luft, thi Kølighed er Renhed, og Høstnatten er den kølige Renheds Stund.

Sophia Amalia Lindenow stod i sit Vindu i Husets Gavl paa andet Stokværk, der var saa trangt i den lille Stue, og der udenfor var vidt til Loft og Væg, saa frit for Baand og Stængsel. Maanen lo til hende med sit vidende Smil, og Sophia Amalia spurgte.

„Sig mig, du evigunge Luna, som spændte dit sølverne Baand om Endymion, du, der kender Nattens dunkle Hemmeligheder, du, der følger de elskende med dit altskuende Øje — sig mig, Luna, hvor lider den, jeg elsker?“

Og Luna lo — Smilets Straaler gød sig over det slanke Taarn paa den sovende Kongeborg derovre. Det lyste i Kronernes Guld ikke som Solens Glimten, men som den lille Sct. Hansorms Flakken i den dunkle Nat over Moser og Kær. Og Lunas Smil varmede den kølige Natteluft, altimens den tændte smaa Blus, i Vejrhanens Guld, i Dragernes Haler paa det slanke Spir over Børsen, i Slottets Ruder, i Slotsgravens sorte døde Spejl, i Kanalens let krusede Vand, ja selv i det ærværdige, rustne Hængeværk paa Holmens Bro.

Der luede Maanens Smil vel allermest — underfundigt som det var. Og der luede det i Mindet. Der under de svære Hængebrobjælker var det, han stod den Dag, som var Dagenes Dag, der var det, han kyssede hendes Mund, saa det rislede som Ild over Skulder og Barm og Nakke, helt lukt ned og dybt ind i det allernelligste.

„Sig mig, Luna, hvor lider den, jeg elsker?“

Og de lysende Sct. Hansblus hoppede over Kongefløjens kobberdækte Tag, gled ned over Rigsraadsfløjens ærværdige Murstensgavl og flygtede over Vandet derude bag Bryghustagets Tegl ud over Amagerlandet — da Maanen trak et tæt Slør for sit Ansigt.

Det var kun en flygtig Sky, en drillende Tavshed, fordi Luna ikke vilde svare, men kun ægge Skøn-

jomfruens Tanker, lokke dem didhen, hvor der tændes Blus paa Kinder og farlige Glimt i Øjne.

Der jog et Træk af Svaner med Sang over Slottets Rygning, som en Sky jog de forbi, langt hen, hvor kun Tankerne kan følge, og Luna smilede til Svanerne, der drog mod Syd. Hun vidste, hvorhen de drog, didhen, hvor der altid er varmt, og hvor Maanens Straaler maa svale for hed en Hu.

De dybe Slag fra det store Sejerværk hamrede sig frem mellem de faste Sten derovre i det blaa Taarn, og Slagene meldte, om Tiden, der gik, om Tiden, der skulde komme. — De sprængte Nattens Stilhed og slukkede Maanens Sct. Hansblus, de vendte Tanken fra Rum til Tid, mens Hamren slog paa det dumpt rungende Malm.

Og da det sidste Malmslag tonede hen og løste sig i Natten, blev der endnu mere stille og helt koldt igen.

Men Maanen er stærkere end Tiden, som Mennesker har fanget ind og spærret inde i Sejerværket, og nu tog Sct. Hansblussene fat igen. De glimted i Dug, de glimted i Glas, de glimted i Guld og i Malm. Og Slottets Taarn tegnede sig slankt mod den dybbblaa Himmel, over de brede Slotsfløje, over den lange Bom, over Arsenalets mægtige Rygge, mens Slotspladsen laa mørk og ubelyst, saa ganske stille som død.

Sophia Amalia spejdede over mod de smaa Ruder højt under Kongefløjens Tag, just ret over Kongens Sale, tæt ind under Blaataarns Murkrone.

Derinde sov han, hvem hendes Tanker søgte. Han maatte dog forstaa, at hun ikke kunde sove. Netop i

Nat. — Hvor kunde hun sove efter de Ord, han havde talt til hende. Netop i Dag. — Var min Evne som Villie, Sophia Amalia, saa satte jeg dig paa min Hest, foran, hvor Manken bølg, og jog Sporerne i Gangerens Side. Saa bar den os over Mark, gennem Skov til mine Fædres Borg med det brede Taarn og det hvælvede Loft, ved Højstrups hvide Klinte i Stevns, og min fædrene Borg skulde gemme vor Lykke og skærme vor Fryd — —. Men ak — mine Fædres Borg er ikke min, min Gangers Fod er træet, mit Sind er tungt og sygt.

Hvor kunde han sove, naar hans Sind var tungt og sygt. Og hvor kunde hans Sind være tungt og sygt, naar hendes Mund og Øjne havde sagt ham, at hun var hans og kun hans. Og hvorfor vilde han byde hende Borg og Hvælvinger, naar en fattig Hytte var hende Skærm nok hos ham.

Hvor kunde han sove, naar hun stod lysvaagen og kun havde Luna at spørge. Luna, der ikke svarede, men kun smilede og tændte Blus overalt med sit Smil.

Saa stirrede hun atter op mod det gule Lys, der ikke blænder, og spurgte igen. Og Luna svarede.

Han sover, fordi han er kølig, den du elsker, kølig som denne Nat, jeg prøver at varme med mit Smil. I dig, mit Barn, kan jeg tænde de hede Luer, for dig kan jeg gøre Høstnatten lun og tung. Men om jeg lagde Solens Varme i dit Kys, du kunde ikke tænde en Brand i din Elskers Hjerter. Hans Hu staar til dig, men hans Hu er uden Flamme.

Sophia Amalia gøs og trak Vinduet til.

Saaledes var det, hendes Elskers Hu var som Høstnatten kølig og ren. Det ene Kys det første — men

siden kun høviske Ord — skønne, glædebringende Ord, men ikke Ord, der flammede og tændte. Og dog brændte hendes Hu ved de Ord, han talte, hun skjalv, naar hun saa' ham, hun blussede, naar hun tænkte paa ham. —

Hun favnede sin Dyne med Kys og Taarer og kaldte den ved hans Navn, til hun gøs af Kulde, søgte sin Seng og sov ind. Men Maanen tændte Sct. Hansblus i hendes smaa Ruder og listede sig med sine Straaler ind over hendes Seng.

Til den gled ned bag Slottet med sit evige vidende Smil.

Sophia Amalia Lindenow fik kun liden Søvn i de Nætter, der kom, i de Nætter, der gik. Men om Dagen var hun glad, thi Just Justesen Høg var Husets daglige Gæst — dog helst naar hun var ene hjemme.

TREDIE KAPITEL.

Kongen.

isp i Bremen-Verden og ikke født til at være Danmarks Konge, yngre Søn, der ved sin Broders Død nok kunde fatte Haab men ikke vinde Vished om Danmarks Krone, var Frederik af det Navn den tredie ved sin gamle Faders Død kommen til København, og ikke uden bitter Modstand i det skjulte valgtes han til Konge, mens Rigens Hofmester Corfitz Ulfeld bandt hans Hænder saa fast med Haandfæstning, at et bittert Klagesuk fandt Vej mellem de smalle sammenpressede Læber.

Han bragte med sig fra Tyskland sin 20 Aar yngre Hustru, den skønne, lidenskabelige Sophia Amalia, der gengældte de danskes Mistro med aabenbar Uvillie og aldrig vandt Venner i Danmark. Han bragte med sig tyske Mænd som Christoffer Gabel og Theodor Lente, med hvem han plejede Raad i det stille, mens Danmarks Rigens Raad uden at ænse Faren, der lurede i det skjulte, delte sig for eller mod Corfitz Ulfeld i Fejde om den højeste Magt.

Tre Aar efter sit Valg til Konge fældede Frederik den tredie Rigs-Hofmester Corfitz Ulfeld ved be-

skæmmelige Minder i den hæslige Dina Vinhofers Proces, og Danmarks Adel mistede sin bedste Mand, den vennesele, gode Hr. Corfitz, som Københavns Borgere elskede, og hvem det havde været ene af alle muligt at samle danske Mænd mod Forandringer udefra.

Nid blandt Mennesker staar altid i luende Skrift tegnet over de Aar, der rummer Danmarks Ulykke, og aldrig har Ulykken formaaet at samle danske Mænd.

Ejheller samlede den Ulykke, der nu kom nordfra med Karl den tiende Gustavs Krigere, et enigt Folk til Modstand. Corfitz Ulfeld blev sit Fædrelands Fjende og plettede derved sit gamle Skjold; selv følte han sin Daad som en fri Mands Fejdefærd mod en kongelig Ugerning. Havde han sejret, var dette maa-ske bleven Dommen over ham. Nu samledes Kongen og Folket for en Stund om Kampen for det bare Liv og frelste dette, mens Riget blødte af svære Saar.

I Farens og Nødens Stund glemte alle, at det var Kongen og hans Hus, der selv havde villet Striden, hvorunder de svære Saar blev slagne, og da der atter blev Fred i Landet, sluttede lærd og læg i Hovedstaden sig i fast Kreds om Kongen og hans tyske Mænd, vel nok saa meget for at vinde Særfordel paa Adelens Bekostning, som for at gavne Riget og opbygge Staden.

Kongen og hans Mænd forstod dette vel og handlede derefter. Og der, hvor en ny Sol stiger af Hav for at forgylde nye Tider, vil altid være Mænd at finde, der som Stjernehimlens Drabanter laaner

Solens Glans og straalere ved den uden egen indre Ild.

Kongegunst og Hofgunst er Adgang til Magt, som Fødsel og Rigdom eller Aandens Gaver er det, og i hine Tider blev Kongegunst fornemste Adgang til Magt. Men Kong Frederik den tredje var en Mand for sig, og lidet mindede hos ham om det, Mennesker i Almindelighed forbinder med Forestillingen om en magtstærk Konge.

Stille gik han frem med sin Magt. Mild og venlig viste han sig mod de lærde og læge Mænd i Staden, tavs og tilbageholden mod Adelen fra Rigets forskellige Provinser. En skønne Dag slog han Stadens Porte i og stillede sine lejede Krigsfolk paa Vagt med draget Værge. Sagt blev det ikke, men den danske Adel, hvis første Mænd var samlede i Staden, fik at forstaa, at det lettelig kunde gaa dem, som det Bartholomæusnatten, halvfjerdsindstyve Aar forud, var gaaet Huguenotterne i Frankrigs Hovedstad, eller som det var gaaet Sverrigs Adel under Blodbadet i Stockholm.

En kort Stund beraadte man sig, om man skulde gribe Sværdet og omkomme ved Sværdet, hvorefter hele Landet vilde have staaet i Flamme. Man saa' til Førerne, men der var ingen Førere. De bedste Klinger blandt Rigets Adel var Ulrik Fred. Gyldenløves, Fr. Ahlefeldts og Niels Rosenkrantz'. Gyldenløve var Kongens Søn, Ahlefeldt var Kongens tro Mand, og Niels Rosenkrantz var Soldat i Kongens Tjeneste. Hr. Corfitz var landflygtig, og Standens bedste Hoved, Hr. Hannibal Sehested, svigtede Standens Sag for Kongens.

Kaarden blev i Skeden, og med bøjet Hoved hørte man, hvad Kongen og hans Venner vilde opnaa. Det var kun en lille Ting: Arveret til Danmarks Rige med Pligt til at holde gammel Ret og gammel Sædvane — og give nye Rettigheder, hvor disse var fortjente. Og var det egentlig ikke rimeligt, at Danmarks Adel indvilligede i en Arvefølge nu efter at det maatte staa enhver klart, hvor megen Splid Kongevalg kunde medføre? Adelen kunde dog ikke være blind for, at Tiden medførte Udvikling. En lovbunden Arvekonge var en Fordel. Og paa dette blev Kong Frederik hyldet som Arvekonge. Men Pligten talte man ikke siden om, og den blev skudt ud til bedre Tider.

Blot sendte Kongen sine tro Mænd til Rigsraadets Sale og tog Raadets Kister i Forsvar. Danmarks Rigens Raad, der fra Arilds Tid havde hersket i Landet, var ikke mere, den danske Republik var blevet et Arvekongedømme. Og om Stænderne og deres Privilegier taltes i de Aar, der fulgte, kun saare lidt. Mere Kongens Tjenere end Kongen selv listede sig ved Svig Enevælden til. Men Københavns Hus blev et kongeligt Slot, og Kongens By blev Regeringens Sæde, mens Kongens Mænd blev dem, der styrede Riget fra det Lønkammer, hvor Beslutninger fattedes i det skjulte. Gud steg ned fra Himlen og inkarneredes i Kongens Person, Kongens Villie blev Lov, hans Ønsker blev Dom, og Landets Børn blev Dukker i hans Hænder.

Alt dette skete stille, med faa aabne Ord, med megen dulgt Misnøje, med meget Nid og megen Kamp for egen Fremgang, men uden Blod og Grusomhed,

som det altid er sket i Danmark. Det første Hoved, der faldt for Mestermændens Hug for crimen læsæ majestatis, var Oberst Kaj Lykkes, og det var af Pap. Dets Ejermænd overlevede i en rum Række Aar de fornærmede Majestæter.

Dog de, der stod imod den nye Ordning, mistede deres Bestillinger og deres Gods, og saaledes saaedes en ny Sæd af Tvedragt mellem dem, der skulde udføre Kongens Villie.

Et er der dog at sige. Landet forblev dansk. Vel fulgte tyske Mænd Kongens Kalden, og Hærens Officerer blev udenlandske Eventyrere, der solgte deres Klinger til kort Tjeneste for høj Sold. Det blev trods alt en Kærne af danske Mænd, der førte Enevoldskongens Værk ud i Livet, skrev hans Love og holdt hans Retterting. Kun i Dronningens Gemakker svansede det udenlandske Væsen, men det var fransk Luft, der blæste ind over Landet fra Tyskland, den satte Spor i Klædedragt og Sæder, men inderst inde forblev de danske som deres fremfarne Fædre danske i Sind.

Den Adel, der saa villig havde bøjet Hovedet for Kongens Krav, maatte vente at finde passelig Belønning. Kong Frederik var ingen Borgerkonge, vel var han nøjsom og tarvelig, yndede Samtale med lærde Folk og knyttede gerne Mænd af Borgerstanden til sig, men opfyldt af høje Tanker om Kongens Magt og Vælde saa' han gerne Hoffet straaale om sin pragtlystne Dronning, og dertil behøvedes Adel, en straalende Kreds af Herrer, hvis Kaarde blev et Smykke, ikke mere et Stridens Redskab, og Fruer, hvis Silke og Diamanter kunde straaale

som Baggrund for den kongelige Pragt, et Hof som det, den store Ludvig skabte i Versailles.

Og eftersom Adelen havde bøjet sig villig, aabnedes Hoffet atter for den. Fruer og Mænd af dansk Slægt tog Plads i Kongens og Dronningens Følge og sluttede Ring om Herskeren og hans Hus. Københavns Borgere saa' til, der rejste sig en ny Mur mellem dem og Landets Herre, efter faa Aar var alt ved det gamle. Blot var det nu saaledes, at i den nye Adel kunde man købe sig ind med Guld eller bukke sig ind ad Hoffets Bagtrappe ved Smiger og nyttige Gerninger. Den gamle Adel havde vogtet skinsyg paa, at ingen fremmed trængte ind, Enevoldskongen havde intet imod at aabne sin Dør for den, der havde Evne og Villie til at slaa Følge med Adelen.

Dog dette maatte tage sin Tid. Og ganske stilfærdigt fjernedes den gamle Tids Mænd efterhaanden som Aarene gik fra Rigets store Hverv og Hoffets Stillinger. Men ganske stilfærdigt og ganske langsomt, ja en Tid saa' det endogsaa ud, som om den gamle Tingenes Tilstand skulde vende tilbage, og havde det ikke været for Corfitz Ulfelds bitre Fjendskabs Skyld, saa var det maaske sket og Danmark aldrig blevet noget rigtigt Enevoldsrige.

Men Ulfelds Navn lyste endnu, efterat hans Hustru som Fange sad i Taarnet, efterat han selv som den jagede Ulv flakkede fredløs omkring, vel næppe mere sin Forstand mægtig, opfyldt af afsindige Planer, der kun spredte Ulykke og Sorg over alle, der stod ham nær. Efter Ulfelds Navn deltes den

gamle Adel, men endnu forfulgtes ingen for hans Skyld, og af hans Frænder og Venner var flere endnu i Kongens Tjeneste.

Om Kongen stod det højeste Raad, som man nu begyndte at kalde det Geheimeraadet. Dets første Mand var Rigs greve Christian Rantzau, der havde staaet Kongen trofast bi, da det gjaldt om at fælde Hr. Corfitz. Hoffets højeste Embedsmand var Dronningens Protegé, Rigsmarsken v. Körbitz, og af Kongens indkaldte Støtter Feltherren Hans Schack og Statholderen i København Frederik Ahlefeldt. Men iøvrigt var Geheimeraadene Mænd af Danmarks gamle Adel, Hannibal Schested, Peter Reedtz, Iver Krabbe, Henrik og Ove Bjelke. Og foruden disse er at nævne Geheimeraadene uden særligt Embede, danske Mænd som Christoffer Urne, Nils Trolle, Henrik Rantzau, Gunde Rosenkrantz og Otto Krag, alle gamle Rigsraader, mens fire andre gamle Rigsraader virkede i Regeringens Kollegier, Aksel Urup, Henning Pogevisch, Jørgen Bjelke og Ove Skade.

Og som de højeste Embedsmænd var Mænd af gammel dansk Adel, saa var og alle Lederne i Kancellier og Kollegier nu som før Enevældens Dag, Mænd af Rigets gamle Adel. Som ventelig var havde den Ulfeldske Slægt helt trukket sig tilbage fra Statens Tjeneste, men Kongen havde ikke overført sin Vrede mod Ulfelds Hustru paa hendes Søkende, og det var alle bekendt, at efter Hans Lindenows Død i Fattigdom levede Frøken Elisabeth Augusta udelukkende af Kongens Understøttelse. Hendes ældste Søn, Christian, var kongelig Hofjunker, og selv om hun ikke just var yndet ved Hoffet, stod al Ad-

gang dertil hende aaben, og hun mødtes ikke med ringeste Mishag.

Noget helt andet var det, at Svidersønnernes Kreds aldrig kunde vente fuld Tillid, og at selv Hr. Hannibal Sehesteds store Fortjeneste af Regeringsomvæltningen og nu i den seneste Tid af Eftersporelsen af Ulfelds Anslag, ikke formaaede at sætte ham fast i den nye Regerings Gunst. At han var fulgt af hele Adelens oprigtigste Had er ikke til at undres over. Med alle sine Fejl bar Hannibal sit smukke Hoved højere end de andre; og saa klog var han ogsaa, at han sørgede for sig selv og ikke stolede paa nogen.

Under saadanne ydre Kaar var det Skæbnen havde ført Just Høg sammen med Kong Christians Barnebarn, og det kan straks siges, at det var ikke Vejen fremad og opefter for en ung Mand, der som Just vilde forsøge sin Lykke paa Slottet.

Just Høg havde hverken Fader eller Moder, hans Fader, Hr. Just Høg til Gjorslev, havde været Rogens Kansler i salig Kong Christians Tid og staaet Svidersønnerne haardt imod, han var en grumme lærd og berejst Mand, der havde været Hofmester paa Soer Akademi og ejede store Bogskatte. Han døde i det Herrens Aar 1646, og hans Hustru døde 6 Aar derefter. Just Høg havde en Broder Stygge, og de to ejede i Fællig Fædrenegaarden Gjorslev. Stygge var gift med Anne Marie Grubbe fra Gammelgaard paa Laaland og Landsdommer paa denne Ø. Hans Hustrus Søster hed Maren, men kaldtes Marie og var samme Aar, Enevælden indførtes i Danmark, kom-

men til stor Hæder og Værdighed ved sit Ægteskab med Kongens Søn Ulrik Frederik Gyldenløve.

Derved var de to Brødre komne i nær Forhold til Hoffet, det hed sig, der var mere Venskab mellem Stygge og Marie Grubbe end godt og vel var. Men medens Stygge havde sit onde Rygte og maatte gøre Opbud for sin Gælds og sit onde Levneds Skyld, var Just Høg vel anset og vel anskreven hos alle for sin Forstand og sit høviske Væsen. Han skyede Kvinder og Drik, og det blev sagt om ham, at han i meget vilde slægte sin ærværdige Fader paa.

Men han var fattig, især nu da Stygge Høgs Kreditorer havde taget Gjorslev, saa kun Navnet og ikke Gavnen af Gaarden var bleven tilbage. Dog alle mente, at Just Høg maatte kunne gøre et rigt Gifte og have stor Fremtid for sig, saa vel han teede sig i alle Maader, hvad der var sjældent mellem ungt Adelsfolk i disse Dage.

Det var ejheller første Gang, Just Høgs Hjerter havde banket for en dansk Jomfru. Som ganske ung havde han ofte haft Lejlighed til at møde Karen Krabbe, en Datter af den rige Hr. Iver Krabbe til Fuldtofte i Skaane. Hr. Iver var nu Statholder i Norge, og af de unges Fortrolighed var intet blevet, mest fordi Just Høg i flere Aar havde rejst i Udlandet og ved sin Hjemkomst under den ulykkelige Svenske-Krig haft andet at tage Vare.

Og nu var Billedet af den blonde Barndomsveninde ved at svinde helt bort; Sophia Amalias unge, varme Elskov havde betaget Just med en sælsom sydlandsk Magt, saa Tanker helt tav og kloge Planer hvilede.

Men nødvendigt for ham var det, at tale med sin

Herre og Konge derom, da den unge Pige som Kongens Søsterdatter mere end en almindelig Undersaat var Kongens Villie undergIVEN.

Men nu var det saaledes, at Kongelige Majestæt netop ved de Tider havde faaet det Sind at lade anstille ved sit Bibliotek og Arkiv en ung Vintappersøn fra Staden, der hed Peter Schumacher og var henved 28 Aar. Denne unge Mand var beslægtet med de betydeligste vellærte og gejstlige Slægter, der netop efter Souverænitetens Indførelse var steget til stor Betydning i Staten, han var særdeles velstaaende og vidt berejst, han klædte sig trods nogen Junker, og det hviskedes i Krogene, at de adelige Fruer syntes helt godt om den unge Bibliotekar, hvortil vel ogsaa mægtig bidrog, at han hver Dag havde Foretræde for Kongen, og denne led ham for hans skønne Udseendes Skyld. Kong Frederik havde alle Dage været en Ven af smukke Ynglinge og saa' gerne saadanne i sit Selskab.

Just Høg havde Kvarter paa Slottet, og da han, ligesom hans salig Fader, var en stor Elsker af Bøger, en Del af Faderens store spanske Bogsamling var indgaaet i Kongens Bibliotek, saa færdedes han meget i Bogsalen, som var indrettet paa Slottet bag Kongens Gemakker, og der blev Venskab mellem Just Høg og Peter Schumacher, saameget lettere som de to havde truffet hinanden tilforn, da de begge som unge Mand studerede ved Universitetet i den By Leyden i Holland.

Da Just en tidlig Morgen søgte sin Ven Schumacher i Kongens Bibliotek var det, at han dér traf Hans Majestæt og forebragte ham sit Ærinde.

Kongen lænede sig eftertænksomt til den store Globus og trommede med sine hvide smalle Hænder paa det forgyldte Bronceværk, der omsluttede Verdenskuglen:

„Frøken Elizabeth Augusta er min Faders Datter, stor Kærlighed er der ikke i hende hverken til mig eller andre, men der er mere Ræson og Fornuftighed i hende end i nogen af de andre. Skade kun, at hun har handlet saa ilde med sit Gods. Men som det nu er Naturens Lov, at vi skal forsørge hende og hendes faderløse Børn, og som det synes disse arter sig vel, saa har jeg intet imod, at I, Just Høg, som er en brav og flittig ung Mand, hos Frøken Elizabeth anholder om Sophia Amalia. Vi kender ikke Pigebarnet, men vi vil lade hende forestille hos Hds. Majestæt, eventualiter anstille blandt Hendes Majestæts Damer, hun er jo vor Guddatter fra Daaben af, og naar det følger sig efter Guds Villie, vil vi se til, hvad der videre kan blive deraf — I er jo begge unge — føjede han smilende til. Jeg husker ikke en Gang, hvor gammel Pigebarnet er.“

„Femten Aar,“ svarede Just Høg og rødmede.

„Det er en smuk Alder, ikke Peter“ — Kongen vendte sig til Bibliotekaren.

Schumacher lo: „med den Alder var jeg allerede tre Aar Studenter.“

„Saa fremmelig er den Smaa vel ikke?“ spurgte Kongen smilende.

„Hun er vel forfaren i boglig Kunst — i det hele minder hun efter alles Sigende...“

Just Høg blussede og tav pludselig.

„Om hvem?“ spurgte Kongen og saa' paa ham.

„Om sin Morfader, Eders Majestæts berømmelige Fader,“ sagde Just og bukkede dybt for Kongen.

Kongen trak Brynene sammen, der kom det underlige mistroiske Blink i hans Øjne, som var hans Tankers Følgesvend fra hans unge Aar.

„Naa saaledes,“ sagde han bittært — „hun minder om sin Moster. — Saa god og herlig en Ting Lærdom og Kløgt er hos Mænd, saa forbandet er den hos Fruentimmer, et viist Fruentimmer kan anstille hundrede Fold mere Fortræd end ti Daarer af Mandkøn. Men for den Fortræd, de anstiller, maa de selv bøde. Det er saa Ret og Retfærdighed.“

Og Kongen gjorde kort omkring og gik tilbage til sit Lønhammer.

Just Høg bed sig i Læberne og saa' efter Kongen; Schumacher rynkede sine Bryn.

„Der var I ikke heldig, Monsieur. — I burde vide, at hun der ovre i Taarnet er hans nagende 'Orm. Stod det til ham, saa aabnede han hende Døren straks, men han har givet Løfte, og saadan er det bedst.“

Just Høg løftede Hovedet. „I mener da ikke —“

Schumacher trak paa Skuldrene. „Jeg mener,“ afbrød han, „at naar Kvinder bliver ældre og stygge og tilmed døjer Modgang og Fortrædelighed, saa er de ikke til Lyst og Glæde mere, de bliver onde og sidder vel forvaret i Bur. I den Alder er Selvcontemplation dem saare gavnlige.“

Just Høg slog med Hovedet. „Eders Ord klinger ikke helt smukke, Schumacher.“

„Enfin,“ lød Svaret, „gamle Kvinder i Prison interesserer mig intet, og vi har haft Ufred nok fra den

Kant i Danmark. Vil I høre et Venneraad, Monsieur Høg, saa skulde I først betænke Jer to Gange, før I indlader Jer med salig Hans Lindenows Efterleverske og hendes Afkom, og gør I den Daarskab, saa skulde I vel huske paa, at Hds. Majestæt kun taaler den Gren af Slægten, naar den helt underkaster sig. Hr. Hannibal Sehested har været klog, Frøken Elizabeth er snu, men der maa ikke tales om Mosteren i Taarnet.“

„Jeg taler ikke om Mosteren i Taarnet, men efter Hs. Kongelige Majestæts Ord véd jeg, hvad jeg har at gøre.“

Schumacher lo. „I er et Paradigma, Monsieur Høg, men sidder der i den lille Jomfru kun en ringe Levning af den Djævflok, der har stukket i salig Fru Kirstine Munks Yngel, saa faar I sandt for Herren alle Jeres Dyder behov.“

Just Høg smilede med sit stille, venlige Smil og rakte Bibliotekaren Haanden. „Hvorom alt er, skal I have Tak, Schumacher, for god Bistand og gode Raad. Kan jeg siden i Tiden være Jer til Nytte, skal jeg ikke glemme Jer.“

Og dermed gik Just Høg.

Men Bibliotekaren saa' smilende efter ham. „Det er Daarskab,“ tænkte han, men det er sød Daarskab at daares af søde Piger. Og hvad en ærlig Borgermands Søn end kunde tænke om Rigens Adel, dens Kvindfolk var som de Druer, Spejderne hentede i det Land Gosen. Og nu hang de ikke mere for højt.

Bibliotekaren smilede og gav sig i Færd med sine Folianter.

FJERDE KAPITEL.

Kurprinsens Indtog.

Frøken Elizabeths Hus maatte der ikke tales om Moster Leonora; man havde ladet Hans Lindenows Enke vide, at hendes Søster var at betragte som død, og Frøken Elizabeth forstod, hvad det betød. Der var en Kvinde, som hed Anna og betjente den fangne Grevinde i Taarnet.

Hun gik hver Dag fra sin Bolig til Slottet og passerte Frøken Elizabeths Hus, og naar Husets Fruesaa sad i Bislaget eller stod i Døren, hilste Kvinden hende med stor Ærbødighed og sagtnede sin Gang. Men endda hun vidste, at Kvinden gik til hendes Søster, standsede hun hende aldrig og spurgte aldrig Kvinden, hvorlunde hun led. Og Anne Cathrine havde hun bestemt forbudt at tale med Kvinden.

Hendes næstældste Søn, Hans Lindenow, var nu ventendes fra Sorø, hvor han havde fuldendt sine Læreaar, og det var hendes højeste Ønske, at ogsaa han skulde indtræde i Hoftjenesten, som nu sagdes at være den eneste Vej for unge Adelsmænd, der vilde frem i Verden. Og derfor maatte hun for

enhver Pris holde gode Miner med Hoffet. Den ældste Datter var stiltfærdig og lidt svag af Helbred, dertil lidet smuk og mest hengiven til gode Gerninger og Kirkegang. Hun fik vel næppe nogensinde nogen Bejler, men dertil stod hendes Hu ikke heller. Nu føjede det sig imidlertid saaledes, at hen imod Midten af denne September Maaned skulde der ankomme et stort og prægtigt Gæsteri til Majestæterne paa Slottet, idet det Aaret forud var besluttet, at Hs. Majestæts ældste Datter, Arveprinsesse Anna Sophie, skulde formæles med Hs. kurfyrstelige Durchlautighed, Kurfyrst til Sachsen Johan Georgs Søn, Kurprins Johan Georg, og forat fortsætte dette saa hellige og kristelige Dessein og fuldbyrde Forbindelsen, skulde de fyrstelige Gæster modtages paa Residensslottet i København.

Til den Ende forsamledes i Staden alle af Rigets høje og menige Adel med Fruer og Jomfruer, for at kaste saa straalende en Glans over de højeste Herskabers Familiefest og danne en pragtfuld Baggrund for deres Amusements. Frøken Elizabeth var det magtpaaliggende ved denne Lejlighed at udsone sig helt med det kongelige Hus og bringe alle svundne Tiders Uvenskab ganske i Forglemmelse. Og da Kong Frederik i Hjertens Grund var venlig mod sine Søskende, blev Frøkenens Ønsker i den Henseende opfyldte, saa meget mere som man ved Hoffet ønskede at vise, at selv om man gik strengt frem mod Grevinde Ulfeld, var dette kun en Retfærdighed, men hendes Søstre vilde man vise den Venlighed, deres gode Sindelag fortjente. Hans Lindenow blev det tilladt at indtræde i Tjenesten som Page, og de to

Jomfruer, Anne Cathrine og Sophia Amalia, blev tilsagt at deltage i Balletter og Arrangements, hvormed de høje Herskabers Ankomst skulde fejres.

Sophia Amalia straaledede ved Tanken, og da hun højtideligt forestilledes ved Hove, vakte hendes lille Person den største Opsigt formedelst hendes usædvanlige Skønhed. De unge Kavallerer flokkedes om hende, og de unge Fruer tog hende med Venlighed op i deres Kreds. Men Jomfruerne skumlede, thi de frygtede hendes sjældne Dejlighed. Blandt de Fruer, der særlig tog Sophia Amalia under Beskyttelse, var den skønne fornævnte Madame Gyldenløve, gift med Statholderen af Norge, Ulrik Frederik Gyldenløve, selv en Datter af Hr. Erik Grubbe til Gammelgaard og som fortalt besvogret med Just Høg. Og foruden hende den dejlige Vibeke Krabbe, Christian Daas Hustru, der var en gammel Kending af Hans Lindenows Hus, eftersom hendes Husbond var en Broder til den tidligere Rigsraad Hr. Olaf Daa til Holmgaard, der havde været en intim Ven af den Ulfeldske Kreds.

Der havde vel været svære Uvejrsskyer over Olaf Daas Hoved, men som saa mange af den gamle Adel havde han bøjet sit Hoved under det uafvendelige og faaet Tilgivelse. Ja, man havde endog givet ham den dømte Kaj Lykkes Gaard Hevringholm i Jylland. Olaf Daa var imidlertid fattig og forgældet og dependerede helt af sine Sønner, af hvilke den ældste, Christian, var i stor Naade ved Hoffet, den yngre, Claus Daa, var lige indtraadt i Hofjunkernes Kreds. Det var til Vibeke Krabbe, at Sophia Amalia af sin Moder blev betroet, da Frøken Elizabeth vel vilde deltage i de store

Fester, men ikke kunde overvære de mange Prøver og Arrangementer, hvori de unge skulde deltage. Og i dette lystige Kompagni befandt Sophia Amalia sig særdeles vel, hun forstod trods sin Ungdom at holde de unge Junkere paa Afstand, og straaledede kun for Just Høg. Fru Gyldenløve, som var en intim Veninde af Just Høgs Broder, sørgede for, at de unge fik være ret meget sammen, og deres lille Elskovshandel blev saaledes helt aabenbar og bekendt.

Den 18. September henimod Klokken 5 holdt de høje kurfyrstelige Herskaber deres Indtog i København, og det toges for et glædeligt Varsel, at Hs. Majestæt den samme Dag havde faaet Bud fra Overborgmester Hr. Johan Barth i Norge, at der i Kongsberg Sølvværk var funden en ny rig Sølvgang. Hs. kongelige Højhed, Prins Christian til Danmark, var i egen Person kørt ud til Valby Bakke for at modtage Gæsterne. Ved Indkomsten til Staden løsnedes Kanonerne fra Voldene og fra Batterierne ved Vesterport. I alle Gaderne fra Vesterport af, Vimmelskaftet, Amagertorv, Østergade stod Borgerskabet kostelig smykket med nye Faner, hvis Symboler bragte til med Alvor at tænke paa den forbigangne sørgelige Krigstid. Foran Kommandanten, Generalmajor v. Ahlefeldts Hus paa det nye Torv stod hele Infanteriet, derfra og langt forbi Holmen stod den øvrige Soldateske indtil Slotsbroen, derfra og til det kongelige Slot stod Drabanter i det kongelige røde Livré, broderet paa Siden med Rigernes Vaaben.

Stadshauptman Hr. Frederik Thuresen og alle Kaptejnerne var iført den smukkeste Dragt og bar om Halsen de gyldne Kæder med Kongens Brystbillede,

et kongeligt Ærestegn for de tapre Gerninger, de havde udøvet i Belejringen, og et Vidnesbyrd om deres rosværdige Troskab.

Stort og prægtigt var det Optog, der passerede gennem Staden og over Broen til Slotspladsen, og det er vel værd at beskrive det, for at enhver kan læse, hvor herlig og kongelig den Pragt var, hvormed de høje Gæster blev modtagne.

Allerførst red 2 Kompagnier Ryttere med Pauker og Trompeter paa store tyske Heste med kostelige Saddlejer og Bidsler, efter dem skred fem kurfyrstelige Jægere i grønne Dragter med Kurfyrstens Hund, og dem fulgte 10 kurfyrstelige Rideknægte og 14 kurfyrstelige Heste med gule Dækner, hvorpaa det kursachsiske Vaaben i Guld og Farve var broderet.

Saa fulgte den kongelige Livgarde med Pauker og Trompeter og efter den 7 kurfyrstelige Haandheste førte af Adelsmænd.

Dette var Togets Fortrop, og det bevægede sig Fod for Fod gennem de flagsmykkede blomsterstrøede Gader.

Saa aabnedes det egentlige kongelige Tog af to kongelige Trompetere med Sølvtrumpeter og løvesmykkede Silkefaner i Trompeterne. Derefter kom den kongelige Stald- og Vicestaldmester med de kongelige Rideknægte og 13 kongelige Haandheste, samt 44 kongelige Karrosser, i hvilke de kursachsiske Adelsmænd og Ministre sad med de danske kongelige Kavallerer, mens Lakajer og Tjenere løb ved Siden af Vognene, og disse fulgte kurfyrstelige og kongelige Trompetere og Paukeslagere, Hejdukke og Lakajer.

Dem fulgte den kongelige forgyldte Karrosse helt forgyldt ind- og udvendig, dragen med rødt Fløj og behængt med store tykke Frynser. I Karrossen sad paa Bagsædet Kurfyrstinden, paa Forsædet til højre Hs. kongelige Højhed, tilvenstre Kurprinsen, den udvalgte Brudgom. Tolv kongelige Drabanter fulgte Karrossen med blottede Hoveder og tilhest Hs. kgl. Højheds Kammerherrer. Toget sluttedes af Karrosser og en Bærestol baaren af 2 Muldyr, fulgte af 3 ledige Muldyr, en Karrosse med kurfyrstelige Kammerjomfruer og Pager og endelig Bagagen som Bagtrop. To Kompagnier smukke Ryttere med Pauker og Trompeter sluttede Toget.

Da man kørte op foran Slottet, red alle de kongelige og kurfyrstelige Pauker og Trompeter foran Karrosserne og tog Stilling i Slotsgaarden, hvor de blæste, saa det gav Resonnans i den smalle Gaard. Men ved den store Trappe inderst i Slotsgaarden ventede Kongen og Dronningen paa de højfyrstelige Gæster, og der stod de højadelige Damer, halvtreds i Tallet, i den aller som prægtigste Stads, i en lang Række foran den kongelige Vinkælder og Slotskirken. Da Hs. kongelige Højhed og Hs. kurfyrstelige Durchlautighed var stegen af Vognen og havde hjulpet Kurfyrstinden ud af denne, traadte Kongen frem, tog sin Hat af og rakte hende Haanden til Modtagelse. Det gjorde ogsaa Dronningen og hilste desuden Kurfyrstinden med et Kys, saa hilstes de kongelige Arveprinsesser og de adelige Damer. Men Kongens næstældste Søn, Prins Jørgen, var forbleven oppe i Gemakket, fordi man ingen Ombrage vilde gøre over den Rang, der fra kursachsisk

Side blev gjort Paastand paa — og siden blev denne Sag da ogsaa henstillet til Kongens Afgørelse.

Herefter gik saa Kongen opad Trappen alene, derpaa fulgte Hs. kgl. Højhed og Dronningen, som næst Kongen var de højeste i Rangen, saa Kurfyrstinden ledsaget af Kronprinsen, saa de kongelige Arveprinsener, derefter kom Kongens Døtre, Prinsesserne Anna Sophia, ledsaget af Grev Rantzau, Premierminister og Overstatholder, Prinsesse Frederikke Amalie ført af Hs. Excellence, Feltherre Hans Schack, Prinsesse Vilhelmine Ernestine, ført af Hs. Excellence Kansleren Hr. Peder Reedtz og Prinsesse Ulrikke Eleonora ført af Hs. Excellence Rigsadmiral Henrik Bjelke, hvorefter fulgte de adelige Damer Par og Par, Ministrene, Kavallererne og den øvrige Noblesse.

Man begav sig til de kongelige Gemakker, der vendte ud imod Slotspladsen, og her marcherede hele Borgerskabet og Soldatesken forbi kompagnivis og afskød den ene Salut efter den anden, hvad ogsaa Kavalleriet og Livgarden gjorde. Derefter blev der af 16 Trompetere med Herpauker blæst til Tafel, og dette indtoges med alskens Diskurs og Komplimenter.

Men i den mørke Kirke i Blaataarn sad Leonora Christine Ulfeld og lyttede sorgbetynget til den Larm, der mindede hende om hendes Livs svundne Størhed. —

FEMTE KAPITEL.

Dronningens Lystgaard.

o Mile fra Staden havde Dronningen faa Aar forud ladet indrette en Lystgaard paa et Næs, der skød sig ud i den store Furesø, og da de høje Herskaber den 24. September drog med prægtigt Følge til Frederiksborg, blev det besluttet, at man skulde holde Rast paa Dronningens Gaard og spise til Middag. Det var da ligeledes bestemt, at der skulde efter Middagen danses en Ballet, hvor alle de kongelige Damer og Hoffets Fruer og Jomfruer skulde klæde sig i Bondedragt og danse med Hoffets Kavallerer ligeledes i Bønders Dragt til en sædvanlig Bondemusik af Sækkepiber, Giger og Skalmeyer.

Og for at gøre Festen saa livagtigt et Skilderi som muligt af Bøndernes Liv og Færden, var alt Dronningens herlige Kvæg tøjret paa en Lysning i Skoven, der strakte sig ud mod Næsset. De fede, velholdne Høveder stod i Græs til op over Knæene og brølede fornøjeligt omkap med Gigerne og Sækkepiberne. Og efter Dansen gik Kavallerer og Damer rundt mellem Kvæget, og Damerne forsøgte i Spøg

at malke Køerne i sirlige grønne Spande. Saa kunde det vel hænde, at de umælende slog med Halen og viftede de fine Frøkner i deres rosenrøde smaa Ansigter med Halens Kvast, eller slog med Bagbenet til den lille Malkestol, saa de trimlede i Græsset og Mælken spildtes. Derover blev stor Tummel og Lystighed, og det gjaldt saa for de unge Piger at vise, hvem der var fermest og raskest til at omgaas Kvæget og bjærge Mælken i Spanden.

Det skønnedes da ogsaa hurtigt, at de kursachsiske Herrer kun var lidet forfarne i den Kunst at omgaas Kvæget; saa forstod de danske Junkere deres Sag bedre, men ganske særlig var de unge danske Fruer ferme til Malkning, og det lod sig da ogsaa let se, at mange af disse Fruer i deres Barndom havde gaaet tilhaande i Hjemmet og forstod helt godt at gnide Mælken af de lyserøde Yvere. I Særdeleshed udmærkede Madame Gyldenløve sig. Hun sad paa sin Malkestol i sin Bondepigedragt, som var et kort grønt Skørt med røde Lidser paasyet og en fin hollandsk Lærredssærk med højrøde Sløjfer. De fine runde Arme var blottede, og de smalle stærke Hænder gned Yveret, saa Mælken stod i støt stor Straale af Koen. Samtidigt blussede hendes Kinder og hendes Øjne lo, som var det ret et Arbejde for hende, langt mere kært end at stikke Perler og parlere Fransk efter de nye Moder.

Sophia Amalia Lindenow laa paa Knæ i Græsset ved Siden af Madame Gyldenløve, og tittede med Undren paa de geskæftige Hænders Arbejde med Koens Yver. De to Brødre Stygge og Just Høg stod hos, Landsdommeren fra Lolland sendte den smukke Frue forlibte Blikke, og hun lo til ham, mens hendes Ho-

ved vrikkede i Takt med Mælkens rappe Slag i Spandens Bund.

„I finder stort Behag i dette Arbejde?“ spurgte Just Høg med et Smil, „og det skal siges, at ingen Mælkedeje kunde gøre det flinkere end I. Hvem skulde have troet en Konges Svigerdatter saa ferm til saadant bondsk Arbejde.“

Madame Gyldenløve vendte sit Ansigt op mod Just Høg og sagde helt alvorligt i Tonefaldet:

„I glemmer, Just Justesen, at jeg er barnefødt paa Landet. Saavel i mit Barndomshjem Gammelgaard som i de sidste Aar paa Tjele har vi Børn maattet gøre Pigers Gerning, og jeg vil ærlig sige Jer, Just, at der var langt mere Glæde og mindre Sorg i det simple Arbejde end i den Lod, der nu er min. I tror det vel ikke, men i en saadan umælende Ko er der langt mere Ræson og Kristendom end i en kongelig Kavaller.“

Hun brød brat af og trak i Koens Yver, saa den betuttet vendte Hovedet og saa' paa hende med sine store runde Øjne.

Sophia Amalia lo. „Vil I se, Just Justesen, hvor Koen stirrer forbavset paa Marie. En skulde næsten tro, det umælende Bæst havde Forstand paa Menneskers Tale. Men ét véd jeg, man fordærver sine hvide Hænder og faar store Sommerflækker i Ansigtet ved den Gerning, og jeg skulde meget betakke mig for saadant Arbejde til daglig.“ —

Marie Grubbe vendte Hovedet mod den unge Pige og sagde meget alvorligt:

„Du taler om Ting, Barn, som du ikke forstaar. I gamle Dage holdt den danske Adelskvinde til derude

mellem Marker og Skove, hvor Bønder gør deres Ger-ning, og da var de store og stærke hver i sin Gaard. Nu blæser den franske Vind over Riget, og nu for-mummer kongelige Damer sig som Bønder og driver Abespil med det. De, som ikke kender det Liv, véd ikke hvad det er, men skulde du, Sophia Amalia, en-gang lære at kende, hvad det er at aande den stærke friske Luft paa de jyske Heder, hvor der staar Duft af Lyng og Muld over Bække og Kær, og hvor der er vidt at jage over Bakker og Moser, saa kan det hænde, at ikke Alverdens Ædelstene og Silketøjer fik dig lokket fra din Gaard mellem Moser og Kær til det usle Mummespil herinde, hvor Mennesker er for store Dukker at regne, og hvor Mænd er behængt med Sløjfer og Klude som Kurfyrstens ledige Mul-dyr.“

Hun satte Spanden fra sig og rejste sig.

„En bliver helt tung i Sindet, det er vel Hjemve og Forlængsel efter svundne Dage,“ og hun strøg sig med Bagen af sin Haand over Panden, som Bonde-piger gør, naar de tørrer Arbejdssveden af deres Ansigt. Saa lo hun og rettede paa sit Lærredsliv.

„Stygge Justesen,“ sagde hun, „lad os nu træde Dansen med de andre, og stryge de tunge Minder af os. Det er vel alt, som det skal være, Mumme-spil tilhobe, og Livet trædes vel lettest som en Dans.“

Sophia Amalia havde rejst sig og stirrede efter Marie Grubbe, som hun fjernede sig ved Stygge Høgs Arm. Hun var traadt tæt hen til Just og tog nu hans Haand i sin, mens hun forskende sendte sit Blik imod ham.

„Hr. Gyldenløves Hustru er ikke lykkelig, synes det mig, og dog skulde En tro, hun havde al Verdens Lykke og Glæde i sin Haand.“

Just Høg rystede paa Hovedet. „Det er svært at sige, hvori Lykken bestaar, endsige al Verdens Lykke. Men hun har Ret i dette, den danske Adel er revet bort fra Jorden, der fra Arilds Tid var dens rette Virkefelt. Og alt dette tyske Mummeri har meget ringe Bund hos os. Men hvad skal en fattig Junker sige. De tager os jo vore Gaarde fra for Skyld, vi har gjort til Landets Forsvar. Og Lenene giver de til tyske Eventyrere. Om jeg vilde — og Gud skal vide, jeg vilde gerne — sige til Jer, Jomfru Sophia Amalia, at I skulde følge mig som min Kæreste. Ved Gud, jeg har ikke Sted, jeg kan rede vort Leje, ikke Sted jeg kan dække vort Bord. Jeg er en kongelig Lakaj, der kun tør sætte Bo efter min Herres Bud. Saasandt hjælpe mig Gud, der er Aarsag nok til at blive bitter, og gerne byttede jeg alt dette med Bondens Lød, han har dog sin Hytte for sig selv og sin egen Villie.“

Det blanke skinnende Hoved havde vendt sit hornede Hoved mod de to, og uvilkaarlig lagde Sophia Amalia sin Haand paa dets Pande mellem de korte, gule Horn. Koen nikkede op og ned og gned Panden mod Jomfruens spæde Haand. Hun smilede, og Just Høg stirrede paa hende med det Blik, hun i de sidste Tider saa ofte havde set hos Mandfolk.

Saa satte hun Hænderne i Siden og lo. Det lille brunlokkede Hoved knejste paa den fine, hvide Hals over den firkantede Udskaering, og det spæde Bryst hævede sig roligt under Linet. Som hun stod der

i den simple Bondepigedragt ved Siden af den svære fede Ko, lignede hun en Porcelænsdukke hvid og rød og drejet af en Mesters Haand.

Og saa spidsede hun skalkagtig sine Læber:

„Om en Tue var mit Leje og en Kampesten vort Bord, jeg skulde ikke klage, naar jeg delte med Jer, Just. Og skulde det komme dertil, kan Hans Lindenows Datter vel nok lære at malke en Ko. Der er Bær nok i Eng og Lund at tage, og Vildt nok i Skov og paa Mark for Jeres Flinte. Jeg drog saa hjertensgerne med Jer til Jyllands vilde Moser. At jeg skal sige det, for at I kan vide det — I maatte dog kunne sagt det af Jer selv, fra den første Stund vi to mødtes.“

Han tog hendes Haand og førte den til sine Læber.

„I er kuns et Barn, Sophia Amalia. Men I vil lære, at Livet er haardt at leve for den, der er fattig.“

„Ikke for to, Just,“ sagde hun ganske dæmpet, og hendes Øjne sænkede sig i hans. Saa lo hun pludselig og slog Koen over dens brede Ryg med et let Slag af sin Haand. Dyret sprang til Siden og væltede Mælkespanden, saa tog den et kort Trav i Tøjret, og de maatte flytte sig begge.

De kongelige Herskaber kom til. Kronprinsen og Hds. Majestæt, der i den korte Bondepigedragt saa' vel fyldig ud og var stærkt echaufferet af Dansen.

„I spilder Mælken,“ sagde hun vendt til Just Høg. „I burde vel vide, at det er mig som Gaardejerinde meget lidt til Maade. Men Pigebarnet der har vel kun liden Sans for landligt Arbejde. Du er jo opdraget mellem Brosten, du Smaa.“

Der kom et trodsigt Glimt i Sophia Amalias Øjne, men kun et Glimt, saa rødmede hun tugtigt og sænkede Blikket.

„Hofjunker Høg og jeg taltes ved i al Enfoldighed, Deres Majestæt, vi priste lykkelig den, der havde en Hytte og en Ko. Og Gud bedre det, han og jeg vi ejer hverken det ene eller det andet.“

„For Koen bliver der maaske Raad,“ sagde Dronningen og slog med Nakken, „men saa maa I begge love ikke at spille Mælken.“

Saa vendte hun sig og gik, men da hun var lidt borte, sagde hun til sin Ledsager Kronprinsen: „Det Pigebarn ligner hende — den anden derinde fra Taarnet. — Det var det bedste, vi fik hende vel gift med en jysk Studehandler og ud af Staden. Vi faar vel Bugt med Kirstine Munks Yngel, naar vi tager de yngste Skud i Tide.“

Sophia Amalia stod og stirrede efter Dronningen, hendes smaa Hænder knyttede sig uvilkaarligt. „Jeg hader denne Kvinde,“ sagde hun hviskende — „jeg hader hende,“ saa slog hun over i en bitter Latter. „Maria Grubbe har set ret, vi danske Jomfruer maa vel ud paa Heden og malke Køer, for at de tyske Frøkener kan brede sig i vore Stole.“ — Og hun nappede en Pilekvist fra Grøftekanten og svippede Koen over den lyserøde Mule, saa den hoppede Bukkespring ved det. Saa slængte hun Kvisten over Engen og kastede sig tæt ind til Just Høg.

„Tag mig herfra, mit Hjerte,“ hviskede hun, „tag mig herfra. De vil handle ilde med mig, om I ikke tager mig i Varetægt.“

Just Høg bøjede sig over hende med sit smukke,

rolige Smil. „I er kun femten Aar, Sophia Amalia, undertiden synes det mig, som havde I lært Sorger at kende, der kræver dobbelt saa mange Aar.“

Sophia Amalia sukkede. „Min Moder er Kirstine Munks Datter, og min Fader havde kun en eneste Ven paa Jorden, og det var mig. — Jeg var kun ti Aar, da han døde, og hjemme var kun Fattigdom og Ufred tilhuse. — Og er det vel lidet passende for en Jomfru at tale, som jeg taler — I maa tage mig herfra, Just Justesen, ellers gaar jeg under, der er kun Frelse ved Jer.“

Der kom flere til, og hun greb hans Arm, som trak hun ham sorgløs til Dansen til Gigers og Skalmejers Toner paa det gyngende Brædegulv.

Men kort efter brød Herskaberne op og drog til Frederiksborg for at være der, inden Sol gik ned.

SJETTE KAPITEL.

Frederiksborg.

aa Frederiksborg gik Dagene med Fester, den ene efter den anden, og de var saa store og mærkelige, at de blev optegnedes, og deres Ry gik viden om. Ingen skulde have sagt, at det arme Rige var nylig sluppen af Leding og havde maattet udholde Fjendens Hærgen og Stadens haarde Belejring, for ikke at tale om Tabet af mange og skønne Provinser. Men det var, som om det laa Landets Konge langt mere paa Sinde at vise Folket, hvor stor og straalende en Arveherre han var, end at soulagere Landets Børn og søge Lægedom for de Vunder, Krig og Blodstyrtning havde slaaet.

Og Rigens Adel lod Fiolen sørge. Der hjemme paa Gaarden laa Lader nedblæste og Rollingshuse afbrændt af Krigsfolket. Bonden kunde ikke svare Landgilde, og paa Markerne stod et Hoved for fire i bedste Fald. Der skulde Pokker holde til. Ved Hof-fet betalte Hs. Majestæt Gildet, selv om en anden en nok bagefter kom til at gælde for det, men Mad og Vin var der nok af, og der sparedes ikke paa noget Hold. Hvad der kom efter, maatte de kloge

vide, godt var det at æde, mens Maden stod paa Bordet, og der blev ædt og drukket, danset og kurtiseret som ingensinde før i Danmarks Rige.

Den 25. September blev der om Aftenen før Maaltidet paa en fri Plads i Dyrehaven ved Slottet opført en herlig Komedie, der bar Navnet Kadmus og handlede om den fönikiske Prins, der af sin Fader Agenor bliver sendt ud for at opsøge sin Søster Evropa, som blev ført bort af Jupiter i en Tyrs Skikkelse, hvorefter Ovidius Naso skriver i sine Metamorfoser. Det subtile Skuespil var forfattet paa det tyske Sprog af Adolf Frederik Werner, men dernæst oversat til det vælske af Hirolamo Pignani og sat i Musik af Hs. kongelige Majestæts Kapelmester Caspar Førster.

Lige overfor Teatret sad paa Fløjsstole ved Kongens højre Haand Kurfyrstinden, ved Dronningens venstre Haand Arveprins Jørgen og den lille Arveprinsesse Ulrikke Eleonora, og bag denne første Række sad saa Hs. kgl. Højhed Prins Christian, Kronprinsen og de tre andre Kongedøtre, medens Hoffets Damer og Kavallerer og utallige Tilskuere bredte sig vifteformigt i Bænkerader bag det kongelige Herskab.

Først lod Flora sig se i al sin Blomsterpragt som en Forsørgerinde for det hele Skuespil, hun søger i Skoven sin tabte Søn, men da hun ser Kadmus nærme sig, fjerner hun sig let paa Taa, og i det andet Optog drager Kadmus ud for at opsøge sine Tjenere, som er sendt ud efter Vand, dog han finder kun deres afgnavede Ben og adspredte Vaaben, thi en vældig Drage har fortæret dem alle paa det jammerligste, hvad Kadmus i skønne Vers bedrøve-

lig beklager, idet han sværger at ville dræbe den frygtindgydende Drage.

I tredje Optog ses bemeldte Drage, som var indrettet meget kunstig og naturlig, og spyede Ild paa det heftigste af Svælg og Næsebor. Den farer løs paa Kadmus, som kæmper vældelig med den, og til sidst lægger den ned, saa der kun staar Damp og Røg, hvor der før stod Ild.

Saa aabner sig i det fjerde Optrin et stort og skønt Teatrum prydet med kostelige Statuer, meget artigt at skue. Pallas og Fama kommer farende ned fra Luften i en Sky og underretter Kadmus om, hvorledes han skal bære sig ad, alt paa de skønneste Vers med Ledsagelse af douce Musik. Nu vokser levende Mænd op af Jorden, hvor Dragens Tænder er saaet, de strider med hverandre og dræber hverandre, kun fem bliver ilive. I femte Optrin kommer de fem Krigere, som endnu er ilive, til Kadmus, endelig bliver Statuerne fire i Tallet levende og danser en Ballet paa Teatrum, bag hvilket saa det store Fyrværkeri bliver afbrændt, som Oberst Makvard Rodsten havde opfundet, og som kostede mange Tusinde Rigsdaler.

Før det blev tændt an, saa' man brænde en Tid lang over Teatret de kongelige Navnetræk med en Krone over, holdt af to brændende Løver, og under dette var skrevet med Ildskrift nogle fyndige Rim, der sagde, at Sot og Had skulde ramme den, som ikke tjente sin Arvekonge tro og ærlig — og der var faa, der ikke vidste, hvorhen dette Rim havde Bud.

Saa drønedes ni Kartove-Skud gennem Skoven til

Tegn paa, at Fyrværkeriet begyndte, og tilvejs over de gamle Bøge fo'r nu Raketter, Ildkugler, Sværmere og Ildpile, medens paa Jorden Herkules blev at se i Kamp med en mægtig Drage, der gav Ild paa ham, som han gav Ild paa den. Og da han havde besejret Dragen, blev han bekranset af en Engel under en utrolig Knalden af Larm og Ild, saa steg atter Mængder af Raketter, Ildhjul og Sværmere op, der kastedes Ildkugler ud af Mørsere, som stod paa Søjler og Postamenter, og tilsidst fulgte voldsomme Knald, og Mænd fægtede med Ildhakker, Ildsværd, Spyd og Stænger, under den Kamp steg Ildkugler, Raketter, Sværmere, Hjul og Triangler til Vejrs i Tusindtal, og Røgen stod tæt om Skoven og bares bort af Vinden, det var som hele Skoven brændte, og der blev brændt flere Tusinde Vindlys. Men uden om Pladsen, hvor Tilskuerne sad, holdt Kavallerer paa dansende Heste, og mellem Teatret og Tilskuerpladsen stod Pager med Vindlys paa begge Sider, 36 i Tallet.

Og det var alt sammen meget ordentlig og alle tilstedeværende Personer af den høje og Mellestanden kunde ikke noksom prise det. Da de sidste Raketter var brændt af, drønedes atter 9 Kartoveskud, og Herskaberne trak sig tilbage til Maaltid paa Slottet, men Tilskuerne blev, og Vin og Øl var der ingen Mangel paa i Skoven. — — —

Fest fulgte paa Fest otte samfulde Dage i Rad, og om Dagen forlystede Herskaberne sig med Rideture i Omegnen. Sophia Amalia Lindenow red mellem Vibeke Daa og Marie Grubbe gennem den lille Dyrehave ved Ibstrup, som var en Lund, der strakte sig

ned til Sundet og ved Strandvejen havde en Laage, hvor Hds. Majestæts Gehejme- eller Kammertjener Hr. Jacob Petersen havde et Traktørsted, fra hvilket han maatte udkænke Vin og Øl. Der maatte ogsaa holdes Bryllup, Barsel og andet Samkvem og Koncert, der var ogsaa indrettet allehaande Spil og Leg, der maatte udlejes Hyrekarrosser og Baade til at spasere med paa Vandet, og det var bleven et Sted, hvor Folk fra Staden tog hen for at amuser sig paa Sommerdage.

Hds. Majestæt var stolt af dette Sted og vilde vise det til Hoffets Gæster, saa red de nu altsaa her fra Frederiksborg, da Vejret var klart og Luften taalelig mild.

De tre Damer travede af Sted, Side om Side i Følget. Kavallererne havde arrangeret Vædderidt og var langt forude, og det gjorde egentlig godt en Gang imellem at være uden Kavallerer. Saa gik Talen saadan mere frit og uhæmmet.

De talte, som ret naturligt var, om Jacob Petersen, det var en Mand, der taltes meget om i de Dage.

Vibeke Daa var den, der førte Ordet, hun var rap i Tungen, som hun var fast i Haanden og hastig i Sindet. „Hr. Jacob har ingen Grund til at klage,“ sagde hun, „de siger, han begyndte som Skræder, inden han blev Kammertjener hos Frederik Ahlefeldt og siden kom i Kongens Tjeneste eller i Hds. Majestæts, saa det taler man ikke mere om. Stakkels Kaj Lykke skrev om det, og det har han vel siden haardt fortrudt.“

De fo'r ogsaa vel haardt frem mod Kaj, al den

Stund han dog ikke skrev andet, end hvad alle sagde. Men Jacob Petersen har gjort det godt, og nu sidder han fedt dér, hvor Kaj sidder magert. En køn Karl er han ogsaa, men jeg vilde aldrig kunnet glemme, at han havde været Skræder.“

„Mandfolk er Mandfolk,“ sagde Marie kort, og Sophia Amalia lo.

„De siger, Birgitte Ulfeld lever sammen med en Studenter,“ sagde hun spøds, „og Moster Hedvig har jo faa Ord nok for sin Studenter, der er adskillige flere, der tales om.“

„Taler I om sligt i Barnekamret?“ afbrød Vibeke Daa hvast.

„Vi taler om, hvad der kan falde sig, ogsaa om Jacob Petersen, men vi siger ligesom du, Vibeke, at vi forstaar intet, hvorledes en Dronning kan finde Behag i en Lakaj.“

„I siger megen Snak i Barnekamret,“ sagde Marie og løftede Hovedet. „Men Mennesker er Mennesker, og der er stundom mere Kurage og Attraktion ved en Lakaj end ved en Junker. Jeg forstaar mindre, hvorfor samme Dame har kastet sine Øjne paa en Abekat som Rigsmarskal Körbitz, naar man har haft en Kærnekarl som Jacob Petersen til at fornøje sig.“

„Tys,“ hviskede Vibeke og sporede Hesten fremad.

Marie Grubbe red ogsaa fremad og føjede trodsig til: „Der er vel mangan Rideknægt og Lakaj, der kunde berette meget om den dybsirede Sidsken i Troppen der fremme, om han saa vilde, og jeg for min Del ser ingen Grund til at foretrække en

Studenter. De Karle er lige saa raa, de er blot en Kende mere tyndbenede end de andre. Men nu om Stunder er studerte Folk i Ære. De siger, Kongens Bibliotekar Peter Schumacher kan faa alle de Fruer, han vil, og Jomfruer med. Og dog er ogsaa han ud af den tyndbenede Race.“

Sophia Amalia spidsede Øren. „I tror altsaa, Marie, at det er sandt, hvad der fortælles om alle de dulgte Elskovshandler mellem Fruer og Karle af ringe Stand?“

„Jeg véd det,“ svarede Marie og svippede Hesten over Bringen. „Men hvorfor ikke. Vore Mænd ligger i med al Slags Købe-Kanailler, og de skammer sig sandelig ikke derved, men æres højere jo flere de har. Det var vel ogsaa paa Tide, vi kom med i Le-gen; vi behøver allenfals ikke at betale derfor.“

„Jeg synes, det maa være helt underlig,“ sagde Sophia Amalia, „at indlade sig paa Elskovshandel med en gemen Karl.“

Marie lo. „Spørg Vibeke, hvordan det er. — Hvad siger du, Vibeke. I det Stykke er det med Kvindfolk som med Karlfolk, Gud Amor spørger ikke hvem og hvad, og for den, der deraf har sin Fornøjelse, er det lige et og det samme.“ — —

Ved Lyststedet stod Jacob Petersen ærbødig og hjalp Hds. Majestæt af Hesten, han holdt hende et Øjeblik i en stærk Arm, og hun smilede naadigt til ham. Stor var han, fri og stærk med et skarpt Blink i kloge Øjne. Jacob Petersen skyldte sig selv det, han var bleven, det var let nok at se. Men han teede sig vel og var dybt ærbødig.

Ogsaa Kongen led ham vel, han var en nyttig Mand

i alle Maader. Og inde i de lavloftede Stuer kredensede han de gyldne Bægere for de høje Gæster. Ungdom lo og legede i Haven mellem Karruseller, Kastingynger og Ringspil, mens Kavallererne drak tæt og strakte de trætte Lemmer i Græsset.

Sophia Amalia sad afsides paa en Bænk med Just Høg. Hun var nu vel tilmode i alt dette Solskin under grønne Træer og blaa-vid Himmel. Det var som Lykken ret vilde smile til hende, og saa følte hun sig saa sund og stærk, hun kunde ride med sin Ven ud i den vide Verden, lige saa langt det skulde være. Hendes Ven var saa smuk og høvisk, men ak saa kold — saa kold, og dog elskede hun ham over alt i denne Verden.

„Just,“ sagde hun saa mildt og dæmpet og tog hans Haand, „nu skal I ærlig vide, hvorledes det er fat med mig. Det er, som stod jeg ved et Fad, hvori der gærer en stærk og sød Vin, og Draaberne stryger over mit Hoved. Alt dette er saa fremmed og nyt. Derhjemme sidder Moder og taler Guds Ord i Brokker, som vilde hun bøde halv Hundrede Aars Synd med Bodstale, og dog er hendes Sind saa haardt, som det altid har været, og hendes Hu til Spil og Fjas om hun turde være det bekendt for andre. Og nu disse sidste Dage med Dans og Vin og Mummespil og kun Amouretter, hvor en vender Øjet. Bare Arme, bare Halse og bare Ben, Venus, Cupido og Flora, og overalt i den ganske Lund kun kælne Kys og Sukke. En bliver ør af alt dette. Pagerne tager Kys bag Rosenhække, og de unge Kavallerer smægter i Løvhytter. Jeg hører kun, hvor jeg er skøn, og de alle vil falde mig til Fode. I er den eneste,

Just, der intet siger, og for Jeres Skyld svarer jeg ikke de andre. Naar I nu sidder der med min Haand i Jeres, og ser paa mig med jeres gode, blide Øjne, saa spørger jeg mig selv, hvorfor I ikke falder mig til Fode og taler som alle de andre. Ved Gud I skulde faa Svar, der lod al Tvivl fly over Sø og Bakke. Men I siger intet. Just, I maa tage mig til Jer, jeg er af dem, der ikke kan være alene.“

Han løftede hendes Haand til sine Læber og kyssede den, men hun slog Armen om hans Hals. „Just, Just, det er ikke Kærlighed — Kærlighed skal komme som en stærk Stormvind og tage med sig, alt hvad den møder. Saa dan elsker jeg jo Jer, har elsket Jer fra den første Dag, vi mødtes. Jeg maa jo tale, siden I altid tier.“

Hun rev sig fra ham og saa' paa ham med tilbagekastet Hoved, medens hendes Hænder endnu laa paa hans Skuldre.

„Sig mig, Just, at I ikke elsker mig — sig mig, at jeg skal gaa. Saa gaar jeg, saa skal jeg ikke græde, men le, og I skal se mig le med de andre og drikke den rusende Vin, som skænkes for os alle i Skaaler nu i disse Dage. Hvad skader det Jer, om det gode inde i mig brister. Just, jeg kan ikke være alene, I maa tage mig til Jer eller skyde mig bort.“

Just tog hendes Hoved mellem sine Hænder. Han talte ikke, men kyssede hendes Pande, og hun stirrede ham i Øjnene, som skulde hun miste ham for bestandig.

Der stod en Mand for Bænken, han rømmede sig let, og de to sprang fra hinanden.

Det var Kongen. Hans smalle, hvide Ansigt var

furet og træet, og den gnistrende sorte Paryk laa om Ansigtet som en Ibenholtsramme om mejslat Elfenben. Men hans Øjne var venlige.

„Jeg ser, Just Høg,“ sagde han smilende, „at I er gaaet Eders egne Veje. — Det blive Jer til Velsigelse. Vi fester jo for de unge i disse Dage, og Kopulationen er jo engang Naturens og Guds Lov. Kom herhen, Stump, og lad mig se dig i Øjnene.“

Kongen tog Sophia Amalia om Haandleddet og drog hende hen i Sollyset, der brød Bøgenes Kroner.

Han saa' længe alvorligt paa hende.

„Du er smuk, Stump, du er mere end smuk. Du ligner ikke din Moder — du ligner,“ sagde han langsomt, „min salig Fader — og en til, hende ligner du, som om du var hendes Datter.“ Saa tav han lidt.

„Gud give, du vil være mod os, saa vi kan være mod dig, som vi gerne vilde være mod alle af vort Blod. Du faar en god Husbond, en klog Husbond — det er godt at have en klog Husbond, som en rigtig kan elske. Det er Jammer at elske en Husbond, som ikke er en god Kvindes Kærlighed værd. Du skal huske din Konges Ord, Stump. En Kvinde skal ikke elske en Mand, der ikke er hendes Elskov værd. Saa bringer hun Satan et Offer, mens hun tror at tækkes Gud. Glem det ikke, Barn.

Ved Gud, jeg vilde give Aar af mit Liv, om jeg kunde være god mod Jer alle.“

Og Kongen vendte sig hastig, som han havde for Skik, og gik bort uden flere Ord.

Sophia Amalia kastede sig ind til Just og hviskede

op imod ham: „De siger alle, jeg ligner Moster Leonora. Tror du, det er for hendes Skyld, han ser saa bedrøvet ud?“

„Gud bevare Kongen,“ sagde Just Høg alvorligt. „Han er den ædleste Mand i Danmark, hvad saa hans Uvenner siger. Og stod det til ham, sad hun ikke en Dag længer i Taarnet.“

Men Sophia Amalia var for ung til at græde i en Stund som denne, hun forstod, at Kongen havde givet hende til Just Høg, at han var hendes, hendes alene, og hun lo gennem Taarer, mens hun hang om hans Hals.

Men fra den Dag af blev Sophia Amalia betragtet som Just Høgs trolovede Brud, endda der ikke var talt om Kontrakten mellem ham og hendes Moder.

SYVENDE KAPITEL.

Den gamle Adel.

landt de fornemme danske Adelsmænd, der deltog i Hoffets Fester, var ogsaa Statholderen i Norge, Hr. Iver Krabbe. Han var af den hensovede Kong Christians Mænd, og havde tjent den salige Konge som en god Soldat i Krigen mod de svenske. Da den gamle Konge var død, tjente han tro den nye mod de samme Fjender. Men da Krigen var forbi, og Kong Frederik brød Rigets gamle Forfatning og med Stændernes Hjælp tog Enevolds Regimente i Danmark og Norge, hørte Iver Krabbe til de Mænd af den gamle Adel, der stod ham haardest imod. Ja saa højlig fortørnedes den gamle Kriger over den øvede Uret, at han, hvis store og rige Godser laa i de afstaaede skaanske Provinser, tilbød Kong Carl den XI af Sverrig sin Tjeneste; men Kongen af Danmark, der ikke vilde miste en saa dygtig Tjener, gjorde ham dette til Trods til Statholder i Norge. Hans Søn Jørgen derimod gik i svensk Tjeneste, og maatte siden bøde dette med sit Liv for svenske Musketter.

Iver Krabbe havde med sin Hustru Karen Marsvin

Just Høg og hans Fæstemø.

en Datter, der hed Karen, og som ved de Tider var 26 Aar. Hun var from og stille, men lidet skøn af Skabning, stor og tyk; dog flokkedes Junkerne om hende, thi Hr. Iver var meget rig ved de store Godser i Skaane og i Danmark tillige. Mellem Just Høgs Fader, den salig Just Høg i Gjorslev, og Hr. Iver Krabbe havde der været varmt Venskab, og Karen Krabbe led Just Høg vel. De to passede godt til hinanden, skønt hun var et Par Aar ældre end han, men de forenedes i deres store Kærlighed til Bøger og boglige Sysler. Karen Krabbe var af de meget tavse ligesom Just, og skønt hendes Forældre var nødt til at tage Del i de store Festligheder og hun med dem, holdt hun sig mest stille for sig selv og deltog ikke i Lystigheden. Hr. Iver Krabbe var ikke vel set af de Mænd, der støttede den nye Kurs, og det hed sig alt mellem dem, der vidste af, at han skulde hjemkaldes fra Norge og Ulrik Frederik Gyldenløve sendes derop i hans Sted.

Det vakte ringe Glæde i Iver Krabbes Hus, da man fornam, at Just Høg havde trolovet sig med Sophia Amalia Lindenow. Thi var Hr. Iver og hans Hus ikke gunstig stemt mod den nye Kurs, saa var de det endnu mindre mod Svogerpartiet, hvortil Corfitz Ulfeld og Hans Lindenow havde hørt. Og med mange af Rigets gamle Adel gav de Corfitz Ulfeld Skyld for det, der var sket, ligesom det jo var kundbart for alle, at Hannibal Sehested havde forraadt Adelens Sag og købt sin Forfremmelse og Af-lad for Fortids Synder med Judaspenge.

Og Karen Krabbe græd, da hun hørte om denne Trolovelse, for sandt at sige bar hun Kærlighed

til Just Høg. Den store, tunge, tavse Pige, der havde levet midt i Krigens Ødelæggelser og set megen Sorg og Nød, bar paa en dyb og trofast Kærlighed til denne skønne og stille unge Mand. Men hvad nyttede det hende, hun kunde jo for Blufærdighed ikke sige det, og Just Høg hørte ikke heller til dem, der talte. Hun tørrede sine Taarer og sagde fromt, hvad Gud har føjet sammen, skal Mennesker ikke adskille. Thi from var Karen Iversdatter Krabbe.

Det var nu kuriøst nok at se, hvorledes denne Adel, der var samlet for første Gang til Fest efter de store Begivenheder i det mindeværdige Aar 1660, faldt i to store Grupper, der ligesom skævede til hinanden over Festbordene.

Der sad de ældgamle Slægter: Krabber, Urner, Rosenkrantz, Jueller, Skeeler, Gjører, Ulfelder, Lykker, Biller, Troller og mange flere. De store allamodigste Parykker sad dem skævt paa Hovedet, ja flere, vel de fleste, gik med deres eget Haar under Kalot, og deres Fruer sad svære og kortlivede med de gamle brede Kraver og de stukne Huer, som vilde de i Klædedragten værne gamle Danmarks Adels sidste Rettigheder. Og paa den anden Side sad de nye Stormænd, alle Ahlefeldterne, saa mange, at de kunde give et kvart Sekel Navn det Ahlefeldtske, Rantzauer, der aldrig var bleven danske i dansk Tjeneste, de halvkongelige Gyldenløver, Bülower, Holcker, Gersdorfer, den helt tyske Körbitz, Schacker, Reedtzer, Viber og Gabler, Ebersteiner og flere. Nye Navne i en ny Tid med Fruer,

der bar deres Haar efter fransk Mode, og klædte sig i smalle Korsetter og Liv nedringede til Brystet for og til femte Ryghvirvel bag, mens de talte Fransk, naar de vilde være fine, og Tysk som deres Modersmaal.

Og midt imellem disse to skarpt adskilte Lejre krydsede de unge, der havde forstaaet, fra hvilken Kant Vinden blæste, og hvor den blæste hen. De unge Biller, Krager, Bjelker med deres Hustruer, som kun i Moders Stue turde tale gammel Jysk, og deres Søstre, der havde ægtet Gersdorfer, Gabler og Viber og nu maatte tale dæmpet, naar de talte fortroligt med deres egne Mødre.

Og saa den overhaandtagende Usædelighed! De gamle Matroner rystede paa Hovedet, de havde jo næsten glemt deres Ungdom, og de gamle Her-
rer lo ikke ad de pikante Historier, fordi det passede dem bedre at gøre disse Sovekammerhistorier til Politik. Men de unge lo og spurgte, hvordan det vel var i de Dage, da Kirstine Munk kyssede Rhingreven og Frøken Hedvig Ebbe Ulfelds Grevinde løb fra Brahesborg med en Studenter. Og saa forresten glædede de unge sig over deres Kvinder, som unge altid glæder sig, naar de gamle fortæller om deres Tid, hvor lyse Minder kun er Savn, og Sorgen føles selv i Minder.

Og trods alt dette blev der let og drukket og danset. Parrene kopulerede sig med og uden Præst, og der messedes over Synden, som der altid messes, Smaadjævle griner og Engle græder — lige sødt bliver det for det.

Hr. Iver Krabbe havde endnu en gammel Gaard i Staden ved Købmagergade, hvor saa mange gamle Adelsgaarde laa. Der holdt han til nu under Festen med sin Hustru og Datter, og hos ham, kanhænde den rigeste af de gamle danske Adelsmænd paa den Tid, samledes de, der var sindede som han. Man vidste det godt paa Slottet og holdt Øje med Kredsen, men Kongen selv var venlig stemt mod disse hans Faders Tjenere, og sandt at sige, Kong Frederik var i Hjertet selv ikke saalidt af den samme Art. Det hænder ofte, at den, der bliver den første i det nye, har meget i sig af det gamle, og det vidste han om dem, at de tjente gamle Danmark af Kærlighed og ikke for Vinding, hvad saa de nye end sagde om dem. Han forstod at se sine Folk an. Og derfor samledes Kredsen roligt uden Konspiration hos Iver Krabbe.

Fru Karen Krabbe, Hr. Otto Marsvins Datter, var adeldansk til Bindslet om sin Underskjorte. Hun kunde sidde stille og nikke, og saa til og fra sukke „Helle Gud“, saa en kunde blive helt sværmodig ved det. Men hun bødede sin Mands Hoser og kogte hans Grød, af det franske forstod hun ikke et Suk og af det tyske kun gudelige Sprikvorter. Guds faderlige Styrelse var over hende og vilde være det, selv om Danmark var faldet Stortyrken til; i Guds vise Anslag, hvorhen de saa bar, greb Karen Marsvin aldrig ind. Hun havde lært sin Datter at bøde Hoser og frygte Gud, det havde baaret hende gennem Livet, og det skulde bære Karen med.

Hr. Iver var stortalende paa Krigsmandsvis, drak

stundom mere, end han taalte, og kunde slaa i Bordet, saa Flasker og Krus raslede. Men i Grunden var han skikkelig, han forlangte blot at blive taget for det, han var, ikke den næstfineste Embedsmand i Kongeriget Danmark, men næst Rigsstatholderen Grev Rantzau, den første Mand i Riget. Og som han ikke altid havde den Fornemmelse, at det var saaledes, saa sad han vranten hos de andre gamle og talte om den salig Landets Fader med det ene Øje.

Ved Oktober var Fornøjelserne paa Frederiksborg til Ende, og Hoffet med Gæster drog tilbage til Residensen; med dem drog Følget tilbage, og Adelsfolket slog sig ned i deres Gaarde.

Just Høg sad paa Salen hos Iver Krabbes og lod sig sige, som det var Skik fra Arilds Tid for unge beskedne Mænd.

Hr. Iver Krabbe røg Tobak, det havde han vænnet sig til i Felten, og det smagte ham. Og der stod Kande paa Bordet med Sukkerlade, det skulde man da prøve, den nye Drik, nu man var i København, skønt Hr. Iver spyttede langt efter Drikken, og kunde sunget som siden Bording i hans Mercurius:

Lad Indian og Tyrk med saadant fylde sig,
har jeg Øl, Vin og Mjød, jeg noksom hjælper mig.

Men det var dog det uskadeligste af alt det nymodens.

Hr. Iver lettede paa Kalotten og skuttede sig.
„Det huer mig ikke, Just, det huer mig ikke. Salig

Hans Lindenow var en Okse, hverken bedre eller værre end saadan et Trækdyr, hans Kvinde er en Mær som de andre af Kirstens Slæng. Tro du mig, der kommer kun skidt Avling af den Stald. Og saa har hun ikke saa meget som en Særk af sine egne.“

Just rystede paa Hovedet. „Saadant maa man ikke ræsonnere over, Hr. Iver. Desuden vil Kongen sørge for sin Slægt.“

„Konge mig for og Konge mig bag. Jeg har snart nok af kongelige Horeunger. Lægger en anden en sig en Slegfred til med en Mælkedej, saa gemmer man Utusket hen i en skikkelig Skriverbestilling, det er den salig Konges Fejl, at han bar sine frem paa Sølvbakke og forgyltde dem op med Grevetitler og Movværk. Derfor ligger vi andre nu og roder i Suppen. Jeg véd meget godt, de spekulerer deroppe paa at kalde mig af Norrig og sende ham den galho'dede Ulrik Frederik med samt hans rumpegale Kælling derop. Der flyder jo Kongeblood i ham osse, selv om han er lagt til paa en tysk Hoppe. Lad dem om det, min Tid er snart forbi. Men I unge skulde vare Jer. Du skulde meget hellere ha'e taget Karen. I havde faaet min Velsignelse og Fuldtofte med i Købet, naar Vor Herre lukker mine Øjne, hvad ske snart. Saa havde du alle Dage haft til at bide og brænde. Og Karen vilde saamænd gerne ha'e haft dig, ikke min Pige?“

Karen Iversdatter blev blussende rød og rejste sig fra Stolen. „I skulde skammes ved at tale saadan, Far,“ sagde hun.

Men Just vendte Hovedet og saa' paa hende. Hun havde Taarer i Øjnene.

Saa gik det langsomt op for Just Høg, at han maaske havde gjort galt. Og det allerede faa Dage efter Trolovelsen.

Men Karen fattede sig straks. „Just og jeg er Venner, og det bliver vi ved at være. Sophia Amalia er en smuk Pige af god Slægt, og hvad Velstand anbelanger, saa er det vil ikke alt i Verden for en dygtig Karl som Just.“

Hr. Iver brummede og bakkede paa sin Kridtpibe. „Gjort Gerning staar ikke til at ændre, og det er for silde at angre paa Handlen, naar Studen er dreven af Gaarde. Hvad har du ellers tænkt at tage dig til, bitte Just. I Kancelliet stiller de kuns Vintappersønner an, og i Militsen bruger de bare Holstenere og Sachsere. Lenene glider vel lidt efter lidt over til Tyskerne, og feje Salsgulve med Parykken er du for køn til.“

„Jeg véd det ikke selv,“ sagde Just betænksomt, „men det raader Gud og vor naadige Konge for.“

„Ja, eller Gabel og hans Patron Belzebub.“

„Jeg vilde gerne tjene Danmark i fremmede Lande,“ sagde Just stille, „og der er vel Brug for danske Mænd flere Steder i Diplomaten.“

„Du mener, det vilde være for stift at sende de tyske Abekatte ud i det fremmede, saa glemmer vel Franzoser og Engelskmænd, at der er en Plet paa Jorden, hvor Menigmand taler Dansk. Men det skal der Penge til, bitte Just. Og dem har din Slubbert af en Bror sat til allerede.“

„Du er saa krigersk, Iver,“ sagde Fru Karen og kiggede op fra Bindetøjet. „Der er vel ikke gaaet dig noget imod.“

„Jeg skal til Konferentz med den Abekat Rigmarskal Körbitz ved Titiden i Dag. De gamle Rigmarsker skulde vende sig i Graven, om de fik se det Barberskilt. Vi sagde alle, at salig Anders Bille var en grimmig Krigsfigur, men han var Krigsguden Mars selv i Sammenligning med den Gulerod Hr. Körbitz. Jeg begriber ikke, noget anstændigt Fruentimmer gad set den Karl i Seng, naar hun ikke var nødt til det af Præsten og Guds Villie. Her har du Listen paa dem, der skal slages til Riddere, Hans Schack, Peter Reetz, Statholder Ahlefeldt, v. Körbitz, v. Eberstein og Claus v. Ahlefeldt. De skulde min Sæl og Salighed have forlagt hele Herligheden til Moskovitternes Hovedstad. Jo, det er lystige Tider, vi lever i.“

Og Hr. Iver Krabbe bankede sin Pibe ud paa Bilæggeren og trampede af til sit Brevkammer med et mut Nik til Just Høg.

Karen lo.

„I det Humør har Far været, lige siden vi landede ved Sct. Annæbro. Gud give, vi var vel oppe i Norge igen. Far kommer i Fortræd her nede, om han ikke varer sin Mund.“

„Det er jo godt, en anden en snakker lidt mindre,“ smilede Just.

Karen lo igen. Hendes store Ansigt med de vandblaa Øjne og de røde Æblekinder kunde blive helt kønt, naar hun lo. Og hendes Latter kom indefra, hvor det gode i hende sad.

Just Høg saa' smilende paa hende. Der var altid Solskinsvej, hvor Karen Krabbe var tilhuse. Og saa talte hun aldrig ondt om nogen Moders Sjæl.

„Fortæl mig nu lidt om din Fæstemø,“ sagde Karen og satte sig hen til Just, mens hendes Moder nikkede stille over Bindetøjet.

Og saa fortalte Just Høg, hvorledes han havde truffet Sophie Amalia, og hvorledes den unge Pige havde kastet al sin varme unge Kærlighed paa ham fra den Dag.

„Hellegud,“ sukkede Fru Karen, det var ligesom læste hun i en Historiebog.

Men Karen sad og hørte til, hun mærkede godt, at Just Høg ikke talte om sin Kærlighed og besluttede sig til at lægge Mærke til den unge Pige.

„Hun ligner altsaa sin Moster Leonora?“ spurgte hun eftertænksom — „i Sind ogsaa?“

„Det véd jeg ikke,“ sagde Just forlegen, „vi har kendt hinanden saa kort.“

„Hendes Mor var lige ved at hakke Øjnene ud paa hendes Far,“ sagde Fru Karen refererende. „Det var fire pæne Dukker, hun og saa de to Hedvig og den skæve Grev Pentzes; hvad var det, hun hed, for ikke at tale om Christiane, der fik en Brammarbas Hannibal. Rigshofmesterens Leonora var den bedste af dem, derfor er det vel gaaet hende galest. Men et Rivejern af et Fruentimmer var hun. Du faar vist Kam til Haaret, lille Just, saa gøres jo nødigt med de Hovedtøjer, I Mandfolk stiller med nu.“

Saa lo Fru Karen skikkeligt ad sin egen Vittig-

hed, men hendes Datter flettede sine Hænder over sit højre Knæ og tænkte efter.

„Jeg vil se paa din Fæstemø, Just,“ sagde hun, „og saa vil jeg siden sige dig til om hende.“

Just rejste sig. „Om du vil med til Vartou i Dag, Karen, saa følg med os; de høje Herskaber vil skyde Sælhunde med Pistoler, Sophia Amalia og jeg har lovet os derud, det bliver stor Placer at se.“

„Kanhænde,“ sagde Karen, „jeg tager med.“

Og saa blev de ens om, at Just og Sophia Amalia skulde hente Karen og følges til Vartou med de høje Herskaber.

OTTENDE KAPITEL.

Sælhundejagt.

Gammel Vartou var en Skanse, der laa en lille Halvmil udenfor Staden, for Enden af Sorte Dam. Denne Skanse var et vigtigt Led i Fortifikationen, nu da Henrik Ruse havde fuldført det ny Citadel Frederikshavn kaldet. Den laa ret ud for den nye Østerport tæt ved Kongens Fiskedamme, og gennem den førte Hovedvejen nordpaa.

For Enden af Søen var der opført et Teatrum, der var helt belagt med Skarlagen, og i Søen var indhegnet en firkantet Plads, hvori var indsat 20 Stykker Sælhunde, der ikke paa noget Sted kunde undfly. Fra Teatret kunde man nu med Pistoler naa ethvert Sted i den indhegnede Dam, og det skulde nu forsøges, hvem af Hoffets Herrer og Gæster, der var de bedste Skytter.

Løvet var begyndt at gulne, og en Brise strøg fra Sundet ind over Fiskedammen og Skansen, men Luften var ellers høj, og lette Fjerskyer strøg over Himlen for Brisen. Ude over Sundet var Vandet ganske blaåt, og ganske tydeligt saa' man den

skaanske Kyst med Malmø Kirketaarn spidst over Vandet. Der ude ved Revshalen laa Flaaden med Flag og Standere, som talrige Svaner vuggende paa Havet. Det var saa bestemt, at efter Skydningen skulde de kongelige Herskaber i Jagter sejle ud og bese den kongelige Flaade.

Vandet i Dammen var helt rolig, den syntes mørk, fordi der var langt til Bunden, og paa Bredden voksede kun faa Træer. Den hele Strækning mellem Søerne og Stadens Volde var efter Belejringen endnu øde og næsten rensset for Træer og Krat.

I det sorte Vand laa Sælhundene og stirrede med deres store runde Øjne mod det skarlagensklædte Teatrum, saa plaskede de Vandet med deres Haler og Bagben og satte i snurrige Hop over hverandre, som disse Dyr har for Skik, naar de leger. Og da Solen skinnede saa muntert, ventede de Fred og Lystighed og anede ingen Fare.

Kongen selv skulde skyde det første Skud, men da han ikke var nogen dygtig Skytte, og i det hele led boglige Sysler bedre end Jagt og Ledingfærd, havde han indrømmet Hds. Majestæt det første Skud. Dronning Sophia Amalia var en dygtig Skytte, og Jagt var hendes kæreste Idræt, hun kaldtes derfor ogsaa af Digterne Diana, som var hos Romerne Jagtens kyske Gudinde.

Overjægermesteren rakte Hds. Majestæt en lang Pistol, med Skæfte rigt indlagt med Guld og Sølv, helt kunstig forarbejdet, og Hds. Majestæt løftede Pistolen og tog Sigte paa et af de fremmeste Dyr, der, som om det var bleven dertil befalet, laa stille og stirrede mod de høje Herskaber med fremadvendt

Pande. Det gav et stærkt Drøn, og Sælhundene i Dammen spredtes, som var Lynet slaaet ned iblandt dem, men det Dyr, hvorefter Hds. Majestæt havde sigtet, laa ganske stille vendt paa Siden, dets Hoved saas ikke, men rundt om det var Vandet farvet af det dybeste rødt.

Det regnede de alle for et kongeligt Skud, og alle Hatte fo'r til Vejrs med høje Raab til Dronningens Ære. Hans Majestæt nærmede sig og kyssede galant sin høje Gemalinde paa Haanden, mens hun blussede af Stolthed.

Saa blev de følgende Skytter fordelte og stillet op i Rækker langs den skarlagenklædte Balustrade. Nu gjaldt det om at dræbe de tiloversblevne nitten Dyr, dog saaledes, at der blev skudt i Rækkefølge, og ingen maatte sigte efter noget Dyr, forinden et alt anskudt havde faaet Naadeskuddet.

Og derved blev Jagten saa meget desto vanskeligere, da Sælhundene under den hæftige Skyden blev ganske vilde og fo'r imellem hverandre, dukkede, gøede og næsten skreg med menneskelig Røst, naar Skuddene vel traf, men ikke dødede. Det kunde saa hænde, at en anskudt Sæl, som jaget af Skytterne tog Fart, jog det hele Bassin rundt af Smerte, dækkende sin Krop bag andre Kroppe og trak efter sig røde Striber over Vandet, der bølgede og brusede ved den stærke Bevægelse. Og de andre Dyr jog i Flokke og enkeltvis paa Kryds og tværs gennem Bassinet og piskede Skum, saa det stod i tætte Fnug og jog mod Brædderyggen. Saa slog Dyrene deres Hoveder mod Bjælker

og Brædder, men de tykke Planker holdt, og der var ingen Vej aaben for Flugt.

Kort og knapt knaldede Skuddene, og Jægermesteren passede vel paa, at Skuddene ramte og hvilke Dyr, der blev ramte, men der var aldrig Skud mod flere Dyr, kun imod det ene, der blev jaget. Og fik det saa Ulivssaar og drejede sig i det piskede Vand, saa stod det næste Skytte frit for at vælge sig en Skive. Det var derfor altid det bedste Skud, der fulgte efter Ulivsskuddet, men Hoffets Kavallerer søgte sig med Flid de sværeste Skiver ud, skønt der blev pareret Penge paa Skuddene, fordi saadant var Hs. Majestæts højeste Pas-sion.

Sophia Amalia Lindenow stod ved Just Høgs Side og med hende Karen Krabbe og Vibeke Daa, Karens Frænke. De første Skud fandt alle helt amu-sante, fordi Sælhundene ligesom legende flygtede over Vandet, og denne Leg i Solen saa' helt artig ud. Og som nu Skydningen blev ivrigere, fangedes Damernes Opmærksomhed af Kavallerernes Skyden, det gjaldt at ramme, og det blev Vædekamp, som altid er spændende at følge. Paa Sælhundene ag-tede man lidet, de umælende Dyr var jo kun Ski-ver for Herskabernes Lyst. Men som nu Skydnin-gen skred frem, og der blev flere og flere døde Sæler, blev Vandet farvet blodrødt, og Skummet stod lyserødt af de flygtende Sæler.

Og der var flere af Damerne, hvem dette Blod-bad ikke var til Glæde. Kurfyrstinden og Frøken Anna Sofie trak sig tilbage og vilde ikke se til, og som de gjorde flere af Damerne. Men Hds.

Majestæt stod lænet til Balustren og skød i sin Tur, og skød hun ikke, tilraabte hun Skytterne og klappede i Hænderne, naar Kuglen traf.

De døde Sæler svømmede rundt med Bugen i Vejret, og de levende sprang over de døde og jog mod Barrieren; det var, som forstod de, at de alle skulde den samme Vej.

„Det ser helt ilde ud,“ sagde Karen Krabbe til Just Høg, „og det gør mig ondt for de smukke Dyr med de kloge Øjne. Det er næsten, som Menneskeansigter i Angst. Jeg lider ikke at se det.“

Just Høg skulde skyde. Den saarede Sæl, der nu var Skive, tog et vildt Løb over døde Kroppe, den nærmede sig blind af Smerte tæt op til Teatrum, og jog sin Pande mod Stolpen. Blodet stod ud af dens Næse, og da den var vaidevundskudt, saas der Stykker af dens Tarme ud af Saar i dens Side.

„Se, Just,“ raabte Sophia Amalia og klappede i Hænderne, „den har en Svands ved Siden, skyd ikke nu — det er saa snurrig at se den hoppe med Sidesvands over Vandet.“

Just hævede Pistolen. — Dyret laa nu stille og saa' op paa ham med store Øjne, som bad det ham skyde og gøre Ende paa dets Smerte.

Hun holdt hans Arm tilbage.

„Skyd ikke, lad det komme paa længere Hold.“

Saa sagde Karen vredt: „Fy Jer an, Sophia Amalia, ser I ikke, at Dyret lider ilde. Skyd, Just, og gør Pinen kort.“

„Skyd ikke,“ hviskede Sophia Amalia hæst. Hun

bed Tænderne sammen, og hendes Stemme blev helt hvislende.

Men Just Høg skød, og Dyret gik til Bunds som en Sten.

Saa sendte Sophia Amalia Karen Krabbe, et ondt Blik og krydsede sine smaa Arme over det spæde Bryst. Men til Just sagde hun intet.

„Det er en hæslig Leg,“ sagde Karen Krabbe lavt. „Den skal du ikke lege mere, Just.“ —

„Jeg lider den heller ikke selv,“ sagde han sørgmodigt og lagde Pistolen fra sig paa Balustraden.

Men Sophia Amalia Lindenow fnøs som en vilter Plag. — Saa greb hun med ét Pistolen og raabte:

„Jeg skyder efter min Fæstemand, min Broder Christian har lært mig Kunsten, og jeg skyder som en Musketer.“

Og alle de, der stod hos, lo.

„Se til, at du ikke rammer os andre, min Putte,“ lo Vibeke Krabbe og fjernede sig forsigtig.

Men da der nu skulde begyndes Skydning efter nyt Maal, var der stille, og alles Øjne hvilede paa Sophia Amalia. — „Lad Barnet skyde,“ sagde Dronningen vel oplagt og i godt Lune ved Spasen.

Sophia Amalia blussede, da en Jæger rakte hende den ladte Pistol, og alles Øjne var rettede imod hende. Men hun traadte frem og rankede sig, hun vilde træffe.

Sælhundene jog mellem hverandre i det lysende Skum, der var vel kun en otte, ti Stykker tilbage, og det var, som havde de nu lært at holde sig paa Afstand fra Skytten, de glammede ikke mere, nu skreg de kun, naar Kuglerne flænsede i deres Kød,

Just Høg og hans Fæstemø.

men de gled hurtigt mellem hverandre dybt tilbage i Bassinet.

Sophia Amalia bed Tænderne sammen og løftede Pistolen.

Saa lød Knaldet, og Sælen, hun havde holdt til, gik til Bunds med Kuglen bag sit Øre.

Atter fløj Hattene til Vejrs, og høje Raab høstes fra alle.

Men Dronningen flettede sine Arme over Brystet og sagde med et lille let haanligt Smil:

„Der var nok Lykken bedre end Forstanden.“

Sophia Amalias Kinder var saa røde som Vandet om de plaskende Sæler. Hun rankede sit Hoved, saa den lille spidse Hat var ved at flyve af hende. Saa tog hun Tag i den og satte den til Rette paa sit Haar.

Men der var saadan Stolthed og tilbageklemt Vrede i hendes Træk, at hendes Ansigt blev ti Aar ældre, som hendes Øjne skød stolte Lyn.

Og alle de, der stod hos, saa' det — hun lignede sin Moster Leonora.

Det blev saa tyst i dette Øjeblik, at Sælhundene dernede begyndte at glamme, som frøgtede de Stilheden.

Men Dronningen, der følte, hvad alle tænkte, rakte en Haand ud mod Jægermesteren og pegede paa Pistolen, hun holdt i højre Haand.

„Giv den lille Jomfru Skyderen og lad hende vise os, hvad der var Lykke og hvad der var Forstand.“

Karen Krabbe traadte hen til Sophia Amalia.

„Sig nej, Barn,“ hviskede hun — „sig nej og bøj dig for Dronningen.“

Men Sophia Amalia hørte det ikke, hun traadte et Skridt frem og greb Pistolen.

Sælhundene laa nu helt tilbage i Bassinet, de rørte sig ikke, og fra dem taarnede sig som en Vold af de døde Kroppe, der slingrede sammen i Klumper af de toppende Smaabølger. Vandet var nu helt som Blod, og Skummet laa i blegrøde Flager som Kølvand efter Kroppene.

En af Sælerne brød ud, den satte med et Hop over de døde og svømmede hastigt fremad med kun Snuden over Vandet. De andre viste hele Hovedet og Ryggen og laa ganske stille.

Saa fo'r en Hovmodsdjævel i Sophia Amalia Lindenow, hun løftede Pistolen, mens hun bed sine Læber tilblods, og tog Sigte paa Snuden af den svømmende Sælhund.

Og da Skuddet knaldede, stod en tyk Blodstraale til Vejrs af det gløede Vand, Dyret gik til Bunds i Knaldet.

Der blev død stille paa Platformen. — Sophia Amalia sænkede Pistolen, hendes Ansigt lo, og hendes Kinder blussede, medens Brystet gik voldsomt som efter et hurtigt Løb.

Men ikke én af dem, der stod hos, talte eller rørte sig. De stirrede alle paa Dronningen, hvis Arme flettedes haardt og fast om hendes brede svulmende Barm.

Da frøs Smilet paa Sophia Amalias Læber, og hendes Kind blev hvid som Sne. Et Øjeblik stod hun saaledes — saa kastede hun sig hulkende for Dronningens Fødder og greb efter hendes Haand.

„Pardon, Pardon,“ stønnede hun, og hendes Blik hvilede i Dronningens med ydmyg Bøn.

Følget flokkedes tæt om Gruppen, men Dronningens Ansigt blev venligere, og hun lagde sin Haand paa Barnets Hoved.

„Du har Forstand, Barn, som du har Lykke — bevar Forstanden, saa vil Lykken følge.“

Og efter disse Hds. Majestæts huldsalige Ord blev alle atter muntre, og Skydningen blev fortsat.

Men Sophia Amalia stod ved Just Høgs Side og græd. Karen Krabbe nærmede sig og tog hendes Haand. Hun rev den til sig. „Skylden er Jeres, Karen, I gjorde mig ond. Jeg vil herfra, Just.“ Og saa lænede hun sig tæt ind til ham.

„Tag mig bort, Just, tag mig bort.“

Karen Krabbe kæmpede med sit gode Sind, saa sagde hun ligesom moderligt disse Ord:

„Vær god mod hende; hun er endnu ikke vokset fra Barnekamret.“

Om Blik havde kunnet dræbe, var Karen Krabbe segnet død for Sophia Amalias Blik.

Hun følte det selv, og det sled i hendes Hjerte, at hun havde sagt det.

Nu knaldede Skuddene lystigt, og de sidste Sæler traadte Dødedansen i deres Fællers Blod. Ingen agtede paa det lille Intermezzo med den unge Jomfru, og Sophia Amalia drog Just Høg ud af Kredsen.

Men i en Krog ved Balustraden stod Hr. Iver Krabbe og Niels Trolle til Trolholm i Snak om det, der var sket.

Statholderen i Norge brummede, som han havde for Skik. „Jeg har set meget i Danmark i de sid-

ste Aar," sagde han, „men det siger jeg dig, Niels Børresen, bliver det Skik, at danske Adelsbørn falder Tronen tilføde og beder om Pardon, fordi de forstaar at føre Værge, saa staar det til i Danmark i en Fandens Maade.“

Niels Trolle lo, „vi gamle Knarke faar vel staa som knudrede Piletræer i Blæst, men det synes, som den unge Vaand skal tidlig krøges og vorde Krog. Krumme Rygge, det er Tidens Maal.“ —

Hoffet drog i prægtig smykkede Jagter til Søs, mens Kartoverne drønedes Danmarks Løsen fra Flaa-den — men Sophia Amalia Lindenow red hjem, fulgt af Just Høg. De talte ikke til hinanden under Ridtet, og Frøken Elizabeth var ved at daane, da hun hørte, hvad der var sket.

Men Sophia Amalia tænkte kun paa Karen Krabbe.

NIENDE KAPITEL.

Fester paa Slottet.

et var bestemt, at der til de høje Gæsters særlige Amusement skulde afholdes Ringriden, hvori de højeste Herskaber vilde tage Del, og tillige en stor Maskefest, hvor de kongelige og kurfyrstelige med samt Hofkets Damer og Kavallerer skulde optræde parvis i Fantasi-dragter, saaledes at enhver Dame skulde følge den Kavaller, der bar samme Art af Dragt som hun selv. Denne Maskefest skulde afholdes, efter at de højtidelige Sponsalia og Underskrifter af Kontrakten mellem de høje Trolovede havde fundet Sted, og danne en Afslutning paa Festerne.

Ringriden fandt Sted paa Slotspladsen, til den havde Hs. Majestæt udsat trende Priser, nemlig et stort Guldbækken og et Sølvbækken, begge med Kande samt en stor Sukkerdaase af Sølv. Den første Pris vandt Dronningen med seks Træffere, om den anden kæmpede Kurfyrstinden og Fru Vibeke Daa, der stod lige, med det Udfald, at Fru Daa vandt Prisen, og Kurfyrstinden maatte nøjes med tredie Pris. Foruden de Sejrvindende red Kronprin-

sen, Marie Grubbe og 16 Kammerherrer og Kavallerer, de red alle vel og forstod zirligt at tage Ringen. Siden blev arrangeret fire Partier om Penge, og heri deltog Kongen i egen Person. Han vandt det andet og tredie Parti, mens det første blev vundet af Kurprinsen og det fjerde af Prinsesse Frederikke Amalia.

Og da Ringrenden var forbi, skred man til Lodtrækning om Maskefesten, der var fordelt alle Slags lystige og morsomme Karakterer blandt flere end 200 Damer og Kavallerer, der maatte trække Lodsedler derom og tage imod hvad for sælsomme eventyrlige Karakterer, Tilfældet bragte dem. Og dette skete nogle Dage før Maskeraden, for at enhver saa meget des bedre kunde forberede sig paa at komme til den bestemte Tid i Klædedragt og Udstaffering, som passede til hans eller hendes Karakter.

Hofmarskallen og hans Kammerherrer skulde paa-se, at det gik til retvis, og den blinde Fortuna kunde have sine egne Veje, og der blev let meget, da det viste sig, hvem der skulde følges, og hvorledes de skulde være udstafferede. Der var aldeles ingen Kunster derunder, hvad Udfaldet nok som viste, thi ved slige Lejligheder hvilede al Rangforordning, som alt Uvenskab eller Jalousi skulde hvile. Hans Majestæt skulde forestille en persisk Herre, og hans Perserinde var Fru Catarina Sehested, Generalløjtnant Ahlefeldts Hustru. Hendes Majestæt var udset til barbarisk Dronning, og hendes Kavaller var Oberst Ditlev v. Ahlefeldt, den samme, der saa lykkelig havde opdaget Hr. Cor-

fitz Ulfelds Praktiker ved det Brandenburgske Hof og var Aarsag i Leonoras Fængsling. Kurfyrstinden var Morinde, og Hr. Holger Vind var Mor, dog var det saaledes maget, at Arveprinsesse Anna Sofie var Hyrdinde og hendes Trolovede Kronprinsens Hyrde.

Sophia Amalia Lindenow var meget nysgerrig for at erfare sin Karakter, det blev Bondepige fra Jylland, og hendes Bonde blev Claus Daa, Søn af Hr. Oluf Daa til Holmegaard. Hun var lidet tilfreds ved Skæbnens Luner, eftersom Claus Daa var en temmelig taabelig ung Knægt, hvis Fader oven i Købet var i højeste Unaade, men hendes Misnøje blev endda større, da hun erfarede, at den blinde Skæbne havde parret Just Høg med Karen Krabbe, der skulde være Skjoldmø, mens han skulde være Viking.

Just Høg paastod, at dette var helt tilfældig, men Sophia Amalia mente, at da han som Kammerjunker havde været med til at forberede Lodtrækningen og egenhændig skrevet en Del af Kortene, saa maatte han kunne have maget det saa, at de to, som hørte sammen, havde faaet hinanden.

Det var altsaa et Skaar i Sophia Amalias Glæde, og mens de langsommelige og højst alvorlige Sponsalia stod paa, ærgrede hun sig over Uheldet og vilde ikke anvende stor Flid paa Bondedragten.

Men da Festen kom, fandt hun Trøst deri, at de dog ikke uadskilleligt var knyttede sammen efter deres Karakterer, og hun saa' uendelig nydelig ud i sin tarvelige Dragt, imens Karen Krabbe var en for gevaldig Skjoldmø. Nu gik altsaa Dansen

i den store Sal til Gigers og Herpaukers Klang, og alle var meget lystige og vel tilmode.

Den lille Prinsesse Anna Sofie, for hvem den hele Festlighed var, havde fattet Godhed for Sophia Amalia, de var jo noget nær af lige Aar, og under Festen søgte hun hende og talte helt venligt til hende.

Hun var saa fin og lille, den unge Prinsesse, og hendes store blaa Øjne havde saa underligt og sørgmodigt et Skær. Som hun nu sad der ved Sophia Amalias Side, mens Lysene skinnede og det blinkede i Damernes Ædelstene og Kavallerernes Zirater, saa sukkede hun med ét saa vemodigt, at Sophia Amalia helt bestyrtet spurgte, hvad hun fejlede.

Da sagde den lille Prinsesse: „Fru Catarina Sehested har i Dag fortalt mig, at for mange Aar siden stod her paa Salen din Moster Leonoras Brudfærd med Hr. Corfitz, og var da vor Bedstefader ham en huldsalig Konge og hende en god Fader. Nu sidder hun derovre i det mørke kolde Taarn, og Lyden fra Giger og Herpauker trænger til hende. Hvad maa den arme tænke om Verdens Ubestandighed.“

Og der kom Taarer i Prinsessens Øjne, saa hvi-skede hun:

„Jeg var betænkt at bede min Moder om Pardon for hende, men som jeg begyndte at tale derom, saa gav Moder et saadant Blik, at Hjertet sank mig i Kroppen, og jeg tav. Og nu synes jeg, det er saa sørgeligt, endda jeg slet ikke kender hende.“

Sophia Amalia slog med Nakken.

„Moster Leonora har spillet sine Kort slet. Jeg

kender hende ikke, men Moder siger, hun var altid spodsk og stolt. Nu lider hun ilde derfor.“

„Hun elskede sin Husbond over alt i Verden,“ sagde Prinsessen mildt. „Og saadan vil jeg ogsaa søge at elske min Husbond efter Guds Vilje.“

„Naar en faar, den en vil have, saa følger vel Elskov af sig selv,“ sagde Sophia Amalia, og skottede efter Just Høg, der netop traadte Dansen med Karen Krabbe.

„Ak ja,“ sukkede Prinsessen igen, „du kan sagtens, du faar den, du vil, vi stakkels Kongebørn maa tage den, de giver os.“ Og saa sukkede den lille Prinsesse igen saa hjertelig, at Sophia Amalia maatte le.

„Om en faar den, en vil have, blev Livet en Dans, men ingen skal tvinge mig til at tage den, jeg ikke vil have.“

Saa traadte Claus Daa hen til dem og bøjede sig dybt for Prinsessen.

„Tillader Eders kongelige Højhed, at jeg danser med min Dame.“

Prinsessen sukkede.

Men Sophia Amalia vrængede ad ham og svarede skarpt: „Jamen jeg tillader det intet. Sig til Just Justesen, at jeg vil tale med ham.“

Saa gik Claus Daa slukøret for at søge Just Høg, men nu var han ikke at finde.

Dog Sophia Amalia fik andet at tænke paa, for mange store og fornemme Kavallerer vilde danse med det lille Frøkenbarn for hendes mærkelige Skønheds Skyld.

I denne pragtfulde Kreds af skønne Jomfruer og

Fruer straaledede den lille knap femtenaarige Pige som en lille Sol.

Og det forstod hun selv helt vel.

Just Høg sad i et stille Hjørne ved Løngangen, som førte til Slottet, og talte Alvorsord med Karen Krabbe.

„Vi rejser alligevel til Norge igen,“ sagde hun, mens Talen gled dem imellem. „Det er vel saa, at hverken Gabel eller Søren Kornerup har kunnet faa Magt med Fader, som kun godt er, saalænge Kongen vil være ham en naadig Herre. Og før vi nu rejser, vil jeg sige dig et Ord, Just, om vi ikke skulde mødes snarlig. Din lille Fæstemø er smuk af Aasyn og af en stærk Karakter med ikke ringe Lidenskaber. Hun kan blive en god Hustru, om alt gaar vel. Men du maa agte nøje paa hende, hun er runden af farlig Rod.“

Just rystede paa Hovedet: „Stundom bliver jeg selv helt kleinmodig. Der er en Ild i hende, som synes mig at true os begge. Hun er vel Barn endnu, men helt langt forud for sine Aar i Passioner og Affekter.“

„Hun elsker dig, Just,“ sagde Karen og smilede vemodigt, „og det har hun ikke kunnet dølge, som kanhænde andre har dulgt det for dig. Men derom vil vi ikke tale. Nu rejser jeg hjem, og jeg vil ikke skjule for dig, at jeg betænker at forandre mig.“

„Du,“ spurgte Just og løftede Hovedet.

„Ja, hvorfor ikke,“ lo Karen. „Vi er vel mange Børn, men der er nok til os alle. Jørgen er vel forvaret hos Svensken, Margrete og Anna Sofie er

alt bortfæstede, og mig har Knud Gjedde til Vadsker bedt blive sin Brud.“

„Knud Gjedde,“ sagde Just og lettede sig i Sædet.
— „Din Faders Kaptain paa Aggershus?

Og du har svaret?“

Karen smilede med sit lidt tungsindige Smil:
„Jeg er en gammel Pige og faar vel snart søge mig en Husbond. Jeg svarede Knud Gjedde, at jeg vilde betænke hans Bejlen og se mig for i København — det har jeg gjort, Just, og nu vil jeg svare Knud Gjedde, at det vel maa saadan blive.“

Just Høg tav. Det tog saa underligt om hans Hjerte, som naar en mister en, som en har kær. Men saa syntes han, at han for sig saa' Sophia Amalia med det fine hvide, kærlighedslysende Ansigt og de klare Øjne, hvori al Verdens Elskov laa gjemt. Og han hørte hendes ydmyge Stemme: tag mig til dig, Just.

Og saa blev det ved det stumme Suk.

Men Karen Krabbe gættede Aarsagen til hans Tavshed.

„Just,“ sagde hun alvorligt. „Vi vil haabe, Gud har valgt for dig. Det véd vi Mennesker aldrig. Og det siger jeg dig, altid var jeg dig god og aldrig vil jeg glemme dig og det, der har været os imellem. Et til vil jeg sige dig, om Gud føjer det saaledes, at du gør andet end du agter, da vil jeg bide paa dig. — Jeg giver Knud Gjedde min Tro, som min Fader vil og min Moder, men dit Bilager staar først, og før det er consumeret, bliver jeg ingen Mands. Den Dag, du skikker mig Bud, Just, at det staar anderledes til, da kommer jeg til dig,

skal jeg end bryde Lænke af Jern eller købe min Frihed med det røde Guld.“

Op der stod to blanke Taarer i Karens lyse Øjne.

Just Høg tog hendes Haand og førte den til sine Læber. Der lød en klar Latter fra Døren til Gangen.

Det var Sophia Amalia, der stod med bankende Bryst og blodrøde Kinder.

Just Høg saa' op.

Men Karen smilede og sagde roligt og fast i Tonetaget: „Jeg har fortalt din Fæstemand, Sophia Amalia, at jeg drager til Norge igen og giver Knud Gjedde paa Vadskjer mit Jaord.“

Da fløj Sophia Amalia til hende og slog sine Arme om hendes Hals, og i et vildt Kys bed hun sine Fortænder i Karen Krabbes hvide Skulder. —

Men Just Høg blev helt bleg.

Saa gik Dansen den Nat til Kærters Skin og Gigers Lyd paa Slotssalen, og Sophia Amalia dansede, som skulde hun danse sig ind i Herrens Paradis.

Den næste Dag drog Hr. Iver Krabbe og Fru Karen Marsvin til Norge, og Karen Krabbe fulgte med. Hun var helt bleg og stille.

TIENDE KAPITEL.

Unge Hjerter.

en femtende Oktober drog de fremmede Gæster af Landet. Ved Afrejsen var som ved Ankomsten hele Soldatesken med Kavalleriet og Borgerskabet traadt under Vaaben, og der blev givet Salut. Og de kongelige fulgte deres Gæster til Valby Bakke, saa at der i en Karm sad ni fyrstelige Personer. Kongen og Dronningen sad bag i Kareten, Kurfyrstinden og de ældste Prinser foran, de to Prinsesser sad i Slaget tilhøjre, og Hs. kgl. Højhed Kronprinsen i Slaget til venstre. Hvor der var Hjerterum var ogsaa Husrum, og det skønnede alt Folket, at der var Varme mellem det danske Kongehus og de tyske Fyrster. Da de omsider skiltes paa Valby Bakke, drog Dronningen en kostbar Diamantring af sin Finger og satte den paa Kurfyrstindens Finger, hvorefter de skiltes med mange venlige og glade Minder.

Den 8. November om Eftermiddagen døde i København, i sin Gaard i store Kannikestræde, hans Excellence Grev Christian Rantzau. Han havde været Corfitz Ulfelds Ven i mange Aar og var siden

bleven ham en bitter Fjende. Det var ved hans Raad, at Kong Frederik havde omstyrtet Adelens lovlige Frihed i Danmark, og han var Kongens Støtte i hans Færd mod Hr. Corfitz fra den Dag, da Kongens Venner ved Dina Vinhofers skændige Løgne og Bedrag forvandlede Danmarks bedste Søn til Kongens Fjende. Han havde forhørt den fangne Grevinde, han havde præsideret i Retten, der fældede den uretfærdige Dom over den fraværende uden Skygge af Bevis, og det var hans Invention, at Dommen eksekveredes paa Hr. Corfitz' Billede, da hans Venner ikke kunde blive hans Person mægtig. Han levede ikke den Dag at se sin hæslige Invention udført, og mange fortæller, at han døde en bitter Død.

Men fem Dage efter, medens Grev Christian Rantzau endnu stod Lig, fandt Eksekutionen af Dommen over Hr. Corfitz Ulfeld Sted paa Slotspladsen. Den kongelige Ordre udgik saaledes den 13. November til Skarpretteren i København:

„Eftersom Corfitz Ulfeld, kaldet Greve af Ulfeld, er af den højeste Ret for hans forræderiske Anslag og afskyelige Gerninger dømt fra hans Ære, Liv og Gods, da leveres dig, du Skarpretter, hermed Corfitz' Vaaben, at du derpaa spytter, træder og det til ham og hans Efterkommere evindelige Beskæmmelse bryder og Stykkerne kaster ud af Vinduet, siden paa den forordnede Plads gør Eksekution paa hans Effigie efter den Ordre, dig givet vorder.“

Og herefter blev Dommen eksekveret efter Ordre. I Kongens Forgemak var et Bord opstillet, ved

hvilket Rigsdommerne sad, og disse var følgende Mænd: Henrik Bjelke, Henrik Rantzau, Axel Urup, Ove Skade, Hans Nansen, Henrik Ernst, Rasmus Winding, Christoffer Urne, Ove Bjelke, Gunde Rosenkrantz, Henning Pogwisch, Hans Svane, Peter Bullich, Peder Lassen, Peder Scavenius, Peder Reedtz, Niels Trolle, Joh. Körbitz, Otto Høg, Jørgen Bjelke, Theodor Lente, Christoffer Gabel, Wilum Lange, Landsdommer i Jylland. Feltherre Hans Schack var bortrejst saa og Iver Krabbe, og Christian Rantzau stod Lig i sin Gaard.

Af disse var saa langt de fleste Kongens tyske Raader og Stader og Universitetets Mænd, der havde sat Regeringsforandringen i Værk, men der var ogsaa Mænd iblandt af den danske Adel, der havde været Hr. Corfitz' Venner og kun modvillig havde fældet den Dom, der overgik ham. Og blandt disse især da Axel Urup, den faldne Rigshofmesters bedste Ven, Rigskansler Christoffer Urne og Brødrene Bjelke, som regnedes for hans Bundsforvandte. Men mod Strømmen lod det sig ikke gøre at kæmpe, og den gamle Tids Mænd var nu de smaa, hvor de før havde været store.

Hr. Corfitz' Vaaben med den springende Ulv i Feltet blev da bragt frem, og idet Dørene blev oplukkede, spyttede Bøddelen paa Skjoldet, brød det og kastede det ud af Vinduet, saa det med Plask faldt i Slotsgraven for Kongefløjen.

Dernæst blev bragt et Billede af Corfitz liggende paa Knæ, dets Hoved og Hænder var af Voks, men Figuren var gjort af Gibs og Træ, og det bar Klæder,

som Hr. Corfitz plejede at bære dem. Dette Billede blev af Bøddelen slæbt ved Haarene og bragt til en Skubkarre, der holdt i den indre Slotsgaard.

Nede paa Pladsen stod opmarcheret 700 Mand af Livregimentet, under Oberstløjtnant Ahlefeldt og Oberst Niels Rosenkrantz' Regiment fra Citadellet Frederikshavn. Stadens Porte var lukkede og alt Folket stimlet sammen paa Pladsen. Paa den var opført et Skafot, for at alle kunde se, hvad der skulde foregaa, og det var helt usædvanligt, eftersom al Justification ved Bøddelen ellers foregik paa den bare sandstrøede Jord. Saa slæbte Rakkerknægten Skabilikenet op paa Skafottet, og der afhug Bøddelen Hovedet og Haanden, og udflød levret Oxeblood, hvormed Figuren var fyldt. Saa blev Billedet lagt paa et Bord og Bugen aabnet, og ud blev revet Hjerter, Lever og andre Indvolde af Dyr, for at det skulde se saa forfærdeligt ud som tænkeligt, men da disse Indvolde havde ligget Dage i Billedets Indre, var de alt forraadnede, og der stod saa hæslig en Stank af dem, at de omstaaende maatte holde sig for deres Næser. Derefter blev Kroppen parteret i fire Dele, og inden Ugens Udløb blev Hovedet og Haand ophængt paa Raadhuset, de andre Parter paa Pæle ved Bolværkerne ved Nørre-, Vester- og Østerport samt paa Christianshavn, og der blev de hængende i over ti Aar til Vidne om Hr. Corfitz' Fjenders Uforsonlighed.

Men der var Stilhed og Gysen over alle, og der var mange, der mindedes den vanærede Mand som Stadens gode Statholder og de fattiges Ven, der aldrig havde bragt nogen Mand fra Hals eller For-

mue. Ja, der var mange, der tænkte i det stille, at ved de Forandringer, der var sket, havde den menige Mand vundet lidet, nu da det nye Regimente kom med allehaande Tyngsel, Paabud om Arbejde og Neddriven af Byen, med nye Anlæg og Citadeller, nu da Domstolene var korrumperede, og de fik Ret, der logrede mest for de høje Herrer, der nu førte Ordet, og som krummede Ryggen dybest for det nye Regimente. Faa var de, der tænkte ilde om Corfitz Ulfeld, og ingen undlod at bede for den arme Frue, der sad i det grumme Fængsel ret ud for Stedet, hvor de magthavende barbarisk haanede hendes kære Husbond.

Og de Nidviser, som geskæftige Poeter lod spredes blandt Folket, blev ikke sungne af andre end dem, der vilde tækkes de store, der havde Magten, saa de fik liden Ære af den haanende Fremfærd mod den ulykkelige, fredløse Mand, der flakkede rundt i det fremmede. Og da det rygtedes, hvad Skarnsmennesker i Taarnet havde gjort mod hans fangne Frue, blev der stor Harm, thi det fortaltes, at Dronningen havde villet, at dette Træbilled skulde føres op i det yderste Kammer for Leonoras Fængsel og stilles saaledes op for Døren, at det kunde falde ind til hende, naar den inderste Dør blev oplukket, men det vilde Kongen ikke. Derimod blev det maget saaledes, at den fangne Grevinde hørte Folkets Mumlen, og hendes Fængsels Personale fik Ordre til trende Gange højt at fortælle alt, hvad der var sket. Og under alt dette laa hun syg i sin Seng og svarede intet, kun da Kvinden fortalte hende, at Haand og Hoved var slaaet op paa Raadhuset,

sukkede hun og sagde: „O, hvilken Spot, tal med Slotsfogeden og lad ham bede Kongen, at det maa tages ned igen og ikke blive siddende.“ Og Kvinden gik ud og talte med Slotsfogeden Jochim Waltpurger, men han sagde højt og hoverende: „Da sollen mehr herauf, ja mehr, mehr herauf.“ Og det blev han ved med at sige. Og alt, hvad der skete, blev Dronningen rapporteret af en Lakaj, der var sendt ned i Fængslet for det sammes Skyld.

Men den fangne Frue trøstede sig dermed, at hendes Husbond levede, og at store Herrer i Frankrig, hvis Kontrafej man ligeledes havde forbrændt ved Bøddelen, atter var komne til Ære. —

Ikke saaledes gik det Hr. Corfitz, der døde i Fattigdom og Elendighed i en Baad paa Rhinen den 20. Februar det næste Aar, men da var hans Frue trøstet og undredes selv paa, at hun følte Glæde ved, at hendes Kæreste var udfriet af al sin Nød.

— — —

Det staar skrevet i en ærværdig Bog, som er i stor Agt blandt Folk, at Mennesket er skabt i Guds Billede, og siger end mange Kloge, at det er saadan at forstaa, at Mennesker har dannet Billedet af deres Gud, som ingen af dem har set, saaledes at det rummer alt, hvad Mennesker anser for stort og skønt, saa vækker saadan Tale kun Forargelse hos de mange, der er vant til at høre Ord klinge og aldrig ret tænker over, hvad der ligger bag Ordene, naar de klinger.

Menneskene er i Sandhed hverandre saare ulige, og svært er det at sige, hvad der er Gudsbilledet i Mennesket. Sikkert er det ikke dette, taalsomt at

bøje Hovedet under den stærkes Villie, som Mennesker tager for Skik at gøre. Og dog taler fromme og kloge Mænd altid om denne taalsomme Bøjen af Hovedet for den vældige. Derfor fik de kloge Mænd, der gav det danske Folk det Raad at bøje sig for Kongen, saa villigt Øren hos Folket.

Corfitz Ulfeld krummede aldrig sin Ryg, han var den sidste danske Mand, der stod mod Kongens Vælde. Og da han faldt, gik det Sus gennem danske Træer, gennem de slanke Bøge og de stærkt knudrede Ege: — bøjer Jer, bøjer Jer i Guds Navn for Kongen, som er Gud paa Jorden. —

Det danske Folk bøjede Hoved og krummede Ryg, og der kunde gaa langt over to hundred Aar, inden Ryggen rettedes, der var somme, der mente, at den altid vilde forblive krum.

— — —

Det var haarde Dage for Frøken Elizabeth Augusta, de Dage, dette stod paa. Hun holdt sig inden Døre, men til hendes Øren naaede dog Folks Tale, og Ordene var ikke blide mod hende og hendes Slægt. Anne Cathrine sad med vaade Øjne og foldede Hænder, hun bad for den fangne Moster i Taarnet, men Sophia Amalia knyttede sine Hænder og rankede sin Ryg. Det maatte staaes igennem uden Svaghed.

Just Høg kom ved Aftentide og sad hos sin Fæstemø for at trøste hende, og naar Frøken Elizabeth trak sig tilbage til sit Værelse for at bede — eller vel snarere for at styrke sin Sjæl med en Kande Rhinsk, hvortil den gode Frue blev mere og mere genegen, blev de to unge ene i Storstuen, og

sad i Mørket hun paa hans Knæ med Armen om hans Hals.

Han talte kun lidt, men hun hviskede ham de ømme Ord i Øret og bad ham sværge, at han vilde være hende tro til evig Tid.

Og saa smilede Just Høg og kyssede de friske røde Læber og den hvide runde Hals, hvor Lokkerne krøllede vilt i Nakken.

Saa kunde hun springe op og ile til Klavikordiet og synge, medens de hvide Fingre legede paa Tasterne.

Solen skal i Nør opgaa,
Maane liuse skal ogsaa
midt om Middags Stunde,
Polus skal til Østen sig
hen forføje, før jeg dig
skuffer nogenlunde.

Vand omskiftes skal til Ild,
Torsken og den blanke Sild
op til Himlen vippe.
Vilde Hav skal pløjes da,
Hvallen skal paa Marken gaa,
før jeg dig skal glippe.

Duen jager Falken graa,
Kyllingen skal Glinten slaa,
Lærken Garn udsætter
for Fuglefængerne og faar
hannem fangen i sin Snar,
før jeg dig forgjetter.

Laaland, Samsøe, Sild og Før
 Flytter sig til Ørkenør
 uden Sejl og Aare.
 Bove Bjerg og Skavens Strand
 fløtte bort hen til Island,
 før jeg dig skal daare.

Ørne tigger gerne Roe,
 falder ned for Spurrens Kloe,
 hannem Herre kalder.
 Ræven med sin røde Bel
 er betroed hos Gasen vel,
 før jeg dig undfalder.

Hekkenfeld før stykkes ud,
 Atlas knøttes i en Klud,
 over Havet sendes.
 Dovrefjæld skal fejle Sten,
 Førend vores Venskab reen,
 skal før Døden endes.

Og saa med et Risp over Strengene var hun igen
 paa hans Skød og kyssede ham, til han kendte Blod
 paa sine Læber.

„Just,“ hviskede hun, „elskede Hjerte, gode Ven,
 hvorfor er jeg født faa Aar for sent. Om jeg var
 nu tyve, saa skulde vort Bilager staa, jeg blive
 hos dig, og aldrig vige fra dig i Evighed.“

Han rystede smilende paa Hovedet ad hendes
 Ilfærdighed, men hun blev ved:

„Fra første Gang jeg saa' dig, Just, har jeg elsket dig, og aldrig kommer den Dag, jeg glemmer dig. Hvor du er, er ingen andre for mig, og hvor du ikke er, er jeg alene. Om du bød mig staa op og følge dig, jeg fulgte dig, hvorhen du gik, og intet, du bad mig om, vilde jeg nægte dig — intet.“

Han lagde spøgende Haanden paa hendes Mund, men hun skød den til Side.

„Just,“ hviskede hun, „vi er dog Fæstefolk for Gud og Mennesker, og de Baand, der binder os, kan intet bryde. Om du fulgte mig til mit Kammer, om du“

Saa rejste Just sig læmpelig, lagde sin Arm om hendes Liv og kyssede hendes Pande.

Men hendes Øjne brændte med en sælsom Ild.

Og som de stod ved Vinduet og saa' ud over Kanalen og Slotspladsen, hviskede hun til ham:

„Hvorafter kommer det, Just, at du er saa koldsindig? Vibeke Daa har berettet mig om din Broder Stygge, og han har beraadt med Fru Marie Grubbe at drage med hende til Norrig, naar hun og hendes Gemal drager did. Han har svoret at ville dø, om hun skilles fra ham. Og hun er Hr. Gyldenløves Hustru. Han er din ægte Broder og sydende som en Vulkan, du er kold som Bjergenes Sne, Just. Hvorfor netop du, som har en ung og varm Pige at fornøje dig, om du selv vilde.“

Just Høg tog hendes Hoved mellem sine Hænder og saa' dybt i hendes Øjne.

„Du er mig som en kostelig Skat, lille, som er betroet i mine Hænder, du er som en herlig Rosen-

knop, der foldes ud i Solen. Hvor kunde jeg da plukke dig, inden Solen har kysset dit Bloster til Modenhed, hvor kunde jeg gøre Brud paa Naturens Orden og gøre Vaar til Sommer for at faa Vinter for Høst?“

Men hun nikkede kun: „Livet er saa stakket, Just, det iler saa hastigt. Hvo véd, hvad Fremtiden gemmer. Men det siger jeg dig, Just, at du véd det og mindes. Den Dag, du svigter mig, da dør alt det i mig, som Sol beskinner. Og hænder det saa siden, at Taarer brænder paa Mænds og Kvinders Kinder for min Skyld, at Børn sukker og klager for mit og mig, da skyder jeg det ved Jesu Navn paa dig, Just, for Guds Trone selv skyder jeg det paa dig, Just. At du skal vide det i Evighed.“

Han strøg Haaret bort fra hendes Pande:

„Hvorfor siger du det, Barn?“ spurgte han blidt og bedrøvet.

„Fordi jeg véd, at der er to Naturer i mig, en, som er god, naar du er hos mig, og en, som er bitter ond, naar du er fra mig. Se dig om i denne Rede og tænk, hvad jeg alt har maattet lide. En Konges Barnebarn, en Adelsmands Datter og dog fordømt at spise Naadsensbrød og tigge af de store. Havde jeg ikke dig, Just, saa drog jeg langt bort af Lande, hvor ingen kendte mig og min Slægt, ej heller vor ynkelige Skam. For hvad jeg end siger, naar andre hører det, jeg føler med Ulven, de andre smæder. Jeg forstaar, at han satte sin Tand i deres Sider de fejge Bæster, der tog Træl-

dom. Hans var Magten, om Biddet havde bidt. Men Biddet glippede, og Ulvens Vise er ude.

Ogsaa i mig er der Ulv, og gaar Verden mig imod, da søger jeg mig Ulvehule paa vilde Hede og glammer og bider, mens Maanen lyser. Der er ondt i mig, Just, djævleondt, og kun du kan frelse mig for mig selv, om du blander dit Blod med mit.“

Og hun lagde sin Mund tæt til hans Øre og hviskede:

„Bland Blod med mig, som Mand kan blande Blod med Kvinde.“

Det gav et Gys i Just Høg, Sophia Amalia var kun 16 Aar, og saaledes talte hun til ham. Hvem havde lært hende dette? Men saa græd hun saa bitterlig og lo saa siden gennem Taarer, at han maatte tage hende i sine Arme og kysse hende.

Dog førte hun ham aldrig over hans Villies Tærskel, Just Høg var en Mand og sin Villies Herre i alt.

Naar han saa drog over Land i Kongens Følge eller Ærinde, sendte hun ham Breve, varmere endnu end hendes Ord. Hun bad ham brænde dem, og han brændte dem. Selv græd hun, naar han fortalte hende, at de var brændte, hun gemte hans koldsindige, høviske Svar, som var det uskatterlige Kle-nodier.

Men i Damernes Kreds sad de unge Fruer og lo. Lo ad den hjertevarme Galathé, der helt imod Digterens Ord var fyrigere i sin Elskov end Coridon, som mindede mere om Josefus, da han vandrede i Ægypten.

Men de Kavallerer, der forstod sligt, de priste
 Sophia Amalia, og Hr. Gyldenløve brugte Digterens
 Ord om hende, som er disse efter Ovidius Naso:

Jo renere Korn, jo stridere Halm,
 jo klingere Lyd, jo haardere Malm,
 jo federe Mælk, jo rammere Ost,
 jo hvidere Sne, jo koldere Frost,
 jo klarere Vand, jo dybere Sø,
 jo glattere Hud, jo stoltere Mø.

Og saaledes gik de første fejre Aar for Just Høg
 og hans Fæstemø, skønt der var dem ved Hove og
 i Frøken Elizabeth Augustas Hus, der gjorde sig
 deres Tanker ved det.

INDHOLD

ANDEN RÆKKE

„SKILLES“

There is a great deal of work to be done in the way of
improving the quality of the work done in the
past and it is to be hoped that the following
will be of some service to the cause.

The first of these is the work done in the
way of improving the quality of the work done in the
past and it is to be hoped that the following
will be of some service to the cause.

APPENDIX

The following is a list of the names of the
persons who have been named in the
appendix to the report of the
Committee on the subject of the
work done in the past.

INDHOLD

1. Kapitel. Kammersekretæren.....	111—132
2. — Karen Iversdatter Krabbe.....	133—149
3. — Just Høg og hans Fæstemø. To Breve.	150—155
4. — Moder og Datter.....	156—165
5. — Karlfolk.....	166—186
6. — Slutning.....	187—190

INDHOLD

1	Kapitel I. Indledning	111-122
2	Kapitel II. Historisk Oversigt	123-140
3	Kapitel III. Om den danske Regering	141-155
4	Kapitel IV. Om den danske Lovgivning	156-165
5	Kapitel V. Om den danske Ret	166-180
6	Kapitel VI. Om den danske Kirke	181-190

FØRSTE KAPITEL.

Kammersekretæren.

nno 1665, Søndagen den 30. April, efterat Hans kgl. Majestæt mig allernaadigst ved Hr. Statholder Christoffer Gabel havde ladet anmelde nogle Dage tilforne, at Hs. Majestæt var naadigst resolveret at gøre mig til sin Kammersekretær, og at jeg derhos skulde beholde Forvaltningen over Archivo til, lod Hs. Majestæt om Morgenen før Prædiken ved 7 slet mig kalde til sig i det store grønne Forgemak, hvorhen han forføjede sig ud af Gemakkerne med Statholder Gabel alene, og da Dørene var ilukt, befol Hs. Excellence Statholder Gabel mig at sætte mig ned for Hs. Majestæt paa Knæ og med oprakte Fingre, som sædvanligt er, gøre efterfølgende Ed, hvilken han mig udenad foruden Papir foresagde og var fast Ord for Ord saaledes:

„Eftersom Hans kongelige Majestæt mig Peder Schumacher haver naadigst antaget og bestilt til at være Hs. Majestæts Kammersekretær og Archivarius, da lover og forpligter jeg mig at være Hans kongelige Majestæt huld og tro, Hans kongelige Majestæts

og Hans kongelige Arvehouses Gavn og Bedste altid søge og ramme og Hans kongelige Majestæts Absolutum dominium, Souverainitet og Arverettighed af yderste Evne haandhæve og forsvare; hvis Hans Majestæt mig betroendes vorder, skal jeg aldrig uden Hans Majestæts Forlov til nogen Mennesker aabenbare, men stedse hos mig holde til min Dødedag, og helles efter den Instruktion, Hans Majestæt mig naadigst givendes vorder, forholde. Iligemaade skal jeg som Archivarius have god Indseende med Hans Majestæts Archivum og rigtig Register derover holde og helles i alle Maader forholde mig, som det en ærlig Hans kongelige Majestæt edsvoren Kammersekretarius og Archivarius vel egner og anstaar saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.“

Derpaa rakte Hans Majestæt mig Haanden til at kysse, og saa stod jeg op, takkede Hans Majestæt allerunderdanigst med to Ord og bad Hans Majestæt i Føsten vilde have Taalmodighed med mig, om jeg ikke i Begyndelsen saa vel kunde forrette alting, som jeg gerne ønskede, hvortil Hans Majestæt svarede: „I skal nok lære det, og han (pegende paa Statholder Gabel) skal undervise Jer. Mit Bibliotek kan I ogsaa beholde, det hindrer Jer intet. I kan have Inspektion dermed imellem Stunder, naar I vil forlyste Jer.“

Domine, audi me, in te spero nec confundar in æternum, det er paa dansk: Herre, hør mig, paa dig haaber jeg, at jeg ikke skal gaa vild i Evighed.

Med disse Ord beskriver Peder Schumacher selv, hvorledes han blev kaldet til at være Kong Frederik

rik den Tredies Kammersekretær, den nye Tid havde fundet sin nye Mand, den første egentlige Fyrstetjener i det absolute Rige var kaldet, og som Kong Frederik den Anden i Adelsvældens Dage tog sin Tjener af Rigets Adel i Hr. Peder Oxe, saaledes valgte hans Sønnesøn sig en Tjener af den oplyste københavnske Borgerstand, for at hans Søn igen skulde lade ham stige højt i Rang og Værdighed og lade ham falde dybt og brat, saa nær bestemt 10 Aar efter paa Aar og Dag.

Hemmelig og personlig var den Tjeneste, den nye Fyrstetjener tiltraadte, det var hans Gerning at bringe Kongens Villie til deres Kundskab, som skulde udføre den. Han var Kongens Tjener. De Mænd, der havde ført Kongens personlige Sag frem, var enten som Gabel og Lente Mænd, der i lange Aar havde været Kongens Raadgivere og fulgt ham fra ringe Kaar gennem Strid og Nød til Højhed eller som Kansleren Peder Reedtz, Hannibal Sehested, Christian Rantzau og Frederik Ahlefeldt Rigets Stormænd, der havde knyttet deres Sag til Kongens — alle frie Mænd. Peder Schumacher var en ringe Kongens Tjener, intet uden Kongen, alt ved ham, en tavs og lydig Sekretarius, beflittende sig paa dette ene at søge og ramme hans kongelige Majestæts og hans Arvehouses bedste.

Og saaledes tog Kammerregimentet sin Begyndelse i Danmark. Adelens Magt var brudt, splittet og for-sagt den Kreds, der i Aarhundreder havde været de førende i Riget. Og den frie Stad København med dens Bisp og dens første Borgermænd var vaagnede af Rusen fra de stolte Dage, da Kongen takkede

Stadens Redningsmænd for Frelse af Fjendevold. Vaagnede af Rusen saa' de nu, at de havde ombyttet Herredømmet ved mange splittede Villier med Herredømmet ved én Villie, Kongens eller det kongelige Arvehuses.

Og derved fik det blive i over to Hundrede Aar. Om de usle Bønder i Kongens Riger blev slet ikke mere talt, og den Ret, de i forrige Tider havde til at klage og kære paa deres Herremænd, for dog stundom at blive hørt paa Herredag og faa deres Ret, den gled nu helt bort, eftersom der ikke var frie Mænd mellem Konge og Bønder, men kun Tjenere.

Alt i alt var hver Mand i Danmark vel rejst, og kun dette ene, at danske Mænd fra Konge til Bonde som flest er godlidende og velmenende, frelste Riget fra den Ulykke og Ruin, som i de fleste Lande blev det absolute Dominiums Følge, til dette kvaltes i Kongers og Hofmænds Blod. —

— — —
I Kongens Kammer afgjordes alle Rigets Sager, og ved Rigets Sagers Afgørelse blev i 10 Aar Peder Schumacher blandt de første. Ogsaa i de mange smaa Ting, der lidt efter lidt læssedes over paa Majestæten, Folkets Fader, fik Kammersekretæren den allerstørste Indflydelse og vel netop i de første Aar mest paa disse.

Tiderne var ikke Frøken Elizabeth Augusta gunstige. Vel havde hun skilt sin Sag ganske fra den fangne Grevinde og vogtede paa hvert Ord, hun talte om hende. Men de Mænd, der stod Kongen nær, var ikke hendes Slægts Venner. Hun havde gjort

ydmygt Knæfald for Kongen og Dronningen, og Kongen havde godmodigt givet hendes to Sønner Christian og Hans Charge som Hofjunkere. Hendes Majestæt havde ogsaa af sær Naade givet hendes Døtre særlig Adgang til Hoffet, men Frøken Elizabeth Augusta kunde ikke glemme de Dage, da hun som Grevinde af Slesvig turde køre ind i Slottets inderste Gaard i sin Karrosse, og som en fattig Enke vilde hun ikke vise sig i de kongelige Sale. Hun opnaaede efter Søsterens Fængsling en kongelig Aarpenge af 1200 Rigsdaler, hvilket ikke var nogen ringe Sum, men hendes Fornødenheder var ogsaa ret betydelige. Hun holdt et ret anseligt Tjenerskab, seks Piger, to Lakajer og en Kusk, spiste daglig seks Retter Mad til Middag og drak Rhinsk Vin til, ligesom hendes Folk fortærede henimod 80 Tønder Spiseøl i et Aar.

Jordegoods havde hun ikke mere; sine Arvegaarde Boller og Rosenvold i Jylland havde hun forlængst maattet sælge, og da hun var stærkt forfalden til at søge sit Held ved Kortenspil, uden dér at finde det, blev hun mere og mere forgældet, som Aarene gik. Hendes Sønner havde vel Arv i Vente efter deres Farbroder Hr. Jacob Lindenow til Hundslund i Vendsyssel, men efter deres Fader havde de intet arvet, og som fattige Adelsmænd i en tung Tid havde de intet andet at gøre end at vente paa Heldet, og stole paa Kongens Bevaagenhed.

Der var kun lidet tilbage af Slægten Lindenows Storhed, de to Junkere var ret ubetydelige og enfoldige Mænd, og ingen ventede, at de skulde kunne føre Slægten frem til Ære igen. Derimod havde

de en Frænde, af hvem man ventede sig ikke saa lidt mere. Det var den unge Christoffer Lindenow, en Søn af en yngre Gren af Lindenowernes Slægt, der nu var traadt i Kongens Tjeneste og havde vundet Kongens Yndest. Han var i høj Grad ved Venskab knyttet til den nye Kammersekretær, og det blev ham, der som en Mellemmand førte Frøken Elizabeth Augusta sammen med Sekretæren, der i en Aarrække blev hendes faste Tilflugt i hendes pengelige Nød.

Sophia Amalia voksede til og blev smukkere for hvert Aar der gik. Sytten Aar gammel var hun en af de skønneste Piger ved Hoffet, og da det var Dronningens Ønske, at hendes Damer skulde straaie af Skønhed for at danne den rette Indfatning om den kongelige Demant, saa fik Sophia Amalia lettelig en god Plads ved Hoffet. Hun tog den stille og ydmyg, hun vidste vel, at hun intet ret Venskab kunde finde hos den kongelige Dame, efter hvem hun var opkaldt; men som Aarene gik, forstod ogsaa hun, at der kun var én Vej at gaa, den der ydmygt førte til Tronens Fod.

Just Høg forrettede stille sin Tjeneste, hans Hu stod til Bøger og boglig Syssel, han uddannedes i Kancelliet til det vanskelige Hverv at blive dansk Sendemand i Udlandet, og arbejdede der Side om Side med Christoffer Lindenow. Men i de Aar, der var gaaet, siden han første Gang havde truffet sin Fæstemø, var der hændet adskilligt, som gav ham nok at tænke paa. Allerede Aaret efter Kurprinsens Formæling var Hr. Iver Krabbe bleven kaldt tilbage

fra sin Post som Statholder i Norge, og erstattet med Ulrik Frederik Gyldenløve. Han havde saaledes faaet Kongens Unaade at føle og helt trukket sig ud af Statens Tjeneste, selv om han endnu sad i Rigens højeste Raad, Geheimeraadet, som det nu under den nye Tilstand kaldtes.

Han ejede paa Sjælland Gaarden Gunderslevholm og havde, dels ved Arv dels ved Køb, erhvervet den herlige gamle Gaard Vemmetofte, hvor han med sin Hustru og Datter havde slaaet sig ned efter sin Hjemkomst fra Norge. Karen var endnu trolovet med Knud Gjedde, men hendes Fæstemand gjorde Tjeneste i Norge, og hun havde modsat sig hans hæftige Anmodning om Bilager, da Hr. Iver rejste af Norge. Hun mindedes sine Ord til Just Høg.

Det hændte ofte, at de to mødtes, da Hr. Iver ofte havde Ærinde til Hovedstaden for at skøtte sine Pengesager, og han da ofte tog Just Høg paa Raad som den unge Mand, der stod sig vel med de styrende og bedre end den gamle stive Rigsraad kunde styre i den nye Kurs.

Karen var ofte med i Staden, og hun mødtes da med Just Høg. De talte ikke om Fortiden, endmindre om Fremtiden, men Karen lagde Mærke til, at Just Høg var bleven tavs og sørgmodig.

Og dermed havde det den Sammenhæng. Just Høg havde egentlig skjult for sig selv fra den første Stund, at hans Følelser for Sophia Amalia vel egentlig kun var en Art ridderlig Beskyttelsestrang, parret med Medynk med hendes Ungdom og slette Kaar. Naar han var i hendes Nærhed, lyttede til hendes Tale og saa' i hendes klare Øjne, blev han

betaget af hendes Skønhed, og naar han sluttede hende i sine Arme og modtog hendes varme, næsten for varme Kærtegn, følte han denne Betagethed stærkere endnu. Men Just var af en koldsindig Natur, og Varmen veg fra ham, naar han skiltes fra sin Fæstemø. Hun derimod længtes mod ham. Som hun var varm i sine Kærtegn, var hun hed i sine Tanker. Onde Tunger talte om, at Frøken Elizabeth Augusta vel ikke havde større Grund til at beklage sig, naar den salig Hr. Hans havde været hende utro med sin Duller og Sidskener, som hun sagde. Frøken Elizabeth havde vist ikke givet sin Mand noget efter i det vanskelige Kapitel, selv om hun ikke som Søsteren Ebbe Ulfelds var løbet bort med en Studenter, havde hun vel nok været noget af den junge Bettschwester, der paa de ældre Aar bliver alte Betschwester. Og Sophia Amalia havde noget at slægte paa. Fru Kirstine Munks Yngel var af hedt Blod, og salig Kong Christian den Fjerde var jo svag ogsaa han in puncto sexto.

Sophia Amalia holdt sig vel — hun var jo kun en Pige paa 17 Aar, men hvad hun fik at se ved Hove, skulde ikke just opøve hende i Ærefrygt for Kyskhed. Hans Majestæt led ikke Kvindfolk, det vidste alle, men der taltes ogsaa om hans store Forkærlighed for den unge Page Otte Krabbe, som Hoffets unge Kvinder spottende kaldte Jomfru Otte. Hendes Majestæt talte vel ingen højt om, belærte ved Kaj Lykkes sørgelige Skæbne, men Gud og hver Mand vidste at berette om Oberst Walter, der nu var jaget i Landflygtighed, om Rigsmarsken Körbitz og ikke mindst om Dronningens Geheime-

lakaj, den stormægtige Jacob Petersen, der nylig var falden i Unaade og havde maattet rømme til Holland, mens Kongen processede paa ham for Kammerretten, og Dronningen i det geheime brevvekslede med ham endnu. Og om de andre fyrstelige Damer gik underlige Rygter, især om Hertug Ernst Gynthers Hustru, der aabent sagdes at være Hr. Hannibal Sehesteds Veninde, om Ulrik Frederik Gyl-denløves Hustru Fru Marie Grubbe, der var gode Venner med Just Høgs Broder Stygge, om Vibeke Krabbe, Hr. Christian Daas, om Jomfru Charisius, om Jørgen Reedtzs smukke Hustru Mette Trolle og den lille fine Magdalene Sibylle, Rigsdrost Jochim Gersdorffs Datter, der nylig var bleven gift med den dumme Jørgen Bjelke fra Norge.

Det var saaledes, at alle de mange Hyrdefester gav god Lejlighed til Hyrdetimer, nu da de unge Junkere ikke rejste mere, ej heller holdt til i Leding og Orlog, var Krigsguden Mars bleven ganske fanget ind i Gudinden Veneris Garn. Herover kunde Præster og gamle Koner sørge, men de unge lo. De unge ler ofte, naar Dyden græder.

Derfor, selv om Sophia Amalia holdt sig vel, saa skønnedes det dog paa hendes Lader, at hun til daglig hjemme aad 6 Retter stærk Mad og drak Rhinsk Vin til, mens hun ved Aftentide deltog i Baller og Balletoptog paa Slottet med alle de andre, og hørte megen fik Tale, og mere end fin Skæmt om de to Køn og hvad dem adskiller og forbinder. Af alt dette blev hun som gennemsyret, saa det næsten saas paa hendes Øjne, selv om hendes Mund ikke røbede hendes Tanker. Og denne underlige

ublu Villen gjorde Just Høg utryg og mere koldsindig, end han af Naturen var.

Saa vrededes hun og stødte ham fra sig, saadan som unge Kvinder bliver, naar de ubuden byder sig til og forsmaaes. Det gjorde ham skamfuld, og han viste Varme for at gøre det godt igen. Herved optændtes hendes Varme igen, for atter hos ham at skabe Kulde. Og saaledes droges de til hinanden og støttes fra hinanden, men for hver Gang tabtes Varme ved dette unyttige Spil, og saa kunde det hænde, at han, naar de var adskilte, var helt kold i sine Tanker, hun ganske hed i sin Hu, men forbitret paa ham og derfor tilsinds at vende sine Tanker til andre.

— — —

I Kancellibygningen ligeoverfor Slottet, hvor før Regeringsforandringen Rigsraadet havde holdt til, stod i en Vinduesniche Kammersekretær Schumacher og Just Høg. Det var en Dag i Midsommeren i det Aar 1666. Kongen var draget paa Rejse gennem Fyn til den Cimbriske Halvø at se det Folk og de Fæstninger, han havde dér mod Fjendevold og Anløb. Feltherre Hans Schack og Admiral Henrik Bjelke var med ham, og foruden dem den al-mægtige Christoffer Gabel, der nu førte det største Regimente i Landet, efter at Hannibal Sehested var sendt afsted til Frankrig. Dronningen var draget til Lolland til Nykøbing Slot for at ledsage en Broder, Hertugen af Brunsvig-Lüneburg, der drog sydpaa for at ledsage Prins Christian paa Bejlerfærd hos den dydige og skønne Prinsesse Charlotte af Hessen. Slottet laa der øde og tomt, uden Drabanter og

Herpauker paa Pladsen, mens Græsset groede mellem de toppede Sten; det var som Danmarks Hjerteslag var standset, nu den enevældige Cimberløve var draget ud med Husbonds Øje, at forskaffe Hesten Huld og gøre Ageren grødefuld i sit Fodspor. Og Kancelliets unge Herrer dasede i Varmen og tog sig Arbejdet let.

„Nu skulde man flyve af Reden,“ sagde Schumacher og slog ud med Haanden, „langt over Taarne og Tegl med Svalerne mod Syd. Det er saa sælsomt, hvor Flyvelysten melder sig, naar Arbejdet hviler, og Tankerne gaar deres egne Veje. For faa Aar siden kom jeg hjem med let Lomme og lyst Sind for at finde alt saa ganske forandret. Og nu, hvor jeg mærker Baandet om mit Ben, vaagner Lysten igen. Hvem der kunde drage til Venezia og vugges paa Kanalernes Vande i de sorte Gondoler, hvem der kunde komme bort over Bjerger og Dale, langt, langt bort fra Akter og Folianter.“

Just Høg smilede. „I gætter mine Tanker, Schumacher. Hvem der kunde drage langt, langt bort.“

Schumacher lagde sine Hænder paa Just Høgs Skuldre: „I er ikke lykkelig, Monsieur Høg,“ sagde han. „Og de Lænker, der binder Jer, er ikke gyldne som mine. Godt, bryd dem af — bliv fri — for atter at læknes.“

„I mener?“ spurgte Høg og kneb Øjnene sammen.

„Jeg mener, I gør Uret i at konservere den Barne-trolovelse. I er en fattig Mand, men I har en Fremtid. Om I knytter jer til Svogernes efterladte, saa lægger I jer selv stængende Bomme i Vej. Lad andre besørge det, der er nok, der vil stænge for jer.“

For jer selv gælder det at holde Vejen ryddelig. Intet er saa farligt, som at gaa paa Skib med dem, der har Havsnød i Vente, og Kirsten Munks Slægt har haft sin bedste Tid i Danmark.“

„Man kan ikke svigte dem, der har kastet deres Tillid paa en,“ sagde Just Høg alvorligt. „En Adelsmands Ord er et Ord.“

Schumacher trak paa Skulderen. „En Mands Ord er et Ord, hedder det. Det gælder for adelige og uadelige vel lige godt. Men et Ord binder ikke for evigt. I hvert Fald ikke et Jaord. Og I vil fortryde det, om I ikke ser til i Tide. Det er vel sandt, at Ægteskaber stiftes i Himlen, men sin Brud søger Brudgom paa Jorden. Tænk selv efter, hvad der er bleven af Kirsten Munks Slægt. Kender I den muntre Satire, der cirkulerer ved Hoffet og kaldes Kirsten Munks Ballet?“

Just Høg rystede paa Hovedet.

„Saa skal I lære den at kende,“ sagde Schumacher smilende. „Jeg har en Afskrift liggende herinde. Den skal I faa at se. Hs. Majestæt har let hjertelig af den, og den er ikke uvittig; der siges, den er skreven af en Student, dog véd ingen, hvem der er Autor. Men som sagt, I skal faa den at se.“

Og Kammersekretæren gik til sin Pult i Kancelliet og kom tilbage med et lille beskrevet Hæfte. „Nu skal I høre,“ sagde han og læste:

„Kort Beretning

om hendes Naade Fru Kirsten Munks Ballet, holdt nu nyligen i Helvedes Hovedresidens i mange Caval-
lerers og Damers Nærværelse af Danmark, Sverrig

og Frankrig, af hvilken en Part ikkun indbødes til Dands, indtil deres rette Tid var kommen at blive og bygge sammesteds.

Efter Helvedes Orden og Vis i efterfølgende Maade:“

Schumacher afbrød. „Satiren er skreven kort efter Fru Kirstens Død og Gravfærd, mens Svensken laa i Landet, og de jordede hende paa Fyn. Hun selv er altsaa død, nogle af hendes Gæster og det de fleste lever, men om dem siden, efterhaanden som vi skrider frem.

Hør nu Teksten:

Blev præsenteret midt paa den store Plads ude ved Phlegontis Strøm, et saare højt Taarn, ligest det i Babel, søm den nye Verden efter Syndfloden opbyggede; det var et synderligt Arbejde med mange Billeder: over Døren ved den første Trappe stod et dejligt Kvindebillede af Alabaster med begge Næver i Siderne og et stolt Ansigt. Det viste med Fingeren op af Taarnet og stod der skrevet paa bredt Dansk: denne Bygning er for mig og mine Børn. Under hendes Fødder stod med latinske Ord: Jeg har en Dronnings og en kongelig Gemals Titel. Nedenfor stod tvende Furier, meget grumme at se paa, de syntes at tænde Taarnet indadtil med Fakler, saa at man indenfor gennem Vinduer og Døre saa' den blinkende Lue. Midt paa Taarnet stod et meget kønt Kvindebillede, det første ganske ligt, men idel nøgent, og det var Fru Kirstens eget rette Billede, det havde en Krone paa Hovedet, hvorpaa stod skrevet: Jeg foragter Guderne, og af dets Bryster og andetsteds udgik en sagte Ild.

Som I ser, idel Venlighed,“ lo Kammersekretæren, „og dette tiltrænger ingen Kommentar.

Nu under Punkt to:

Derefter blev paa Pladsen præsenteret den underlige Staldbroder og Kæmpe Briareus med hans hundrede Hænder, og gramsede han overalt omkring mellem Kister og Kasser, som sagdes at være komne fra et kongeligt Rentekammer. Og der var ved den ene Side henkastet adskilligt Materiel af Jern, Kobber, Messing, Tømmer, Master og allehaande Skibsredskaber, som denne Kumpan altsammen greb efter. Paa hans Arme stod skrevet med gloende Bogstaver: Hundrede Hænder kunde vel holde en eller to fast. En Person, der saa' ud som en Skriver, blev derhos præsenteret, som fremviste et stort Papir, hvorpaa stod skreven: Regnskab skal dog en Gang gøres.

Med dette Punkt sigtes der,“ forklarede Schumacher,“ til Corfitz Ulfelds Bestyrelse af Holmen og Renteriet. Det Regnskab, hvormed der tales, er aldrig bleven aflagt. Den vældige Ulv havde sørget for at tilintetgøre alle Bevisligheder.

Punkt tre lyder saaledes:

Derefter fremkom til Dandsen Gudinde Discordia med en Krands paa Hovedet af Enebær-Ris, og hende fulgte en hel Hob andre drukne og galne Kvindfolk, de havde alle nogle gale musikalske Instrumenter, som de syntes at lege paa, og stod der skrevet paa dem alle: Tvedrægtig Enighed. Men paa deres Skørter stod malet den Historie om Samsons Ræve med sammenbundne Rumper og bortvendte Hoveder, saa det var en Lyst at se.

Hvad Digteren her har ment, er ikke let at se. Men jeg tænker mig, at han dermed har villet skildre Kirstens Munks Børn, der altid laa i Kævl og Strid, men dog maatte holde sammen i deres evindelige Slagsmaal og Kævlen. Og at det har været Meningen, bekræftes af det, som siden følger. Nu nævner han nemlig i de følgende Punkter en Række enkelte Personer, af hvilke nogle nævnes ved Navn, andre næppe aftegnes, saa de er at kende. Men sjældent er det svært at gætte, og Hoffet har vedføjet Gætninger for de fleste. Nu skal I høre videre: jeg tager kun de Personer med, der angaar Jer Fæstemøs Slægt; den vittige Forfatter har skrevet flere op end disse, men de angaar nu ikke os større.

Altsaa: under Punkt fem: Straks fulgte en anden Dame med en lille Fløjelshat paa og en hvid Plumeau deri, adelsstolt og hoffærdig at se. Paa hendes Bryst stod skrevet: Jeg vil regere efter egen Villie; med den ene Arm pegede hun paa den Dame, der skikkede sig saa ilde i Dansen, og paa Ærmet stod skrevet: Saaledes bliver der dandset for os, paa hendes Ryg: nu faar vi Revanche.

Med dette sigtes til Frøken Leonora, der sidder i Taarnet, og det er kuriøst at se, hvorledes Vittighedsmageren har haft en vis Respekt for hende, uagtet han tilføjer, at Pichelhering vendte sig til dem i Forsamlingen og sagde paa Tysk: du magst vat svidschen lechen! Hvilket ikke er artig sagt. Saa harcellerer han over Magister Simon Hennings, der spillede saa stor en Rolle under Dinas berømte Proces, og Doktor Sperling, der har hjulpet Ulfeld

under hans Stemplinger mod Fædrelandet, for under Punkt syv at vende sig mod Ulfeld selv.

Hør, hvad han skriver:

Fremkom en stor anseelig Kavaller med en stor Suite, dog formummet, klædt i en lang Kjortel af adskillige Kulører. Somme sagde, det maatte være Greven af Ulfeld, paa hans Hat havde han et Smykke med en Krone og en hel gylden Maane og disse Ord: Jeg bliver sælsom omdreven af Lykken. Paa Brystet bar han et kosteligt Smykke, hvorpaa var udstykket en flyvende Ørn og disse Ord: Over Konger og Lykken.

Paa hans Ryg var Claus Nar meget artigt udstykket, ligesaa grangivelig som han gik her i Verden, og en Person, der lignede en lille Djævel langt snarere end et Menneske, vimsede hele Tiden om denne Kavaller med en gloende Puster, hvorpaa stod skreven: jeg blæser til Ilden.

Hermed tænker sikkert Forfatteren paa Ulfelds Delagtighed i Svenskekrigens Anslag; havde Satiren været yngre, vilde den have fundet djærvere Ord, og mærkeligt er det, i hvor stor Respekt Hr. Corfitz holdt sig efter sit første Fald, til hans hæslelige Forræderi blev aabenbart.

Nu kommer Fru Kirsten selv og hendes Moder. De er begge døde, da dette blev skrevet, og har deres rette Plads i Helvede. Det lyder saaledes:

Herefter ankom Grevinden Fru Kirsten selv med en hel Hob andre Damer, meget prægtig, og efter at hun havde gjort en fin Rewerentz for Beltzebub, som stod ikke langt fra i sit kongelige Sæde, begyndte hun at slaa en Dands an. Paa Theatret var

en Krone, som skinnede herlig af Guld og Stene, den dandsede hun rundt omkring og vilde i Dandsen stedse træde paa Kronen, men der laa en lille Djævel paa Gulvet med en gløende Ildtang, som han stak Fru Kirsten mellem Benene, saa tidt hun kom den for nær, og paa Kronen stod skrevet: Jeg trykkes, men undertrykkes ikke.

I det samme kom antrædende en gammel Frue, og hende fulgte tvende Djævre, som havde hende ved Armene, saa det var let at agte, at hun havde temmelig Respekt i Helvede. Paa hendes Forklæde stod skrevet: Mars har ligget med Venus, og paa hendes Bryst bar hun Cornelius Agrippas Kontrafej i en Guldplade med disse Ord: det er min Staldbroder. Paa Hovedet havde hun en Kabuds af Gyldenstyk, hvori var udstukket forskellige Dyr som Aber, Marekatte, Papegøjer og Pindsvin, og i Toppen af Kabudsen stod skrevet: Jeg har min egen Gud at tro paa. Fru Kirsten gjorde denne gamle Frue stor Ære, som kunde det være hendes Moder, og Narren pegede paa hende og sagde, hun var af den rette Slags, da hun regerede i Verden.

Nu følger Fru Kirstens Søn Waldemar Christian; han præsenterer sig som en ung Kavaller, der ikke vil dandse, men kun staar og ser til. Fru Kirsten skikkede en Dame til ham, som havde sit Navn skrevet paa sin Hat og kaldtes Forvovenhed, hun skulde invitere ham til Lystighed, men han viste hende et Kort, hvorpaa var skrevet: Jeg har tabt al Forhaabning i Polen.

Der var han død, falden i et Slag kort før denne Satire er skreven.

Nu haaner Forfatteren de Mænd, der har sluttet sig til Fru Kirsten og hendes Kreds. Dog er det troligt, at her er andet blandet i med. Den første er Rigsmarsken Anders Bilde, der næppe var Corfitz Ulfelds Ven, men sikkert her gennemhaanes for sit Vanheld ved Frederiksodde. Han haanes hvast, som følger:

Dem fulgte udi Dandsen klædt i Harnisk en bleg, sortskægget Mand med et draget Sværd, hvorpaa stod disse Ord: Jeg slaar ikke for Alvor. Jeg ser saa tyrannisk ud som et Faar, stod paa hans Hat, og paa hans Bryst stod: Jeg bærer større Omsorg for Stude og for min Jord end for Vaaben og min Herres Hjord. Man vilde gerne vidst, hvem samme Krigshelt havde været, men Helvedes Cere-monimester lod svare paa Fransk: Det er nok, han er i Helvede, og hans Egne ved det. Men Pichelhering gjorde Miner, som han plejede, og sagde til dem, der stod omkring: Havde han blevet hjemme og solgt Stude, kunde han mulig blevet udenfor.“ —

Schumacher pauserede i Læsningen, der aabenbart interesserede hans Tilhører meget.

„Véd I hvad, Monsieur,“ sagde Just Høg alvorligt, „Anders Bilde var en god Mand og et bedre Eftermæle værdig i Folket.“

Schumacher trak paa Skulderen. „Han var uheldig, ligesom Tæppet faldt, og i Verden som paa Theatret er det Sortien, hvorom det gælder. Endnu mere haard er Forfatteren mod Axel Urup, der stod venligt med Hr. Corfitz, og som Almuen har lagt for Had endnu mere end Anders Bilde.

Om ham skriver de:

I det samme sprang en lille krogrygget Kavaller i Dandsen, som af Fru Kirsten ogsaa var bleven inviteret; han kom gaaende stum og meget melankolsk, bar en opbunden Hat med et Smykke og et halvt Hjerte deri af Guld med disse Ord: Det er mit sande Vaaben; paa hans Bryst stod en spændt Bue og disse Ord: Jeg sigter ikke efter noget bestemt. Med den ene Haand fremviste han et Brev, hvorpaa der stod skrevet med store Bogstaver: Skriften er klar, men Meningen forborgenen, og paa Ryggen stod: Jeg har det mere paa Ryggen end i Panden.

Og nu kommer vi til den tredie af de Hærførere, der har paadraget sig Folkets Uvillie, det er, som har Forfatteren her rent glemt Fru Kirsten, men taget sig for at røfle de uheldige Krigere. Man har ved Hoffet ment, at den Mand, der nu nævnes, skal være Hr. Hannibal, men dette er urigtigt og ses let af hele Satiren. Det drejer sig om Felttøjmester Hr. Christian Friis til Lyngbygaard, en af de uheldige, der løb ved Frederiksodde og derfor faar det aller groveste Skyts, endda han er Søn af en saa fortjent Mand som Kong Christians gamle Kansler Jørgen Friis til Borreby.

Hør nu:

Han fulgte en anden prægtig Kavaller i Dandsen, som holdt sig magnifikt. Han var formummet og havde en Kappe af sort Fløjel, hvorpaa var tegnet adskillige Slags Ammunition, Stykker af hvad der hører til Artilleriet. For paa hans Bryst havde han hængende et kosteligt Smykke, hvori var et artigt Kvindebillede ganske nøgent, kunstigt udstukket med

Just Høg og hans Fæsteme.

disse Ord: Jeg gaar heller til dit Skød end til Fjenderne. Paa hans Hat stod hans Navn, Hr. General-Felttøjmester, paa hans Fødder en Hare med Rævehoved med de danske Ord: Der er bedre, hvor der løbes, end hvor der ligges. En gammel jysk Kælling hoppede efter paa 3 Ben, og paa hendes Kæp stod skrevet: Gui boe og beir os denne Jyl-lands By.

Og nu for ikke at trætte jer vil jeg tilsidst læse for jer, hvad der skrives om Fru Kirstens Døtre og deres Mænd, for at I kan se, hvor højt i Agt den Slægt er, I tænker paa at gaa ind til.

Først Eders Fæstemøs Moder, Frøken Elizabeth Augusta og hendes Mand:

I det samme kom springende en allamodisk Dame, der blev fremført af adskillige smaa Trolde med Nejen og Bukken. Hun saa' trodsig og kæk ud. Heia hu ha. Vundet Spil, jeg er og en Konges Datter: Paa hendes Bryst bar hun et kosteligt Smykke, hvori stod det Monstre Scylla, oventil som en smuk Kvinde, men nedentil ganske vanskabt med Hunde, Svin og andet lignende. I Dandsen saa' hun skelen- de ud og syntes derhos at have en Rus. Ceremoni- mesteren titulerede hende naadige Frøken, men hun raabte paa Tysk: Das ist zu hoch! Mens hun dand- sede, vilde hun nogle Gange træde paa Kronen, men saa tidt hun kom den nær, grinede Djævelen, som laa paa Gulvet, saa hun ikke turde komme nærmere. Og medens hun dandsede heftig, kom der hende noget menneskeligt paa, men da hun ikke vidste bedre Raad, tog hun Huen af Hovedet paa en Lakaj og lod snurre. Men Narren gav sit Judicum

og sagde: Denne Dame har vist drukket paa fastende Hjerter.“

Schumacher saa' forskende paa Just Høg. Han sagde intet, men det bed alligevel.

„Og nu Hr. Hans Lindenow:

Derefter fulgte en stor bevæbnet, anselig og grum Mand med en lang Bøsse i den ene Haand og et Slags Sværd i den anden. Bag paa hans Klæder var udstukket adskillige Gevær og Stykker med disse Ord: Ikke for Kongen, men for mine Staldbrødre, og paa hans Stormhat stod: Jeg er stærkere i Drik end i Feltslag. Paa hans Sværd: Jeg sønderhugger alle Svinestier og Gaasestier. Det blev begært at vide, hvem denne Kansler var, og Ceremonimesteren svarede: Det er en af Fru Kirstens Svogre.

Og for at slutte af saa hør, hvad de skriver om Frk. Elizabeth Augustas to Søstre, den pukkelrygede Sofie, der havde Grev Pentz i Glücksburg, og Hedvig Ebbe, Ulfelds Hustru.

En lille krogygget Dame blev ført frem med en sort Fløjelshat paa Hovedet med disse Ord: Jeg tuder med Ulvene. Paa hendes Forklæde var syet det Ord: Jeg brænder, og paa hendes Bryst: Jeg forgaar af Kærlighed. I Dandsen havde hun Blikket hæftet paa Kronen, men turde ikke komme den saa nær som de andre. Straks efter kom en anden Dame, kun lille af Statur. Narren skrabede ud for hende og sagde: Naadige Frøken, kys mig, jeg er en Studenter. Paa hendes Bryst stod kunstigt i et Smykke indristet den romanske Historie om Kvinderne, der vilde storme Raadhuset, fordi hver Kone vilde have to Mænd. For paa hendes Forklæde

hængte et smukt Smykke med Ordene: Jeg slægter min elskede Fru Moder paa, og paa hendes Hat stod: Havde jeg Vinger, saa vilde jeg fly. Ogsaa hendes Mand Ebbe Ulfeld haanes og Grev Pentz som Rentemester Henrik Müller, og om hele Slægten siges der meget haarde Ord

Siden fremkom nogle vel udstafferede Personer, som anslog en morisk Dans og havde nogle Damer i Selskab med. De løftede dem op, saa de stod paa deres Skuldre, og dandsede saa rundt om hverandre i Kredse. Paa alle deres Skjorter stod disse Ord: Kvinde-Regimente, og Narren raabte: Broder maa gøre Søster mere til Villie end dette. —

Jeg slutter af her,“ sagde Schumacher og slog Hæftet i. „Hvad siger I til Fru Kirsten Munks Ballet?“

„At den er ond og uhøvisk,“ sagde Just Høg fast, „og at det ilde anstaar en Adelsmand at agte paa Pøbelens Klaffer.“

„Vel sandt,“ lød Svaret. „Men det er stundom klogt. Jeg siger intet ondt om Eders Fæstemø, hun er et ungt Blod, og ingen véd, hvad hun kan blive. Men alle véd, hvad hendes Mormoder og Mostre, hendes Moder og Fader var, og det er et Venneraad fra en Mand, der véd noget og vil Jeres Vel, at I betænker Jer længe og alvorligt, inden I træder ind i Kirsten Munks Ballet.“

Dermed skiltes de to, men Just Høg var mere eftertænkksom, end han var vred over det, den anden havde sagt.

ANDET KAPITEL.

Karen Iversdatter Krabbe.

ørst i Oktober kom der Bud fra Paris, at Ambassadøren hos Kong Ludvig den XIV, Rigens Skatmester Hr. Hannibal Sehested var død brat og uformodentlig i en Have ved Paris. Faa var de, der sørgede, og Kongens Kammersekretær Hr. Peder Schumacher gjorde et lille latinsk Digt, der skildrede, hvorledes den gamle Hannibal overvandt de hvide Snebjerge, mens den nye Hannibal overvunden fandt sin Død mellem to hvide Tvillinghøje — thi saadan Død sagde man, den galante Rigsskatmester fik.

Kongen lo ad Verset, han havde brugt Hr. Hannibal til Regeringsforandringen, han havde rundelig betalt ham for Brugen, men han led ham ikke, og han havde færre Venner ved Hoffet end nogen anden, selv om Dronningen holdt ved ham. Han døde dog i Velmagt og Ære, og hans Hustru Christiane sad efter ham lunt inden Døre paa Lunde-gaard paa Fyn. Men ved hans Død gik den sidste af Svigersønnerne bort, alle var de døde paa Ebbe Ulfeld nær, som levede i Nød i Sverrig. En ussel

Død havde alle faaet. Den unge Frants Rantzau, Anne Cathrines Mand, var druknet helt ung i Slotsgraven om Rosenborg, og hans Fæstemø havde sørget sig ihjel ved hans Død. Grev Pentz, der fik Sofia Elisabeth, var død i ynkelig Galskab paa Glücksburg, han gik i sine sidste Dage med en død Kat om sin Hals og troede sig hædret med den gyldne Vlies. Hr. Corfitz Ulfeld var som ommeldt død ensom og forladt i en Baad paa den Flod Rhinen og jordet af sine Sønner under et Træ, ingen kendte hvor, og Svogeren Grev Valdemar var faldet i et Slag, landflygtig i Polen.

Ved Hr. Hannibals Død veg al Ære for Kredsen, al Udsigt til at rejse jordedes med ham. Elizabeth Augusta græd tørre Taarer ved hans Død, hun hadede ham af et ærligt Hjerte, men for hendes Sønner havde han betydet Fremgang, og Sophia Amalia forstod, at for hendes Fæstemand Just Høg kunde Hr. Hannibal blevet en Mand af Nytte.

Nu var han altsaa død ubegrædt i et fremmed Land, mistroet af sin Herre, hadet og foragtet af sine Standsfæller, hvis Underkuelse havde været hans Værk, baaret af gammelt Had fra de Dage, da de som hans Fæller i Raadet styrtede ham.

Kun faa Uger efter Hr. Hannibals Død sov Hr. Iver Krabbe ind paa sin Gaard Gunderslevholm ved Næstved. Han havde just fejret sin Datter Karens Bryllup med Hr. Erik Rosenkrantz til Rosenholm, og Just Høg havde været Gæst ved Brylluppet. Hr. Iver var svag og gik tilsengs efter Festen. Han rejste sig ikke mere.

Den 30. Oktober var hans Børn samlede om hans

Leje med hans trofaste Hustru og alle Gaardens Folk. De knælede ned, medens Præsten Hr. Jacob talte til dem af den hellige Skrift, og den gamle Statholder laa mellem de hvide Lagner og nikkede saa troligt til dem alle.

Han bad Fru Karen og dem alle at være tilfredse, tog hendes Haand og førte den til sin Mund nogle Gange:

„I véd alle, Børnlille, og du mest, Mor, at jeg elsker Jer inderlig,“ sagde han, „men Guds Villie maa man ikke sætte sig imod. Nu er det Guds Villie, at jeg skal gaa til mine Fædre, og den Gang faar jeg da gaa. Bed til Gud alle, at jeg maa stride den gode Strid og faa en salig Forløsning.“

Saa fik han Nadverens Sakramente, og alle, der var til Stede, ædel og uædel, faldt paa Knæ og bad for den gamle Herre. Imens sov han sagte ind, og Fru Karen Marsvin lukkede hans Øjne med Suk.

„Han var en god Husbond,“ sagde hun. „Gud glæde ham i hans Himmel og forunde mig et snarligt glædeligt Gensyn.“ —

Faa Dage derefter blev han bisat med stor Højtidelighed i Gunderslev Kirke, og der blev sat en Plade med Indskrift paa hans Kiste.

Iver Krabbe efterlod sig et godt Eftermæle hos alle og meget Gods. Hans ene Søn Jørgen havde taget Tjeneste i Sverrig, da hans Hustrus Gods laa i Skaane og ved den ulykkelige Krig var kommen ind under den svenske Konge. Han forblev dansk af Sind og maatte siden bøde dette med sit Liv. Den anden Søn, Tage, fik Gaarden Gunderslevholm tillagt, Datteren Margaret bragte sin Brudgom Vem-

metofte Gaard, Mette fik Jordberg, som hun bragte sin Husbond Christian Vind. Den yngste Datter, Anna Sofie, fik Del i Vemmetofte Gods for sig og Husbond Christen Urne, medens den tredie yngste, Else, der havde ægtet Jørgen Due af den rige Mandrup Dues Slægt, fik rede Penge, og Karen, som var sin Faders Øjesten, fik det gode Gods Fuldtofte i Froste Herred i Skaane, til hvilket Gods hendes Fader havde skrevet sig, mens Skaane hørte til Danmark.

Karen Krabbe var nu en rig Pige, og alle talte om, at hun skulde drage til Norge og blive Hr. Knud Gjeddens Brud. Han selv var ved Tjeneste forhindret i at komme tilstede ved Hr. Ivers Baare og det store Skifte paa Gunderslevholm.

Skiftet forløb i Fred og Fordragelighed. Hr. Ivers Svigersønner var alle velstaaende Mænd, og Ulykke havde ført Adelens Mænd sammen. Det gjaldt kun om at skifte i Fred og holde Kronen ude, thi hvor den kom til, tog den haardt.

Det var kun faa Dage efter, at Skiftet var tilendebragt, en Del af Arvingerne var dragne bort, men Erik Rosenkrantz, der havde en Del at skaffe med Skiftets Tilendebringelse, al den Stund han som tidligere Skiftebefalingsmand i Aarhus og en højlærd Mand havde været den ordførende paa Skiftet, var bleven tilbage for at hjælpe Fru Karen til rette. Just Høg var ogsaa bleven tilbage. Endskønt han kun var en ung Mand, saa var han dog anset af dem alle, og fordi han var vel anskreven i Kancelliet og hos dem, der nu havde Magten — hvad Hr. Erik Rosenkrantz ikke var, han var nylig af-

skediget fra sin Post i Statens Tjeneste, da Gabel var ham meget uvenlig sindet — ansaa' man det for rigtigst at lade ham udføre visse Hverv, som Iver Krabbes Frænder næppelig vilde kunne have udført.

Karen ønskede det ogsaa. Selv havde hun nu gjort op med sig, hvad hun vilde skulde ske, og Erik Rosenkrantz var af samme Sind som hun. Det gjaldt om at finde hende en anseelig Mand, og Knud Gjedde regnede man ikke med mere.

Erik Rosenkrantz sad i Storstuen paa Gunderslevholm og tømte en Kande Vin med Just Høg. Han var en stor, svær Mand med et rundt Ansigt, et lille, kort Overskæg og en stor mørk Paryk. Hans Træk var lidt barske, men han var af et godt og ligeligt Sind. Efter sin Fader, den lærde Holger til Rosenholm, havde han arvet stor Kærlighed til Videnskaberne, han dyrkede særlig Alchymiens hemmelige Kunst og ansaas for en højlærd Mand, ihvorvel han ikke havde lært at gøre Guld. Men skønt han var den yngste af den lærde Holgers Sønner, var han den, der indehavde Slægtens gamle Gaard, fordi han ved kloge Giftermaal havde forstaaet at samle og holde Gods og Guld. Hans første Hustru havde været en Datter af den rige Albert Skeel til Fusinge, og ved hendes Død havde han ægtet en Datter af den lige saa rige Palle Rosenkrantz til Krænkerup, Lensmand paa Aalholm og Nykøbing Slot, en af Kong Christian den Fjerdes Rigsraader. Hun havde kun været død et Aar, da Hr. Erik giftede sig tredie Gang.

De to Mænd talte tunge Ord om Tidens Alvor, og Hr. Erik førte Ordet som den ældste og mest forfarne.

Hans Ord faldt saaledes:

„Vi danske er et frit Folk fra vore fremfarne Fædres Tid, og vi har bragt Frihed til mange af Europas Lande. Det er derfor lidet at vente, at vi skulde bære et Aag, som er lagt paa vore Skuldre. Alt dette er saa nyt, vi husker de ældre blandt os de Dage, da det var os, der skrev Kongen vore Vilkaar, da selv en Krigerkonge som Kong Christian maatte spørge os om Forlov. Det ligger derfor ikke fjernt, at der vel kunde findes Midler til at ændre den Tingenes Tilstand, der ikke huer os. Og der lod sig vel ogsaa tale Ord med Svensken om denne Sag. Flere danske Mænd har, det være nu klogt eller uklogt, fundet Vejen til Svensken. Ikke at jeg billiger det, Hr. Corfitz har det kostet hans eget og hans Hus Velfærd. Hr. Hannibal fandt i Tide Vejen tilbage, og vor kære Iver gjorde klogt i at lade det blive ved Ansøgning. Men Vejen er der, og bliver det os for tungt at være her, saa har de nordiske Riger været under én Krone før, og om den danske Konge ikke ser sig vel for, da var vel Rigernes Forening næppe et Ulivssaar for danske Mænd, al den Stund Danmark som det rigeste af Landene vel altid vilde hævde sin første Plads. Forbyde Gud, at dette skulde blive nødvendigt, men det er vel værd at tænke derover, og vokser Skatte-tyng og Fremmedherredømme her i Landet, saa var det vel muligt, at det nye Herredømme saaledes kunde trænges ud, forinden Prinser og Prin-

sesser og tyske Fyrster begyndte at dele Landet i Arvedele, som de har gjort i Celle og Lüneborg, saa at gamle Danmark bliver et Afixum til det tyske Rige, og Ulykkerne fra Gottorp og Segeberg trænger ind over os. Nej, tro mig, Just Justesen, forinden vi giver vor Sag over, skal vi vel betænke, at haarde Herrer har kort Regimente, og denne Tingenes Orden kan gaa ligesaa brat, som den kom. Jeg har i England set, hvorledes Kongedømme saa nær absolut som selve den store Ludvigs er bleven skiftet til Republik, og hvorledes Republik atter er bleven skiftet til Kongedømme. Jeg led ikke det Cromwellske Regimente med dets Rundhoveder og Lægmandsprædikanter, men det absolute Kongedømme er kun sikret i Stater, hvor Folket holdes i Kirkens Baand og hvor Papismen raader.“

Just Høg havde siddet stille og hørt til, mens Erik Rosenkrantz talte. Han rystede paa Hovedet, da han tav.

„Vel véd jeg,“ sagde han, „at I er en grumme lærd og erfaren Mand, I kunde være min Fader, og I har gæstet fremmede Lande, før jeg blev født. De engelske Omvæltninger kender I vel af Selvsyn, og vi kender alle her Jeres djærve Ord til Cromwell, da han skosede Jer for Jer Ungdom, og I svarede, at Jeres Skæg var ældre end hans Republik. Men I maa tillade mig at være af anden Mening om Danmarks Fremtid. Ingen skal spaa, jeg tiltror mig ikke Spaadomsgave, dog tror jeg, det vil gaa helt anderledes, end I tænker Jer.“

Erik Rosenkrantz trak paa Skuldrene. „Det næg-

ter jeg ikke, men hvad jeg sagde om Papisme og Trældom, det faar I vel lade staa.“

„End ikke det,“ smilede Just Høg. „Det har længe været troet og hævdes endnu, at Papisme og absolut Regimente forliges vel. Og dog er dette ikke rigtigt, hvad selve Englands Historie vil bevise Jer. Thi vel lærer Kirken Lydighed, men højest Lydighed mod Paven, ikke mod Souverænen. Ofte har Kirkens Mænd rejst Folket til Modstand mod Konger og Kejsere, idet de paaberaabte sig, at de kæmpede for Folkets Frihed, men kæmpede i Sandhed for Kirkens Magt. Men nu nødes jeg til at sige noget, der vil lyde ilde i Eders Øren, saasom I er Søn af den fromme og lærde Hr. Holger, der stred saa mandelig for den lutherske Lære, og saasom I er Broder til en Mand, der om Rygtet taler sandt, gaar med Tanker om at indstille sig til Kirkens Embede, naar Lejlighed gives. Med Jeres Forlov taler jeg frit. Den Dobbeltthed, der i Papismen skiller Konge og Pave, den findes ikke i den lutherske Lære. Her bøjer, som vi har set det, Kirkens Mænd sig for Kongen og præker dyb Underdanighed mod ham. Man siger for et gammelt Ord, at Præster og Soldater er gode Kort i en Konges Haand, den, der har en af disse Magter paa sin Side, kan det næppe gaa galt, men den, der har begge, har intet at frygte fra sine Undersaatter, saa faar han gaa saa ilde om med dem, som blot tænkes kan. Og se i dette gunstige Tilfælde er Kongen af Danmark. Kun hos Calvinister trives Frihed.“

Erik Rosenkrantz rynkede Panden: „I dette har I Ret. De tyske Fyrster, der sluttede sig til Luthers

Lære, er den absolute Majestæts mest sikre Indehavere. Det lader sig ikke nægte. Morten Luther var ingen helt fri Mand, og de, der kom efter ham, var det mindre end han. Jeg er min Faders Søn, jeg følger vel nok i det meste Martin Luther, og ingen skal sige mig eller mine Brødre Gunde eller Jørgen paa, at vi er Calvinister, end ikke i det skjulte, saa lidt som vor Fader var det. Men derfor ser jeg saavel som de helt klart, at Læren om den blinde Lydighed, hvad enten den prækes af Papister eller Lutheranere, er en Ødelægger af al Frihed og derved af Folkenes Lykke. Og det er paa dette Punkt, at vi kunde ønske vore Præster, at de veg fra den lutherske Lære, da de har set, at der ikke gives dem større Frihed nu end tilforn, og det ikke lader til, at Kongen vil indfri sine Løfter om skriftlig at stadfæste Stændernes Privilegier.“

„Det sker aldrig,“ sagde Just Høg fast. „Den, der en Gang har smagt Magtens Sødme, lader sig den kun afnøde, giver den aldrig frivillig fra sig. Og derfor vil danske Præster og tyske Soldater blive Arve-Enevoldsherrens Kort paa Haanden langt ud over vor og vore Børns Tid.“

„Saa er der andre Udveje, som jeg sagde før,“ afbrød Erik Rosenkrantz. „For den, der vil, er der altid Veje, og som jeg sagde, Gothers og Venders Ætlinge er ikke fødte til Trældom, de vil vinde deres Frihed nu, som de altid vandt den tilforn.“

„Ogsaa heri er jeg uenig med Jer,“ svarede Høg, — „og om I ikke vredes, vil jeg sige Jer mine Grunde, som gaar stik imod Jeres, men som I ikke vil kunne fravende Værd. I maa have bemærket, hvor

tavst og taalsomt det hele Folk, Adel, Gejstlighed, Borger og Bonde har bøjet Hovedet under det, der skete. Seks Aar er nu forløbne, intet er sket, det er, som har det alles Billigelse, og ikke er her taget til Genmæle mod det. Af Adelen har nogle som Hr. Hannibal, Ove Juul, Jer Ven Peder Reedtz, Jer Frænde Niels Rosenkrantz sluttet sig helt til det nye, vi andre venter for at se, hvorledes det vil arte sig. For hver Dag, der gaar, kommer flere Fremmede ind til Riget, vi selv er fattige, og alle glemmer, at vor Fattigdom skyldes dette, at vi har ofret alt, hvad vi ejede, for Fædrelandets Frelse. Jer Broder Gunde har mistet to Sønner i Krigen og alt sit Gods, Jer Broder Jørgen ligesaa. Paa os alle hviler det tungt. Det kan endnu siges af os, at Kong Frederik kom til Danmark som en fattig Mand og derfor svag overfor en rig og mægtig Adel. Han styrtede Landet i Krig, og Krigen gjorde Adelen fattig, skønt vi med vore Midler hjalp til at frelse Kronen for ham. Nu er han rig og bliver rigere Dag for Dag, men vi er fattige og bliver det mere og mere for hver Dag, der gaar. Partiet er ulige nu. Og Folket, Borger og Bonde, der i Aarhundreder har baaret det Aag, som vore Fædre har lagt paa dem. Hvorfor skulde det rejse sig nu, da det kun glæder sig ved at se os lagte under Aaget. Er de danske et frihedselskende Folk? — Om saa var, havde vi saa i saa lange Tider hersket over den gemene Mand, som Roms Patricier herskede over Rom, til Plebejerne brød deres Magt. Nej, jeg tror tværtom, at danske Mænd som flest befinder sig vel under Aaget. Et Folk føres ikke

til Frihed i faa Aar, det kræver langt længere Aaremaal hos os sindige Jyder. Og hvad Svensken angaar, saa er han vor Fjende. I et Øjeblikks Vrede kan den enkelte, der som Hr. Corfitz føler sig hævet over Samfund med andre, vende sin Hu mod Svensken, men bitterlig vil han fortryde det og med Rette. Vi danske er danske, og vi vil forblive danske, kun Leding og væbnet Arm kan tvinge os ind under Svensken. Nej, I skal se, vi maa bøje Hovedet under Enevoldsmagten, og Kongen vil forstaa at holde os under Aaget med sine tyske Soldater og Menigmand med sine lutherske Præster. Hvad Prinserne angaar, da vil der i Europas Krige lettelig blive Plads for dem, og der er i Tyskland Fyrstendømmer nok for det første Dusin, om Herren skulde lægge sin Velsignelse over Kongens Hus i overvættes Maade.“

„I har maaske Ret,“ sagde Erik Rosenkrantz kort.

Saa sad de en Stund i Tavshed. Hr. Erik tog først Ordet:

„Hvad mig angaar, saa faar jeg vel trøste mig over Tabet af mit Employ. Jeg har min gode Gaard Rosenholm, og den trænger til Forsorg. Jeg har Gud være lovet Midler, og om alt gaar vel, kommer der her fra Huset flere. Helt bettelarme er vi da ikke alle. Med mine 54 Aar kan jeg vel formaa at træde i Ruhestand. Værre bliver det for Jer unge. Min Søn Palle tog Herren ifjor, og hvad de andre anbelanger, saa er de kun smaa endnu. Meget kan ændres, inden de vokser til, endda det er en betænkelig Sag for en dansk Adelsmand i vore Tider at have fem Børn at sørge for.“

„I har haft ti,“ smilede Just Høg, „og hvo véd, hvormange I faar med Jer unge Brud. Det skal da ingen sige Jer Slægt paa, at den ikke sætter Børn i Verden.“

„Gud bedre det,“ sagde Hr. Erik og sukkede, „vi er vel op mod halvfjerdsindstyve Rosenkrantz i dette Øjeblik, og det bliver svært at se, hvor vi skal finde Mænd til vore Døtre og Employer til vore Sønner. I dette nye Regimente passer en Slægt som vor ikke ind, dertil har vi for urolige Hoveder, for store Minder og for liden Agt for Penges Værd. Men nu I selv, Just Justesen. Hvad tænker I paa?“

Just rystede paa Hovedet: „Det baader ikke stort at lægge lange Planer i disse Tider. Mit Jordegods er henne og kommer vel vanskeligt igen. De nye Mænd giver ikke lettelig noget fra sig. Det er min Agt at tjene mit Land i Sendefærd til fremmede Magter, og det vil jeg tro, jeg ævner.“

Erik Rosenkrantz lo: „Jeg ævnede det ikke. Diplomat var vi Rosenkrantz aldrig. Kongetjenere ikke heller. Min Broder Jørgen fik liden Tak for god Tjeneste mod Hr. Corfitz i den Dina'ske Sag, og Gunde gaar det sikkert en Gang helt ilde, som han begynder at tale og skrive om fordums Tider. Jeg er for gammel til at være Soldat, og heller ikke det ligger for mig, med Pennen sysler jeg ligesom min salig Fader gerne. Men jeg savner hans Evner. Jeg har nu tænkt mig noget helt andet, som jeg vil lægge Jer paa Sinde, saasom I er en god dansk Mand. Det hændte, da Christian den Anden var jaget af Landet og Kong Frederik den Første var død, at en holstensk Hertug kom til Danmark og

blev Konge. Han førte med sig en Skare af holstenske Mænd som Utenhof og Rantzauerne, men en af mine Stamfædre, Hr. Mogens Gøye, mødte de holstenske Mænd og samlede Danmarks Adel, saaledes at det blev den og i den blandt andre min Farfader Jørgen Ottesen, der blev styrende i Riget i mange Aar siden. Saaledes opvejede vi det tyske Regimente den Gang. Nu kommer anden Gang holstenske Mænd og andre tyske med dem til Danmark, og danske Mænd faar deres at gøre med at byde dem Stangen. Denne Gang bliver det vanskeligere. I Hæren lader de os næppe faa Fodfæste, da Soldaten er den absolute Kongemagts Støtte mod Landets egne Sønner. Det bliver da vor Lod paa vore Gaarde og i vor Hjemstavn, hvad enten det nu sker som Amtmænd eller som Ejere af vore Gaarde, alene at væрге dansk Sæd og Skik i det stille mod alt udefra. Lad saa de fremmede tage Titler og Employer ved Hoffet, de vil sikkert foragte de fjerne Afkroge, hvor vore Hjem ligger, og vi vil da i Stilhed og uden Modstand kunne gøre vort til at bevare den danske Aand, vi tog i Arv fra vore Fædre, som var frie danske Mænd. Hvad saa end Stadens Gejstlige og Købmænd siger om os, hjemme hvor vi hører til, der har vi den menige Mands Tillid, og vi har altid værnet om det, der var hans. Det vil vi ogsaa gøre i de kommende Tider. Det bliver maaske faa af os, der i Fremtiden træder frem som de styrende i Landet, meget tyder derpaa. Men danske Bønder staar os Herremænd nærmere end tyske Lykkeriddere og Købmænd. Og værner vi derude, hvor Ager og Eng

ligger langt fra Kongeborg og Købmandsgaarde, om dansk Sæd og Skik, som de var fra Arilds Tid i dette Land, saa kommer der maaske den Tid igen, da vore Børn kan tale Dansk med dem, der kom udefra, og Hoffet herinde atter vil spørge, hvad de mener, som gaar bag Ploven derude, som Skik var i Danmark, før Kristentro blev præket for danske Mænd. — Vi har maaske glemt det i de Aar, der gik, men vi er rundne af samme Rod som de danske Bønder, og vi maa vel kunne finde sammen, om der gives os Stunder dertil. Og har de end glemt Bonden i denne Omgang, han skal nok finde frem, gaar der end mange Aar, inden der sker nyt.“

Karen Krabbe traadte ind fra Storstuen. Hun standsede paa Tærskelen og saa' fra den ene til den anden.

„Du ser saa tankefuld ud, Just Justesen,“ sagde hun — „og du, Erik Holgersen, du er jo helt bevæget.“

Erik Rosenkrantz smilede: „Naar Modgang staar paa i Nutid, da er det stundom klogt at se tilbage — saa vendes Blikket med større Fortrøstning mod Fremtiden. Og hvad véd vi saa, naar alt kommer til alt. At vi intet véd, som den græske Vismand sagde, og at vi vel aldrig bliver klogere.“

„Det lyder helt højtideligt,“ sagde Karen smilende. „Men det ser ikke ud, som om Just Justesen var helt enig med Dig.“

„Det er han heller ikke, lille Karen,“ sagde Hr. Erik venligt. „Han vil søge Lykken i fremmede Lande. Jeg vil søge den i min Farfaders gamle

Gaard. Det volder maaske, at jeg er mere end tredive Aar ældre end han, og at jeg har taget en Enkekone, selv Enkemand for anden Gang. Hans Hu staar til de unge Kvinder og til Hoffernes Glans!

Nu gaar jeg til din Moder og ser, hvorledes hun lider," føjede han til og rejste sig.

Saa blev Just Høg alene med Karen. —

De taltes ved om salig Hr. Iver, om hvad der var sket og hvad der skulde ske. De talte kort med faa Ord, som forstod de begge, at det, de vilde sige, det blev ikke sagt.

Og efter en Stund sagde hun:

„Just Justesen, mindes du den Aften, du dansede paa Slottet ved Kronprinsens Trolovelse, og jeg sagde dig, at jeg drog til Norge og gav Knud Gjedde min Tro?“

Just bøjede Hovedet.

Karen fortsatte.

„Meget er ændret siden da, ikke for mig, men for dig, og jeg har længe beraadt mig med Gud og min Samvittighed. Nu kan jeg ikke tie mere, men maa tale. Jeg har givet Knud Gjedde hans Ord tilbage, og han har svoret at ville føre mig stor Proces paa. Det faar være, som det vil være. Men jeg har gjort det for din Skyld, Just. Der maa ikke ties mellem os længer. Jeg holder af dig, som jeg altid har holdt af dig, og det er i Himlen anderledes bestemt end paa Jorden. I min Faders Helsot har jeg givet ham mit Ord, og jeg vilde tale med dig. Og det er det, som nu skal have sin Gænge. Du er bedrøvet, Just, og det er den Dont med Sophia Amalia, der volder det.“

Just bøjede atter Hovedet. Det faldt ham svært at tale, han tænkte paa sin Fæstemø, paa hendes hede Ord og Kys, og naar han løftede Blikket, saa' han Karen Krabbes tunge vemodige Ansigt med de lyse, altfor lyse Øjne og det bedrøvede Smil.

Hun fortsatte: „Gud, skal vide, at jeg ikke vil lokke nogen Karl til at svigte det Ord, han har givet en Pige. Men jeg har beraadt mig med Gud. Jeg er ældre end du, Just, hele tre Aar ældre, og det er en Del, naar Pigen er ældst. Jeg holder ret af Hjerter af dig, og efter alt, hvad jeg har erfaret om det, der gaar for sig i Frøken Elizabeth Augustas Hjem og har gaaet for sig, tør jeg ikke tro dit Velfærd i gode Hænder dér. Du véd det selv, Just — véd du det ikke?“

Just Høg smilede lidt vemodigt og tog hendes Haand: „Hvad vil du, Karen, at jeg skal gøre?“

Hun talte lidt hæst, men efterhaanden blev Stemmen fastere og klarere.

„Du skal give Sophia Amalia hendes Ord tilbage, som jeg har givet Knud Gjedde hans, og saa skal du og jeg slaa Vej sammen. Saaledes bliver det til det bedste. Vort Jordeliv er saa stakket og Lykke er os saa karrigt beskaaren, at vi ikke letsindigt skal skænke Glædens Sekunder bort. Jeg mindes et Par Ord, som vor Digter Anders Bording har skrevet til salig Ida Rosenkrantz' Kobberbillede. Saa bold som Rosen er saa stakket Stund den haver. — Og tidt bødes der i lange Stunder for stakket Glæde. —

Du skal skrive til Sophia Amalia, Just, at du har

beraadte dig med Gud, og hvad derpaa følger, vil Han sørge for i sin Miskundhed.“

„Han og du,“ smilede Just Høg og kyssede hendes Haand.

Saa sad de længe tavse — men Karen Krabbe rejste sig og tog Plads paa hans Skød, idet hun lagde sin runde Arm om hans Nakke og nærmede sin Kind tæt til hans:

„Vi vil ikke synde, end ikke i vore Hjerter,“ hviskede hun til ham — „men vi vil bede Gud, at han fører alt til det bedste. — — —“

Faa Dage efter rejste Just Høg i Kongens Ærinde til Norge, og paa den Rejse søgte han i Karen Krabbes Ærinde Knud Gjedde.

Til Sophia Amalia talte Just ikke, hun var med sin Moder paa Fyn hos Hannibal Sehesteds Enke, og da hun kom tilbage, var Just tilsagt til Brudefærd paa Nykøbing Slot, hvor den kongelige Kronprins skulde højtideligholde sit Bilager med den milde og skønne Charlotte Amalia, Prinsesse af Hessen.

TREDIE KAPITEL.

Just Høg og hans Fæstemø. — To Breve.*

I.

a Demoiselle et très aimée.

Eftersom jeg ved Hans kongelige Majestæts service er deri forhindret mig for ma très chère amie in persona at fremstille, obligeres jeg per litteris at udføre, hvad jeg inderlig hellere vilde have administreret verbaliter, om saaledes havde ladet sig præstere. Ma très chère amie vil sikkerlig have observeret, at meget i status regiæ og Adelspersoners Conditioner paa de senere Aar saaledes er ændret og permuteret, at det ej mere lettelig lader sig gennemføre, som i fordums Tider lempelig lod sig exekvere. Ma chère Demoiselle vil sikkert aldrig have haft raison at betvivle min høje Affection saalidt som noget manquement i de sentiments, det bør en Fæstemand at nære for sin Fæstemø. Ej heller vil i nogen Fremtid saa-

*) Tønen og Stilen men ikke Stavemaaden er bibeholdt i de to Breve, Junkerens paa det nye famlende Hofsprog og Pigens paa det gode gamle danske.

dant manquement befindes hos mig — je regrette tout à votre jugement bénigne et si vous en jugerez autrement, je n'en parlerois plus jamais.

Men forladende mig paa ma très chère amies gode jugement og kloge Forstaaelse fremkommer jeg med tjenstvilligst Bøn og Begæring om en gunstig Bønhørelse, og at I ej vil i Ugunst optage, hvad jeg sincèrement fremsætter til Eders forbemeldte gode Judicium.

Mine timelige Konditioner er desværre alt andet end straalende, ja tout au contraire yderst ringe og usselige. Ved min Broder Stygges maledresse etc. er jeg i Henseende til Jordegods og rørlig Formue saaledes reduceret, at det ikke lettelig lader sig forudse, hvornaar jeg skulde blive mægtig at byde Eder en état digne og convenable, der svarer til Eders høje Fødsel og øvrige Dignitet. — Gud bedre det.

Jeg haver derfor gjort mig ærlige Tanker og delibereret pro et contra med mig selv for Guds Aasyn, — je vous jure, que je suis sincère, — og befundet, at jeg ikke er mægtig at give dig dansk Adelskones Sted og Lod, saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord, det faar du tro, det skrives dig inderlig bedrøvet af din fuldtro Ven...

Jeg beder og supplicerer Eder derfor, ma très chère amie, at I giver mig tilbage, hvad Ord jeg sincèrement og i sand høvisk Amour Eder en Gang har givet og cederet. Vi har i Ungdommen handlet, som vore Hjerter os har indgivet, og — det vide Gud — je n'en regrette

jamaïs og deplorerer vor Skæbnes Haardhed af Hjerte. Men dette skrives Eder fuldt saa meget for Eders egen Skyld som for min, at I ikke siden maa have Aarsag at fortryde, thi souvent on se repente quand la regrette sois irréparable. —

Ved Gud, jeg skriver dette, Sophia Amalia, med blødendes Hjerte — men som Eders Navn er Sophia, vil I have Visdom nok til at forstaa og indse, at i denne Dont er ej anden Udvej — det maa saaledes være. I inputere mig hverken amour propre eller Fejghed, thi ved Gud, om jeg havde Evne, som jeg har Villie, blev dette slet anderledes — inutile est deos resistere — j'aimerais mieux témoigner fidélité et obéissance — — det maa saa være. I give mig mit Ord tilbage — le bon Dieu vous aidera et assistera en tout ce que vous demanderez pour l'amour de Jésus Christ — assurez vous en — — Gud almægtigste vil jeg i Liv og Sjæl befale mig

vostre très affectionné serviteur

Just Høg Justesen.

Af Nykøbing Slot, den 6. Juli 1667.

A Ma Demoiselle

Ma Demoiselle Sophia Amalia Lindenow,
ma très chère amie.

II.

Gud bevare dig, min Hjerte allerkæreste gode Ven, længe og vel for al Ulykke, baade til Liv og Sjæl, det vil jeg ønske dig af mit Hjerte. Jeg haver modtaget dit Brev og kan ikke lettelig som du trykke min Tanke ud i fine Ord og Stykker af fransk og latinsk. Saasandt hjælpe mig Gud, jeg tilskriver dig danske og uden Finheder og Talemaader. Jeg haver al Tid tilforn tilskrevet dig om mine Tanker rørende dig og Karen Krabbe, at jeg jo fortænker dig at bære hende større Respekt og Kærlighed, end du bærer mig.

Da jeg fik dit Brev, blev jeg saa gal, at jeg brændte Brevet og vilde nu hellere, at jeg havde skaaret mig i min lille Finger. Jeg gik længe og betænkte mig, om jeg vilde svare, men jeg var ræd, at du da skulde sige Karen Krabbe, at du havde saaledes tilskrevet mig og jeg dertil svaret intet, men som en Taabe og Tosse troet dine Kløgter og Finheder.

Du skriver, at dine Konditioner er ringe og usikre — Gud bedre det, for det Sind, jeg bærer til dig, jeg begærer intet mere, end at du vilde skaffe mig en Vraa saa stor, vi kan skjule os i den — som jeg alt ofte tilforn har sagt dig, saa du intet kan tvivle paa, at min Tanke er til dig allenest og ikke til Etat og Gods. Men Karen Krabbe har arvet Fuldtøfte, og det véd jeg vel, at det er det, som volder din Koldsindighed, om hun saa svedte i Helvede til Løn for sine onde Gerninger, hun vilde aldrig faa Varme til dig, som jeg haver, det vide Gud almægtigste er Sandhed.

Jeg kan ikke beskrive dig min Ulykke og min

onde Tilstand, Gud tilgive dig, hvad du gør imod mig. Du kender intet den Kærlighed, jeg bærer til dig, det svær jeg, at i dig er der ingen bestandig Venskab eller Kærlighed. Og naar du ser i Karen Krabbes Øjne, der er som Mælk og Valle, Gud straffe hende, saa forglemmer du alt, hvad du har svoret og lovet mig. Ved Gud, Just, jeg lader dig ikke slippe, jeg vil krasse hendes Øjne ud, om hun kom mig paa Hold. Jeg giver dig ikke noget Ord end ikke det mindste tilbage, det forbyde Gud, at du det skal vide evindeligt, staar end jeg og mine skrevne bag paa en Fjæl, hos dem, der regerer.

Men Hjerte allerkjæreste gode Ven, som jeg forstaar af dine franske Gloser, om end kun maadelig, for ond Tid har været med os Stakler, at vi er lidet oplærte i det franske, men Karen Krabbe er da heller ej klogere af det jeg véd, og er hun endda saa gammel, at hun kunde være min Moder — du siger jo saavidt jeg forstaar, at du stiller det til mig, om saa Djævelen vilde af mit Liv udsuge mine Lunger og afskære mine Bryster, ja slet slide mig sønder Led for Led, jeg giver dig aldrig dit Ord tilbage, det du af god Villie gav mig i Jesu Navn.

Og som jeg skal være dig tro og huld og til Villie i alle Maader i mit Hjerte og i min Seng, det være nu hvor og naar du det begærer, intet vil jeg dig forholde, om du saa begærer, og har jeg vel hverken Fuldtofte eller anden Herregaard, saa har den gode Gud givet mig Legeme og Fyrighed, som ingen skal kunne forekaste mig — jeg gad vide, om Karen Krabbe vil give saaledes som jeg, om hun

har andet at give end dovent Fedt og Koldsindighed, den onde Syge ramme hende. —

Fortryder ikke, hjerte Just, at jeg skriver saaledes til dig i mit Hjertes Simpelhed, du véd vel, at jeg intet har at gøre. Men om du sviger og forlader mig, da dør jeg en ond Død, og vil jeg vise mig for dig hver Nat, der gaar, til dine Dages Ende. Men saaledes maa det ikke være i Evighed. Amen. —

Papiret vil ikke strække til at skrive mere paa denne Tid, ellers haver jeg fuldt mere at skrive end rummes i tykke Bøger. Gud almægtigste vil jeg til Liv og Sjæl befale dig og forbliver din til Døden dig evigt elskende Fæstemø

Sophia Amalia L.

Om du ikke svarer, da kommer jeg selv paa min Fod til Nykøbing, om jeg saa faar gaa fastende, barbenet og i Pjalter, din til Døden... Brænd Brevet, at ingen ser det.

Af Sorgens og Usselhedens Nest.

København, den 12. Juli 1667.

A Monsieur

Monsieur Just Høg Justesen,
Kgl. Majestæts Hofjunker
til haande. —

FJERDE KAPITEL.

Moder og Datter.

Frøken Elizabeth Augustas Hus sad Anne Cathrine og læste for sin Moder af Anders Bordings nye Hof Avis den danske Mercurius. Det var i August, smeltende varmt, med tung Os fra Kanalen. Sophia Amalia sad ved Vinduet og stirrede over mod Slottet, hvor Solen blinkede i Drabanternes Hellebarder og Folk gik fra og til.

Anne Cathrine læste ensformigt, med Tryk paa Versenes Rim som af en Psalmebog:

Hvo kan med svagen Pen den Glædskaab nær
beskrive,
som vores Cimber-Egn har Aarsag til at drive,
idet hun nu kan se den Fyrstelige Brud,
som hendes Arve-Prinds beskæret er af Gud.
Det Engel søde Noer kom over saltens Bølge
til Falsters hvide Strand, med Herreflok og Følge,
hvor selv den ædle Prinds med Pragt og sindig Tugt
mod hendes Højhed tog vel blidelig og smukt.

Nykøbings skønne Slot de gladelig tilfore,
 hvor Daner Kongen med sin Dronning og de Store
 ved hendes Tilkom sig af Hjerte glæded fast.
 Enhver med Velkoms Ord og Lykkes Ønsk udbrast.
 Velsignelsen blev gjort af Ærkebiskop Svane.
 Man dernæst gik til Bords at qvægne Liv og Gane.
 Men hvad det høje Par sig siden foretog,
 det jeg ej skrive tør, men vel kan tænke dog.
 Naar slig en vakker Prinds med slig en skøn

Prindsesse

til Brudseng gaar, han vist ej læser Klostermesse.
 Det om Skærsomrens Tid saa snart sig hænde kan,
 at Hør ved Ilden lagt kan tændes op i Brand.
 Hun saa til Kjøbenhavn med Konge-Stads og Ære
 blev prægtelig indført. Den tapre Prinds og Herre
 red næst for hende selv, med unge Prinds Georg
 og mangen Herremand, hen op til højen Borg.
 Man sjelden haver set saa stolt en Ridderskare
 i nogen Stad og Land udi Proces at fare.
 Enhver af dennem sad, som han formaaed bedst
 udpyntet kostelig med Vaaben, Dragt og Hest.
 Det ganske Borgerskab stod i Gevær og Orden,
 man hørte trindt omkring Kartoverskrald og Torden.
 Ja (kort at sige det) slet intet blev forgjæt,
 som til slig Herrefærd og Indtog hører ret.
 Nu venter Dannemark, at hendes Naades Komme
 skal være skeed udi god Tid til Landsens Fromme.
 Det ønsker Himmelen vil tag' i Varetægt
 det kongelige Par og dets højpriste Slægt.

— — —

Frøken Elizabeth Augusta snøftede af Rørelse — sandt at sige, hun sad med en Rhinskvinkande for sig og havde drukket rigeligt paa det kongelige Pars Sundhed af den Vin, som hendes kongelige Broder havde sendt hende fra deres fælles Faders Kælder fra Slottet Rosenborg i Haven.

Anne Cathrine sænkede Bladet og tav.

„Mor,“ sagde hun, „har du hørt, at Prinsessen har bedt for Moster Leonora, og at Kongen var tilsinds at give hende fri, men at Dronningen ikke vilde.“

„Bliv mig fra Livet med den Snak om hende derovre. Her sidder en og glædes over de kongeliges Lykke, og saa skal en mindes om sin Slægts skidne Affærer.“

„Mor!“ afbrød Anne Cathrine.

Men Frøken Elizabeth Augusta stak endnu et Rhinskvinglas ud og ræbede ved det.

„Hvem har sat det i Prinsessen?“ spurgte Sophia Amalia og saa' op paa Søsteren.

„De siger, Corfitz i Hamborg, han, der bor hos Doctor Sperling. Han har skaffet et Bønskrift frem fra Landgrevinden, der er saa god. Men det maatte ikke være. De siger dog, at Prinsessen har taget det Løfte af sin Gemal, at om hun velsigner Landet med en Prins, da skal det være hans Vuggegave. Hun er saa god, den unge Prinsesse, at der slet ingen Ende er derpaa.“ —

Sophia Amalia slog med Nakken. „Der skal mere Godhed til, end hendes lille Krop kan rumme, til at hamle op med hendes Svigermoders Djævlesind.“

„Hold dog din Kjæft, Barn,“ vrissede Moderen.

„Vil I da plat fordærve os allesammen med Jeres Skvalder om Leonora. Hun sidder godt, hvor hun sidder; om hun slap ud, fik vi aldrig Ro for hende.“

„For mig kan hun sidde, saa længe hun lyster,“ sagde Sophia Amalia og rejste sig. „Enhver har nok med sit eget, og for gamle Kællinger græder jeg ikke.“

Anne Cathrine rejste sig og vendte sig mod Søsteren, som for at tale. Saa brast hun pludselig i Graad og forlod Værelset.

Sophia Amalia trak paa Skuldrene og tog atter Plads ved Vinduet. Hendes Moder skænkede sig et nyt Glas og slubrede Vinen i sig.

Den unge Pige vendte sig mod hende og sendte hende et ondt Blik, saa drejede hun sig atter og trommede paa de smaa Ruder.

„Hold dog op med den Larm,“ vrissede Moderen, „du gør mig helt tosset.“

„Aa hvad,“ snerrede Sophia Amalia og trommede videre, „nu er du vel snart saa drukken, at du ikke kan høre, om de fyrede en Kartove af derovre.“

Moderen svarede ikke.

Saa sad de tavse en liden Stund, og saa' af og til ondt til hinanden.

Omsider talte Moderen. „Nu hoppede altsaa den bitte Prinsesse i Brudeseng, Anna Sofia fik sin ifjor, du sidder stadig tør der som Jomfru, og slikker dig om Næsen. Og alle siger 'de, at din Fæstemand kun venter paa en gunstig Stund til at slippe dig og rede sig andet Brudelager, men du faar lede Blindebuk om Land.“

Sophia Amalia fo'r op.

„Hvem siger det?“

„Alle saamænd,“ vrissede Moderen med et Haansmil. „Vibeke Daa, Berte Skeel, Mette Trolle, Magdalene Sibylle. De siger alle, at Kongen har givet Just Justesen Lov til at kaste dig hen og tage salling Iver Krabbes Karen med Jordberg og Fuldtofte og det hele.“

„Det er Løgn,“ sagde Sophia Amalia hvast. „Jeg gaar selv til Dronningen om det. Just Høg er ingen Nidding, til mig har han ikke mælet et Ord. Og der er intet bestemt.“

„Det blev bestemt ved Bilageret i Nykøbing,“ sagde Moderen drillende. „Mette Trolle har det fra Kammersekretæren. Han har fortroet hende det mellem to Lagener. Saa det er en vis Vej det.“

Sophia Amalia blussede, saa traadte hun hen til Moderen og sagde mellem sammenbidte Tænder: „Og du ler, din Djævel — Djævel — Djævel. — Du, som har voldet det hele. Du, som er min Fordærver med dit Dobbelt og din Drik. — Tiggerpak — Tiggerpak. Aa Skam og Skændsel, det Tiggerpak vi er — derfor hundser og haaner de os, og Skylden er din — eneste og alene din.“

„Hvad siger Du?“ maabede Frøken Elizabeth Augusta, mens Vinglasset rystede i hendes Haand.

„Jeg siger Tiggerpak,“ gentog hun trodsigt og satte begge Hænder i sine Sider. „Usselt Tiggerpak. Se til Mormor, lad hende have været en Sattans Heks, som de siger, hun forstod sine Sager. Ni stolte Hovedgaarde ejede hun. Ni! Og hvis du har glemt dem, saa skal jeg nævne deres Navn. Boller og Rosenvold, som du maatte sælge for at

faa Penge til Dobbel og Vin. Jo, jeg siger det, saadan er det. Taasinge, som Moster Hedevig og hendes Pjalt af en Mand har sat over Styr, Ellensborg, som Moster Leonora og den vanvittige Corfitz har fortabt til Kronen med Lellinge oven i Købet. Øster Vallø, som hun solgte, og som I nu har fortæret og spredt for alle Vinde. Til Rest er kun Tybrind, som hun afkøbte stakkels Far, Vejlgaard og Lundegaard, hvor Moster Christiane sidder sur og arrig og skriver Viser med Galdeæble Blæk.

Lyver jeg, eller er det sandt, hvad jeg siger. Usselt Tiggerpak er vi, og alt det har I voldt, den Ærkeslyngel Morbror Valdemar, den Taabenakke Moster Leonora, den falske Blakke Christiane og den liderlige Tingest til Moster Hedvig med hendes usle Hanrej af en Mand. Ja ogsaa du — dit drukne Hængehoved, der svingler rundt mellem Spillekort og Psalterbog og Rhinskvin-Dunk!

Jeg spytter paa jer allesammen, det usle Tiggerpak I er.“ —

Og Sophia Amalia hvæsedde som en Tigerkat, mens hendes Øjne skød Gnister og hendes Bryst bølgede op og ned.

Frøken Elizabeth Augusta sad stiv paa Stolen, af og til nikkede hun, saa tog hun for sig og søgte at rette sig, mens hun mekanisk gentog: „Du skal ære din Fader og din Moder, om det skal gaa dig vel i Verden.“

Men Sophia Amalia blev ved: „Ære min Fader! Har du lært mig at ære min Fader? Har du ikke sagt mig, fra jeg var Barn, at Fader holdt til med Horer og Kisselinker. Har du ikke sagt ham selv

Just Høg og hans Fæstemø.

i mit Paahør, at du bad til hver Aften, at Pesten vilde tage ham. Har du lært mig at ære min Fader, da du takkede din Gud, den Dag han døde og gravede ham ned som en Hund, uden Ceremonier og sidste Ære.

Og tror du nu, jeg kan ære dig, der tigger Naadsensbrød hos dem, der har voldt vor Ulykke — der sledsker og kryber for Kongen, der ikke regner dig for det Skarn, han træder, endda hans Far var din ogsaa. For Hannibal, som du har hadet og truet og som har skældt dig for Giftblanderske, til du har svaret ham, at du ikke vilde umage dig med hans Død, for der var nok den, der fik Penge for at befatte sig med ham. Løber du ikke Tiggerrend hos Kongens Sekretær, hænger du ikke efter Else Parsberg og Mette Trolle for at tigge dig Skillinger til dit Kortenspil og den Vin, du drikker dig drukken i, saa de gør Paskviller om dig og dit skidne Drikkeri.

Ære dig — nej, jeg spytter paa dig, og jeg agter dig ikke mere end de løse Fruentimmer, Rakkeren jager nøgne af By med Ris og Stokkeslag, din ubidne Heks. —

At du kan vide det en Gang for alle.“

Elizabeth Augusta sad stadig stiv og hikkende med store opspilede Øjne; hun hørte knap det halve af Datterens Ord, men blev ved at gentage ganske tonløst: „Du skal ære din Fader og din Moder.“

Saa steg det vilde Had op i Pigebarnet, det var, som saa' hun al Slægtens Vanære, al egen Ulykke, al Fremtids Nød i sin Aarsag præget i dette for-

sminkede, af Drik opbulnede Matroneansigt med den savlende Mund og de lallende Læber, og som et ungt Vilddyr sprang hun ind paa Moderen, og rev hende fra Sædet med et Tag i den halvslappe Arm, saa Neglene flængede Silketøjet paa hendes Ærme.

Med en underlig gurglende Lyd sank det berusede Kvindemenneske forover og slog Hovedet med det højt opsatte Haar mod Gulvets Bjælker. Der blev hun liggende uden at røre sig, mens hun gryntede som en stukken So, hvis Blod er ved at løbe af den.

Et Øjeblik stod Sophia Amalia maalløs, saa løftede hun Hovedet som et skræmt Dyr, hun hørte Døren gaa og vendte lynsnart Blikket mod den.

Det var Just, der stod i Døren.

Med et Spring var hun henne ved ham, kastede sig til hans Fødder, greb om hans Knæ, og sank hen i en vild hysterisk Graad med Skrig som i Dødens Nød.

Just stod som en Støtte. Fra den aabne Dør havde han hørt de sidste Ord, Sophia Amalia havde raabt mod sin Moder. Han havde besluttet sig til at gaa, men da den gamle Frue sanseløs styrtede mod Jorden, traadte han ind og trak Døren til efter sig.

Nu fortrød han, at han ikke var gaaet.

Sophia Amalia sprang op, slog sine Arme om hans Hals og hulkede. „Tag mig herfra, Just, tag mig herfra. Gør mig til din Frille, din Bislopperske, alt hvad du vil, om blot du tager mig til dig

og tager mig herfra, jeg bliver vanvittig, hører du, jeg dør, om jeg bliver her ...“

Just skød hende fra sig og sagde hæst og lavt:
„Din Moder trænger til Hjælp.“

Saa traadte han frem mod Fruen, der laa paa Gulvet, og bøjede sig over hende for at lette hende op. Men idet han løftede hende ved at tage om hendes stærkt snørte Liv, tog Vinen Fart efter Friheden, og Frøken Elizabeth Augusta gav sig til at spy Rhinskvin fra sig som en Vandkunst paa Torvet i en Stad.

Hofjunkeren slap sit Tag, og Kong Christians Datter gled atter ned mod Gulvets Bjælker, mens Vinen sivede ud af hende som af en utæt Orlogsmænd, og plaskede om Junkerens sølvbespændte Sko.

Han vendte sig mod Sophia Amalia, der stod blussende rød, med Haaret i Urede og Taarer paa Kinden, med halvaaben Mund og Blikket rettet mod ham som med Bøn for bare Liv.

Hans Ansigt stivnede og Blodet veg fra hans Kinder, han bed sine Læber sammen og traadte uvilkaarligt et Skridt tilbage. Ved hans Bevægelse slog Kongedatterens Hoved mod Gulvet med dumpt Klask. Men hans Blik var nu rettet mod Sophia Amalia. Han traadte endnu et Skridt tilbage, idet han bøjede Hovedet i Tavshed.

Med et Ryk snappede Sophia Amalia en Kniv, der laa paa Bordet, Solen fra Vinduet faldt med Blink i dens Klinge, idet hun med en Vildkats Spring fo'r frem imod ham.

„Karen Krabbe skal ikke have dig,“ hvædede hun.

Just Høg saa' Kniven lyne i Solblinket, saa greb han med et Jerntag om den hævede spæde Arm, der knagede i alle Ledemod, og slap sank Armen ned, men saa fast var Taget, at Pigebarnet blev revet om og vreden ned mod Gulvet, tumlende mod Moderen, der laa og stønnede uden at sanse, hvad der skete.

Det sortnede for hendes Øjne, Kniven faldt hende af Haanden, og med et Jammerskrig gled hun bag over ned mod Gulvet.

Just Høg stod et Sekund som i Tvivl, saa hørtes Anne Cathrines Skridt over Dørtærskelen.

„I Jesu Navn, hvad er dette?“ raabte hun.

Ordene kvaltes i Just Høgs Strube, han strakte kun Haanden frem og pegede paa de to, der laa paa Gulvet.

Saa gik han — Døren drog han efter sig, saa den faldt i med et dumpt Slag. —

FEMTE KAPITEL

Karlfolk.

ust Høg plejede Raad med Kammersekretæren, og de blev enige om, hvad der burde ske. Schumacher talte med Kongen en Morgenstund i Biblioteket, det Opholdssted, hvor Hans Majestæt søgte Trøst for Livets Møje, og Kongen nikkede tavs til sin Sekretærs Fortælling.

Aarene havde ikke præget Kongen saa lidt som alt det, der var sket. Tavs og tøvende var han skredet frem til sit Værk, tavs og tøvende nød han dets Frugter. Netop paa den Tid, lidt senere paa Aaret, da han opholdt sig i Glückstadt og modtog Besøg af sin Dronnings Broder Ernst August, Hertug af Hannover, dengang Biskop af Osnabrück, og hans Hustru Sofie, giver denne kloge Dame et Billede af Danmarks første Enevoldskonge, som bærer Præget af hendes lagttagelsesevne. Hun siger: „Han var en høj og velskabt Fyrste, der mere talte med sit Blik end med sin Tunge. Han tog det ikke ilde op, at man talte først til ham, men han holdt mere af Spil end af lange Samtaler.“

Tavs og tøvende var Kongen; han hørte Folk tale, de vilde tale kort, og han svarede kun lidt, og om

det sagte ikke behagede ham, saa lo han med en bitter og kort Latter. Saaledes lo han, da Schumacher berettede ham om Just Høgs Beslutning. Han gav sit Samtykke til Trolovelsens Hævelse, men ønskede ikke at tale med Høg derom. Efter sin Sædvane overlod han Schumacher at ordne det fornødne, men paalagde ham tillige, ikke at tale til Dronningen om noget. Han led bedst, at alt forløb i Stillehed.

Schumacher gik saa faa Dage efter det passerede til Frøken Elizabeth Augustas Hus. Frøkenen var til Sengs og utilpas, han traf kun den ældste Datter Anne Cathrine, og hende forebragte han sit Ærinde.

Anne Cathrine smilede sørgmodigt. „I har vel Ret, Hr. Kammersekretær. Den handler klogt, som har Tid til at vente. Men faa er de, der kan følge Jeres gode Raad. Vi iler altid med det, vi vil, og har saa ringe Stunder at bie. Jeg mener som I. Men hvo véd, om I altid vil være i Stand til at følge Jeres egne vise Raad.“

Schumacher trak paa Skuldrene. „Det véd ingen, Frøken, men derved ændres intet. Monsieur Høg er fast i sin Beslutning, han har talt med Hans Majestæt om Sagen, og Hans Majestæt er af samme Sind i dette som han. Det gør Monsieur Høg stor Ære, at han ikke med et Ord har omtalt, hvor ilde Eders Søster har skikket sig. Han har handlet klogt. Som I véd, er det ilde fat med Gyldenløve og hans Hustru Marie Grubbe, og deri er Just Høgs Broder ikke uden stor Skyld. Nu vil han ikke, at Hans Majestæt skal fortrædiges med flere Besværligheder fra hans Slægt, men Hans Majestæt finder som

jeg, at Monsieur Høg er bedst tjent med at tage Jomfru Krabbe for hendes Dyds og Rigdoms Skyld, hvorved ogsaa Gods, som var hos Kongens Uvenner, kommer i venlige Hænder. Og derved bliver det. Mademoiselle, Eders Søster maa skikke sig heri og vente.

Men for at I skal vide, at det ikke er en Bøn fra Hs. Majestæt men hans Villie og kongelige Lov, saa lader jeg Eder dette sige paa hans naadige Majestæts Vegne, at om Eders Fru Moder og Mademoiselle Eders Søster ikke retter sig heri, saa vil de aldrig mere i Fremtiden kunne regne paa Hs. Majestæts Naade. Hvad dette betyder, overlader jeg til Eders eget Jugement.“

Schumacher tav og saa' fast paa den unge Pige. Anne Cathrine sukkede og strøg sig ned over Brystet, som for at glatte Folderne om den spinkle Barm.

„I svarer?“ spurgte Kammersekretæren.

„Intet,“ sagde hun — „jeg har intet Svar, og jeg fortrøster mig til, at Moder vil lyde Kongens Bud. Kongen er jo vor Herre. Og,“ føjede hun bittært til, „som Vorherre kan han gøre godt og ondt mod os efter sit eget Tykke. Derovre i Taarnet sidder Monster Leonora, som jeg har elsket, fra jeg var lille Barn, den eneste sande Veninde, Livets Modgang har skænket mig — sidder paa fjerde Aar i et usselt Fangehul, uden Trøst og Husværelse. — I behøver ikke at true mig med Kongens Vrede.“ —

Schumacher rejste sig. „Jeg kommer paa Kongens Vegne,“ sagde han kort. — „Kongen er Jer

god, som han er god imod alle, der vil ham vel. Og I har mindre end nogen Ret til at klage paa ham. Men mærk Jer vel, at de, der kærer paa Herrens salvede, krænker Guds højeste Lov, om det saa kun sker i Tanker. Forræderes og Stempleres Lod er den haarde Straf, og anderledes bliver det aldrig. Den Fængselsdør lukker kun Gud op, om Fangen finder Vej til hans Himmelstige, og først da. Gud har gjort sin Villie mod Danmark ved vor naaderige Konge, og gennem hans Villie raader Guds Villie iblandt os.“

Anne Cathrine nikkede stille. „Monsieur Schumacher,“ sagde hun og saa' Kammersekretæren lige i hans sorte plirende Øjne. „Saa længe I taler om Kongens Villie, saa taler I om det, I véd af — naar I taler om Guds Villie, saa taler I om mere, end I eller jeg eller noget Menneske paa Jorden erfarede. Men jeg skal røgte Eders Ærinde til min Moder, og Eders Herre, som er vor tillige, skal ikke faa Aarsag til at vredes paa os.“

Som hun stod der, bedrøvet og træt at se til, men med en mild vemodig Værdighed i det blege Ansigt, var hun næsten smuk at se til. Og den unge Sekretær bøjede sig uvilkaarligt under hendes faste klare Blik. Han tog hendes Haand og førte den ærbødigt til sine Læber.

„Frøken,“ sagde han, „I er en Konges Barnebarn, og det skønnes af alle, som I taler til. Om jeg, en ringe Kongens Tjener, kan være Jer og Jert Hus til Nytte, da tør I regne paa mig. Jeg er ved mig selv kun en fattig Søn af denne By, alt, hvad jeg er, det er jeg ved Kongens Naade. Men derfor er

ogsaa min Taknemmelighed uendelig, og jeg altid rede at tjene enhver af Kongens Hus. — Ogsaa Eder.“ —

Dermed gik Schumacher, en Kende mere ydmyg i Sindet, end han var kommen. —

Frøken Elizabeth Augusta tog mod Kongens Afgørelse med et Suk, Sophia Amalia mælede ikke et Ord. Men da hendes Moder fortalte hende, at hun skulde sendes over til Moster Christiane paa Lundegaard paa Fyn, da bed hun trodsigt Læberne sammen over Haansordene, og gik til sit Kammer for at være ene med sin Skam og sin Ydmygelse.

— — —

Frøken Elizabeth Augusta havde en større Stald, end hendes Kaar egentlig tillod. Men hendes kongelige Halvbroder undte hende den, og skænkede hende af og til en Hest af sine egne Stalde. I denne hendes Stald tjente som Rideknægt en Knøs ved Navn Kristian, en Søn af en Slotsforvalter paa Kallundborg, der havde været salig Hr. Hans Lindenow en tro Tjener og Drikkebroder i de Aar, Hr. Hans var Befalingsmand paa Kallundborg.

Samme Kristian var en høj, lyshaaret og velskabt Knægt, af et godt og villigt Sind og sit Herskab ganske hengiven. Særlig tro var han mod Sophia Amalia og fulgte hende som en stor Hund, naar hun tilhest jog over Mark og Eng mod Jægersborg Dyrehave og Skoven ved Søllerød, som hun havde for Skik, naar hun var alene og kedede sig. Hun talte aldrig til Kristian, og han red altid ærbødigt flere Hestelængder efter hende. Men saa hændte det en Dag, kort efter Schumachers Besøg, at hun bød

Kristian ride op ved Siden af sig, mens Hestene travede ud ad Helsingørsvejen og Staden med sine Taarne og Søerne sank bag dem, som de red over Bakkerne ved Gentofte Sø.

„Kristian,“ sagde hun, „vil du trofast udføre alt, hvad jeg paalægger dig, i hvad det saa maatte være?“

Knægten saa' forbavset paa hende og vidste ikke, hvad han skulde svare. Men da hun gentog Spørgsmaalet, nikkede han med Hovedet. De to havde leget som Børn paa Kallundborg, og han kendte vel Sophia Amalias lunefulde Sind. Blot kunde han ikke rigtig regne ud, hvad Frøkenen vel nu kunde have i Sinde.

„Godt,“ fortsatte hun, „om du vil være mig tro, vil jeg belønne dig i alle Maader. Du véd vel, at det er forbi mellem Just Justesen og mig. Svar dog — du véd det, i Folkestuen véd I sikkert alt, hvad Jeres Herskab angaar, og Pigerne hjemme har vel næppe sladret om andet paa de sidste Dage. Vel?“

Kristian nikkede igen.

Hun blev ved: „Jeg har svoret at hævne mig paa Just Justesen, men da jeg er en svag Kvinde og ikke kan være alene om dette Værk, saa spørger jeg dig, som har været mig en tro Følgesvend, fra vi legede sammen som smaa, om du vil være med at hjælpe mig at fuldføre den Dont.“

Kristian klæde sig eftertænksomt bag Øret, og Sophia Amalia sagtnede sin Hoppes Trav og lod den gaa i Skridt op over Bakken. Det var klart Solskin, paa Marken stod Høet i smaa Stakke og ventede paa at komme ind, og Rugen var næsten

tjenlig til Indhøstning. Varmt var det ogsaa, en let Brise jog Skyerne som Svanedun over den blaa Himmel.

Fra Bakken skar et Hjulspor ned over Marken mod Jægersborg Dyrehave, der hvor Kong Christian den 4de havde bygget sit Jægersborg ved Søen og Dalstrøget, der skar sig op i Skoven.

Kristian red stille ved sin Frøkens Side og ligesom ledte efter et Par Ord. Men det voldte ham altid Besvær at udtrykke sig, og han vidste jo heller ikke rigtig, hvor Sophia Amalia vilde hen.

„Forstaar du, Kristian,“ fortsatte hun, „Just Justesen har krænket mig og forraadt mig. Han har forladt mig, sin Fæstemø for Gud og Mennesker, og taget sig en anden. For den Aarsags Skyld maa han og hun bøde Livet. Det er det, du skal forhjælpe mig til.“

Kristian smagte lidt paa det, saa vendte han sit store lyse Hoved mod hende med et lille forlegent Smil og sagde:

„Det synes jeg alligevel er lidt for meget forlangt, Jomfru.“

„Synes du det,“ svarede hun og svippede Hoppen over Halen med Ridepisen. Saa gik det fremefter trip trap tro, og han bag efter paa den tunge Karrossevallak, klip klap klo, saa Stenene stod af Hovslaget.

Sophia Amalia piskede paa Hoppen, og den slog om i Galop. Kristian fulgte med, og nu gik det ned om Grøfter og Gærder i en vild jagende Fart. Det var som styrede Sophia Amalia efter de bredeste Grøfter og højeste Hegn, og Bonden paa Marken

stod maabende og saa' efter de to, men hun jog ind i Rugmarken, saa Sæden trampedes under Hovene, og Heste og Ryttere forsvandt derude i det gule Korn.

Saa løftede Bønderne truende deres Hænder og raabte afmægtige Skældsord over de to.

Forude laa Skoven med sit Hegn, og foran Skoven skraanede Markerne ned mod et Vandløb, der søgte fra Søerne ved Lyngby ned mod Sundet. Det gik temmelig brat nedefter, og Vandløbet var passende bredt, saa Sophia Amalias Hoppe fejlede Springet og plaskede midt i Vandløbet. Rytersken røg ud over Hovedet paa Dyret og blev siddende i Rørene paa den anden Bred. Der sad hun, da Kristian, forpustet paa den dampende Karrossehest, naaede hen til hende.

Hendes Hoppe havde rejst sig og stod midt i Vandløbet og sugede Vandet i sig i dybe Drag.

Kristian gled ned af sin Hest og trak den efter sig ud i Vandløbet, saa tog han Sophia Amalias Ridehoppe ved Tøjlen og blev staaende i Vandet, der naaede ham et Stykke over Knæene, ikke over de lange gule Ridestøvler. Han smilede ikke, skønt hun saa' lidt kunstig ud, som hun sad der i Vandet mellem Rørene og slog i Sivene med Pisken, blodrød i Hovedet af Arrigskab og forceret Ridt.

„Hvor bliver Du af, din Djævels Dosmer,“ hvæsedes hun mod Rideknægten, men han blev staaende midt mellem de to Heste, og nu lo han ganske stille.

„Jeg synes, Jomfruen har godt af at køle sig,“ sagde han sindigt. „Det er da helles kun Rumpen, der bliver vaad.“

Sophia Amalia rejste sig, og Vandet drev ned ad det lange Rideskørt, mens hendes Støvler sank ned i Mudderet mellem Sivene.

Hun slog om: „Kom, lille Kristian, og hjælp mig ud af Bløden,“ bad hun bønligt, „jeg synker i, her er moradsigt.“

Saa trak han langsomt Hesten over paa den anden Bred og tøjrede den ved en Busk, hvorefter han soppede ud i Sivene og tog hende i sine Arme. Da de var komne op ad Skrænten, satte han hende ned i Græsset og blev staaende med det samme forslagne Smil fra før.

Hvad nu? —

Sophia Amalia var pjaskvaad, Vand og Mudder drev hende ned ad Kjolen, og de smukke gule Støvler var sorte af Muldmudder.

Hun blev siddende tavs en lille Stund, mens Vandet drev fra de vaade Klæder ned over Skrænten, ligesom smaa Bække mellem Græsstraene og de gule Engblommer og Kabbelejer. Saa saa' hun vredt op paa Kristian.

„Hvad staar han og glør paa, Dosmer,“ sagde hun, „træk han hellere Støvlerne af mig og faa skrubbet Mudderet af dem, det hænger jo i dem i store Kager.“

Saa tog Kristian med sine store Hænder om de smalle Støvler, der sad godt fast, og han maatte trække til. Det ordentlig svuppede i dem, da han fik dem løs. Saa stillede han dem op ved Siden af Jomfruen, og der stod de sørgmodig og hang med de vaade Skafter. Men vaadt var det allsammen, Strømperne var blaafarvede og Farven smittede af,

dem maatte han nu krænge af og vride op, saa de kunde lægges til Tørre i Solen.

Jomfruens fine og slanke Ben var helt blaa og sorte af Farve og Mudder, og Vandet drev endda fra Kjole og Skørter. Kristian var helt uvant med det Kammerpige-Arbejde og tog saa pudserlig klodset paa det, at Arrigskaben veg fra Sophia Amalia og Smilet lyste op i hendes Ansigt.

„Det maa tørres altsammen,“ sagde hun og begyndte at løse op for Lidserne, der bandt Kjole og Skørt. „Nu er du Kammerpige, Kristian,“ føjede hun til med en kort Latter, „og nu gælder det at være nem paa Fingrene.“

Den lune Sommerbrise blæste Solskin ned over Bakken, og ikke længe efter sad Kong Christians Barnebarn i sin bare Særk paa Bakken og missede mod Solen, mens Rideknægten stod og tørrede Sveden af sin Pande, og strøg det gule Hørhaar bort fra Øjnene.

De to Heste græssede fredeligt ved Busken, mens de slog til Fluerne med deres Haler, og snappede efter Bremserne med deres Muler.

„Mine Ben er ikke rene,“ sagde Sophia Amalia og løftede uvilkaarligt det ene Ben højt op, „der er ikke andet for end vi maa i Vandet en Gang til, Kristian, og skylle Skarnet af Tæerne.“ Hun rejste sig, men Græsstraaene kildede og stak hende under Fødderne; saa rakte hun Armene ud mod Knøsen: „Bær mig der ned og skyl mig,“ sagde hun, mens alle de hvide Tænder lyste mellem de røde Læber.

Kristian tog hende igen i sine Arme og løftede hende højt til Vejrs, hun vejede ikke meget, og sad

til Trone paa hans Arm som et lille Barn, mens hun lagde Armene om hans Hals. Han bar hende ned til Bækken og vadede ud.

„Pas paa Særken ikke bliver vaad,“ sagde hun. „Du maa dyppe mig, som Konerne dypper Vasketøj i Aaen, men bare Benene og hold Særken godt oppe.“

Det gjorde saa Kristian med nogen Vanskelighed, for han maatte tage et godt Tag om Livet paa hende, og holde Særken sammen om hendes Lænder, mens hun sprællede med Benene i det rindende Vand. Særken var af stærkt hollandsk Lærred og skønt udsyet og udringet over Brystet. Andet Undertøj bar hun ikke, saa det var af Vigtighed, at den ikke blev vaad.

Det blev den heller ikke, takket være Kristians gode Kræfter, og det lykkedes ham at faa Jomfruen skyllet saa ren, at hun formelig skinnede i Solskæret. Bagefter maatte han trække sin Trøje af og tørre Benene med Trøjen. Hun lod ham gøre det som en Selvfølge og sad alt imens og saa' paa ham.

Da han var færdig, ruskede hun ham venlig i Hørhaaret og sagde til ham: „Jeg tror, jeg fæster dig til Kammerpige, Kristian. Du tager helt manerligt paa en Kvindes Person.“ — Saa føjede hun til, idet hun missede med Øjnene: „Men du er vel helles ogsaa van ved det med Maren, som Moder jog bort i Fjor, fordi du og hun blev for gode Venner.“

Kristian gryntede lidt, men svarede ikke videre; der var ikke noget herskabeligt ved det lille Pige-

barn, som sad der i sin bare stumpede Særk, og nu havde han jo set det meste, der var at se paa hende, og følt med for den Sags Skyld.

Det gav ham alligevel en vis Overlegenhed, at han havde det meste af Klæderne paa. —

Det var ligesom hun mærkede det. Pludselig saa' hun op og sagde: „Kristian, jeg fryser. Det er bedst du trækker af Klæder og lader mig faa dine tørre Klæder paa.“

Det var en Ordre, og den maatte han lyde.

Saa trak Kristian af Tøjet, meget var det ikke, han havde paa, men Bukser, Vest og Trøje maatte han af med; saa stod han i sine lange Støvler, medens Vinden blæste i hans korte graa Skjorte.

Vinden blæste lunt over Marken, og hun sad og stirrede tomt hen for sig.

Sophia Amalias Tøj tørrede langsomt — de blev derfor siddende i Solen, mens Hestene græssede. Det var langt borte fra Folk, og bag dem laa Skoven med de grønne Kroner bag Stengærdet, saa der var ingen Fare for, at de skulde blive overraskede.

„Kristian,“ sagde Sophia Amalia efter en Stund. „Du hørte jo, hvad jeg sagde dig før, jeg vil have Hævn over Just Justesen, og det skal du forhjælpe mig til.“

Kristian følte sig ligesom mere hjælpeløs, nu da han laa der paa Marken i den bare Skjorte, men det var alligevel, som om Afstanden mellem ham og Jomfruen var bleven mindre efter det, der var dem imellem, og han besluttede sig til at tale hende til Rette ud af sin jævne sjællandske Forstand.

„Det mener Jomfruen ikke,“ sagde han. „For hvis

jeg undlivede Hofjunker Høg efter Jomfruens Anstiftelse, saa huggede de Hovedet baade af mig og Jomfruen, og det synes jeg ligegodt var lidt ret tidlig, al den Stund der kunde være megen Fornøjelse, der ventede paa os begge to endnu.“

Hun rynkede Brynene: „Hvad mener Kristian med det?“

„Jeg mener,“ fortsatte han sindigt, mens han tyggede paa et Græsstraa, „at den Gang Frøkenen jog bitte Maren af Gaarden, fordi hun kom efter, at der var for megen Venlighed mellem os, saa troede jeg, at jeg skulde sørge mig fordærvet. Hun kom i Tjeneste hos Hr. Enevold Parsbjerg, og der blev hun forlokket af en fransøsk Lakaj, som hed Jean. Ham tænkte jeg ogsaa saa smaat paa at undlive, men saa gav jeg det op og trøstede mig med Mette Kobberslagers. Der er nemlig Kvindfolk nok, og de er saa temmelig ens indrettede, enten de nu er af de store eller af Smaafolk.“

Disse Ord sagde Kristian som én, der vidste, hvad han talte om.

Sophia Amalia rynkede Brynene: „Du mener alt-saa, Kristian ...“

„Jeg mener,“ afbrød han, „at der er Karle og Piger nok til i Verden, saa der er ingen, der behøver at gaa med tør Mund, og vil den ene ikke, saa vil den anden. Med saadan et dejligt og behageligt Legeme som Jomfruen har, kommer hun aldrig i Forlegenhed. For nu har jeg da ellers set mange Smalben og Bryster paa adskilligt Kvindfolk, men ikke paa langt nær nogen saa behagelige som dem, Jomfruen har.“

Sophia Amalia tittede op. Benene var skjulte i Rideknægtens Bukser, men hun trak op i Folderne, saa Læggene blev helt fri, og løftede det højre Ben i Vejret.

Kristians Ansigt skinnede af Velbehag.

„Jomfruen er dejlig skabt,“ sagde han gudhengivent, „og med saadan en Maddingfisk paa Krogen skal det ikke holde svært at faa Bid. Det mener jeg nu i min Enfoldighed.“

Sophia Amalia løftede sin Fod og satte den lige i Ansigtet paa Kristian, han tog blot om Ankelen og førte Foden bort, mens han stirrede paa hende med et troskyldigt, ærligt Ansigt.

Saa sagde han ligesom lidt rustent: „For mig kan Jomfruen være rolig, for jeg véd, hvad jeg skylder mit gode Herskab, men ellers skal man være forsigtig, naar Naturen kommer op i Karlfolk. For saa er der somme, der gør mere, end de siden vil være ved.“

Sophia Amalia lo og spottede.

Saa kravlede hun ned til ham som en Kattekilling, der leger med en stor Hund, ruskede ham i Haaret og nappede ham i Halsen og Øreflippen med smaa Bid.

Men saa blev Legen Monsør Kristian for varm, og han sprang op med et Sæt og søgte hen til Hestene, som nu stod ved Busken og nappede hinanden i Nakken. Og da Sophia Amalia saa' den store svære Knægt i de lange gule Støvler, med den stumpe Skjorte blæsende for Vinden i Løb hen over Græsset, saa tog hun sig i Siden, lo saa alt det un-

derlige, der var kommet op i hende, løste sig og dampede væk som Mosens Damp for Solens Kys.

Nu syntes hun med et, hun var bleven en helt anden. „Naa, nu er det vel Tid at holde op at rende med Kalve-Spidsen,“ sagde hun med et og rejste sig.

Saa kom hun igen ved Kristians Hjælp i sine egne Klæder, og de red hurtig hjem over Bakkerne. Men hun befalede Kristian ikke at tale om, hvad der var sket. — —

Sophia Amalia stod i sit Vindu og stirrede over mod Slottet, som det laa i Maaneglansen i den stille Sommernat. Og det var, som traadte alle Minderne frem under Porten, midt paa Broen, hvor Drabantvagten laa, som gik de klædte i Mummedragter frem over Broen og stillede sig op til Dans, ikklædt hver sin Dragt, bærende hver sit Ansigt. Det var i Nattetaagen og det flimrende Lys, som traadte hele Danmarks Hof sin tyste Dans i Taageslør derovre paa Pladsen med de toppede Sten, hvor saa meget var hændet, der hørte Fortiden til, men dog bar Fremtiden i sig.

Og Sophia Amalia tænkte paa hin 18de Oktober i Aaret 1660, da hun som lille Pige stod i sin Moders Stue og saa', hvorledes Stænderne derovre aflagde Hyldesteden til Arve-Enevoldskongen. Det var mellem tolv og et Middag, da Processionen skred over Broen derovre, og bøjede ned over Slotspladsen mod Børsen, hun mindedes det endnu, som saa' hun det for sig. Herpaukerne og Trompeterne i Spidsen, derefter Herolderne i deres guldsyede Dragter,

og efter dem med bøjede Hoveder Adelskabet og Ridderskabet, saa mange som var i Staden. Hun saa' for sig Hr. Iver Krabbe, Karens Fader, med Blodfanen højt hævet i Haanden, Henrik Rantzau, der bar Æblet, Niels Trolle, der bar Sværdet, Oluf Parsbjerg, der bar Sceptret, og Christoffer Urne, der bar Kongens Krone. Derefter fulgte den kongelige røde Fløjls Himmel, baaren af fire Adelsmænd, og under den gik Kongen, og ham fulgte Dronningen og de kongelige Børn, den ældste ledet af sin Broder Prins Jørgen, medens Kronprinsen gik ved sin Moders Haand. Og hun huskede saa grant de tre smaa Prinsesser i de lange Kjoler, der trippede bagefter hver med sin Rigsraad, hun saa' de tre for sig, den tynde duvnakkede Gunde Rosenkrantz, den lille pukkelryggede Axel Urup og den statelige Peder Reedtz, med det lange lyse Haar om det smukke mandige Ansigt. Hun saa' for sig Raadets øvrige Medlemmer, som de gik med bøjede Hoveder, og efter dem en straalende Blomsterkrans af Dronningens Jomfruer, hvorefter Toget sluttedes af de gejstlige Mænd, to og to i deres lange sorte Frakker, og Byens Borgere graa og sorte som Graaspurve og Stære, men alle med Næbet højt i Sky.

Derhenne under Børsen var Theatrum rejst, og der satte Kongen sig med Dronningen paa Tronen, og Prinser og Prinsesser tog Plads om ham, mens Rigsraaderne lagde Regalierne paa et Bord, der stod ved Kongens Side. Og under dette bar et Par Tjenere den gamle dødssyge Rigshofmester, Hr. Joachim Gersdorff op paa en Stol, medens Kansleren Peder Reedtz læste Eden af et Papir. Derefter gik

nu Raader, Riddere, Herremænd, Præster, Borgere og Bønder fra Amager frem, knælede ned for Kongen, oprakte deres Fingre og svor sig Frihed og Frelse fra, idet de kyssede Kongens Haand og Dronningens og gjorde Reverentz for de smaa Prinser og Prinsesser. Men kun de Adelige kyssede Kongens og Dronningens Hænder, de af de andre Stænder rakte kun Haand, dog af Amagerbønderne var der kun en, der rakte Haand.

Og saa dundrede Kartover og Stykker fra Stadens Volde.

Billedet skiftede, og Sophia Amalia saa' nu, det var højlys Dag. Baaden kommer, der for fire Aar tilbage bragte hendes Moster Leonora til det haarde Fængsel, hun mindedes sit første Møde med Just Høg, de dejlige Dage, da Kronprinsen var i Staden, og da de dansede paa Slottet, saa' Bøddelens Hug mod Hr. Corfitz' Billede og alt det, der i de sidste Dage var sket, nu sidst af alt Bryllupsfesten og Kronprinsens Indtog, hendes sidste Møde med Just og det altsammen, til hun sad derude nøgen mellem Skov og Vandløb og bed sin Moders Rideknægt i hans Hals, fordi han sagde, at der var Pige til hver Karl og Karl til hver Pige.

Sophia Amalia knyttede sin Haand og vendte Blikket hvast og fast mod Slottet, som det laa derovre med de slanke Spir og talløse glimtende Ruder. — Derfra kom alt det onde, derfra kunde intet godt komme for hende og hendes Slægt. Det var de gamle Raader, der havde holdt Kong Christian, hendes kongelige Bedstefader, fra at gøre hendes Mor-

mor Fru Kirsten til sin Dronning, der var hendes Mostre og deres Mænd, der havde gjort Slægtens Navn hadet og foragtet i Danmarks Rige, det var hendes Morbror, Kongen derovre og hans hoffærdige Dronning, der havde stødt dem ned i ydmyg Vanære, men selve hendes Moders Svoger Hannibal Sehested havde hjulpet til — nu sad Moster Leonora i Taarnet, Hr. Hannibal var død, og hendes usle Moder spiste Naadsensbrød, mens Adelen, der krogede og krummede Ryggen, slikkede Støvet for hendes Fjenders Fod.

Bort — bort herfra. Aldrig vilde hun bøje sin Nakke for dem deroppe — aldrig; var der Vanære ved Kirsten Munk og hendes Slægt, saa var hendes Faders Navn gammelt og godt, og derude paa Landet, hvor Rugen bølgede og Bækkene drog deres Baand mellem grønnende Enge, der stod endnu faste Borge og Skove med Hjort at bede, der gik endnu Øksne i det tætte Græs, og der herskede frie Herremænd endnu over Bønder og Gaarde. En fast Borg, hvor hun kunde herske, den vilde hun vinde, og der vilde hun bygge sit eget Hof, hvor hun vilde være Dronning og herske, herske over dem alle.

Kristian havde Ret, der var Karle nok til alle Piger, der vilde Karl, og der var ogsaa Karl at faa for hende.

Jeg spytter af dig og din falske Tunge, slængte hun Ordene ud i Natten, kryb du om Tronens Fod og slik du Spyttet med de andre derovre. Hører du, Just Justesen, jeg spytter ad dig, jeg river dit Navn ud af mit Hjerte, jeg flænger hvert Minde om dig

af mit Sind. Død er du, død og raadden i al Usselhed, og jeg er fri, fri, fri. —

Og det var, som rislede det ned igennem hendes Legeme fra Isse til Fod, den stolte stærke Følelse af at være fri, fri, fri og mægtig i at gøre, hvad hun lystede, uden Regnskab for nogen, enevældig over sig selv. Hun rev sine Klæder af sig og stod der i det svage Lys, det var, som gled Maanelyset bort fra Slottet, bort fra Husenes Tage og søgte ned mod hendes Vindu for at gyde sig om hendes Nakke, glide ned over hendes fulde Bryst, lege langs hendes Lænder, og søge kildrende Vej nedefter over Knæene og Smalbenene til de smaa Fødder med de rosenrøde Negle. —

Og Sophia Amalia løftede sit Hoved, mens det kogte og koglede inden i hende — saa slog hun sin Kaabe om sig og listede sig stille og lydløst ud af Døren, op ad den smalle Loftstrappe til det lille Kammer øverst oppe under Taget, hvor Kristian laa.

Hun lettede Klinken og traadte ind. Karlen sov fast, det kendtes paa hans dybe Aandedrag. Hun traadte hen til Sengen, Maanelyset faldt ned ad den lille skæve Rude, og da hun rørte ved ham, vaagnede han og saa' forskrækket op. Men hun lagde sin Haand paa hans Mund og lod Kaaben falde. —

Nu var hun fri, fri, fri som Fuglen og kunde gøre lige netop alt, hvad hende lystede.

Og dette lystede hende i Vrede og Forlængsel.

Og saaledes tog hun Hævn over Hofjunker Just Justesen Høg, over alt hvad hans var i Fortid og Fremtid. —

— — —

Dagene gik, og Sophia Amalia blev smukkere og friskere end før, saa ingen forstod, hvad der var hændet med hende. Til Moster Christiane vilde hun ikke drage, og det blev da saaledes ordnet, at hun skulde drage med Vibeke Krabbe og hendes Husbond Christian Daa til deres Gaard Borreby, hvor de to drog hen, nu da Bilageret var forbi og Hoffet drog til Glückstadt til Møde med Dronningens Slægt.

Derpaa gik Sophia Amalia ind, hun forlangte blot af sin Moder at drage standsmæssig bort, med tre Heste til sig og en Rideknægt i Følge. Rideknægten var Kristian, og han var villig til at følge med.

Saa drog de afsted i stort Følge sydpaa, og Vibeke Krabbe red Side om Side med Sophia Amalia, da de fra Valby Bakke kastede et sidste Blik ind over Byen.

„Tror du, du vil føle Forlængsel efter Staden og Hoffet,“ spurgte Vibeke Krabbe.

„Nej,“ svarede Sophia Amalia — „aldrig, aldrig, jeg er Hans Lindenows Datter, at du véd det — alt andet har jeg revet ud af mit Hjerte. Og fra nu af bygger jeg mig min Skæbne selv.“

Vibeke Krabbe saa' paa hende, idet hun kneb Øjnene sammen. „Du synes mig helt forandret,“ sagde hun. „Vidste jeg ikke, at du havde nylig mistet en Fæstemand, saa vilde jeg tro, at det var Karlfolk, der voldte det Blink i dine Øjne og den Rødmen paa din Kind.“

„Det er det kanhænde ogsaa,“ lo Sophia Amalia og svippede Hoppen over Bringen, saa den gik frem i Trav.

— — —

Sydpaa red de mod Skæbnen og nye Eventyr.
 Vinden var med, og de red mod Solen. I sin Udgang
 gik Færden lyst og let, men Natten ventede bag de
 store Skove, som Natten altid venter Menneskebørn
 efter Dagen, den være saa lys, den være vil, og
 Børen saa god den kan blive.

SJETTE KAPITEL

Slutning.

phia Amalia Lindenow var Gæst paa Borreby hos Valdemar Daa og hans Slægt, og fra de Dage er hendes Historie knyttet til Slægten Daa, til Valdemar Daa og hans Døtre, til Oluf Daa og hans Børn, til Christian Daa og hans Hustru, den skønne og muntre Vibeke Krabbe, hvis

Navn er naaet til Eftertiden gennem hendes Breve til Greven af Griffenfeldt. Men om alt dette vil i sin Tid udførlig blive berettet i en Række Skilderier af Fruen paa Lindencborg, som blev Sophia Amalias Navn for kommende Tider. Tilbage staar endnu at skilles fra Just Justesen Høg og Karen Iversdatter Krabbe, før de forenede sig i en høvisk Kærlighed, der varede til deres Død, gennem et langt og ærefuldt Liv i Kongens og Landets Tjeneste.

Deres Jaord stod paa Vemmetofte, hvorhen Fru Karen var draget efter Mandens Død. Det stod i Vaaren i det Herrens Aar 1668. Kun faa af Slægten var tilstede, det sømmede sig bedst saaledes, enhver af de to havde jo forhen givet en anden Jaord. Karen Krabbe havde maattet indbøde sit til Knud Gjedde

med adskillige Tusind Daler efter Rettens Dom, Just Høg sit med en ung Kvindes Had — og, hvad han først længe efter skulde erfare, hendes Sjæls Frelses Forlis.

Glad var han nu og fuld vis i sin Fremtid, som han stod i Vemmetofte Rosengaard hin Aften i Juni, mens Solen sank og kastede sit Guld i Vallø, smilede til Gisselfeld og Vesteregede By, over Sjællands grønne Skove og Søerne ved Holmegaard.

Karen Krabbe stod ved hans Side, med Kinden lænet mod hans Skulder og lyttede til Gøgen i Skoven, der lovede dem faa Aar til Bilager og mange til salig Ende, som Gøgen gør i Vaar, naar unge spørger den. For deres Fod randt Stevnsaa mod Havet mellem Siv og Blomster som et Baand mellem grønne Marker, og fra Smerup Kirke begyndte Klokkerne at ringe Solen ned.

De stod saa stille ved hinandens Side, da Gøgen tav. Saa spurgte Karen Krabbe:

„Hvad tænker du paa nu, kæreste?“

Og Just Høg vendte sit alvorlige Ansigt mod hende og svarede:

„Som Mennesket tænker, fremad paa det, der skal ske, og tilbage paa det, som er hændet.“

„Tænker du paa hende?“ spurgte Karen ganske sagte. „Du bør ikke forholde mig dine Tanker, Just, jeg vil dele dem alle med dig i Sorg og Glæde.“

Just nikkede.

„Stundom tænker jeg paa hende. Godt var det, som det skete. Hun og jeg vilde have gaaet ilde i Spand. Dog er det undertiden, som bider det herinde i min Samvittighed. Det staar ilde til med hende, og

kunde jeg end ikke forhjælpe det, saa synes det mig dog iblandt, som havde jeg handlet for hastigt.“

Karen lagde sine Hænder paa hans Skuldre og saa' ham mildt og fast i Øjnene.

„Jeg forstaar dig, Just, jeg véd jo, hvor du er mig god, og jeg er ikke skinsyg. Kun beder jeg dig være forvisset, at hvad Sophia Amalia Lindenow skader, det kunde du ikke forhjælpe. Ogsaa jeg har Tidende om hende, der er ikke langt fra vort til Holmegaard, hvor Oluf Daa endnu holder til med sine Sønner. De siger om Sophia Amalia, at hun er altid i Følge med en Bondeknøs, der tjener hendes Moder for Rideknægt, og de siger tillige, at Oluf Daas Søn, Junker Claus, løber vild efter hende, men hun ler ham ud og ægger ham. Dig har hun glemt, Just, og du bør glemme hende. Du har jo mig.“

Og hun lagde sin Kind til hans. —

Just Høg strøg hendes Haar og kyssede hendes Pande.

„Det hænder stundom, at den Skipper, der lykkelig har ført en Baad gennem en Brænding og høje Søer, og nu glider paa det blanke Vand, mindes dem, der blev derude paa de oprørte Vande, hvor Storm endnu leger med pjaltede Sejl. Jeg kunde ikke føre Sophia Amalia i Havn, dertil havde jeg hverken Kraft eller ærlig Villie, men om hun lider Skibbrud, da vil det pine mig til min sidste Dag. Og det Løfte tager jeg af dig, min Kæreste, at vi to, du og jeg, vil være derom overens, at skulde der komme Sophia Amalia Nød paa, da vil vi begge forhjælpe hende af et redeligt Sind for den Miskundhed, Gud har vist os, ved at føre os sammen.“

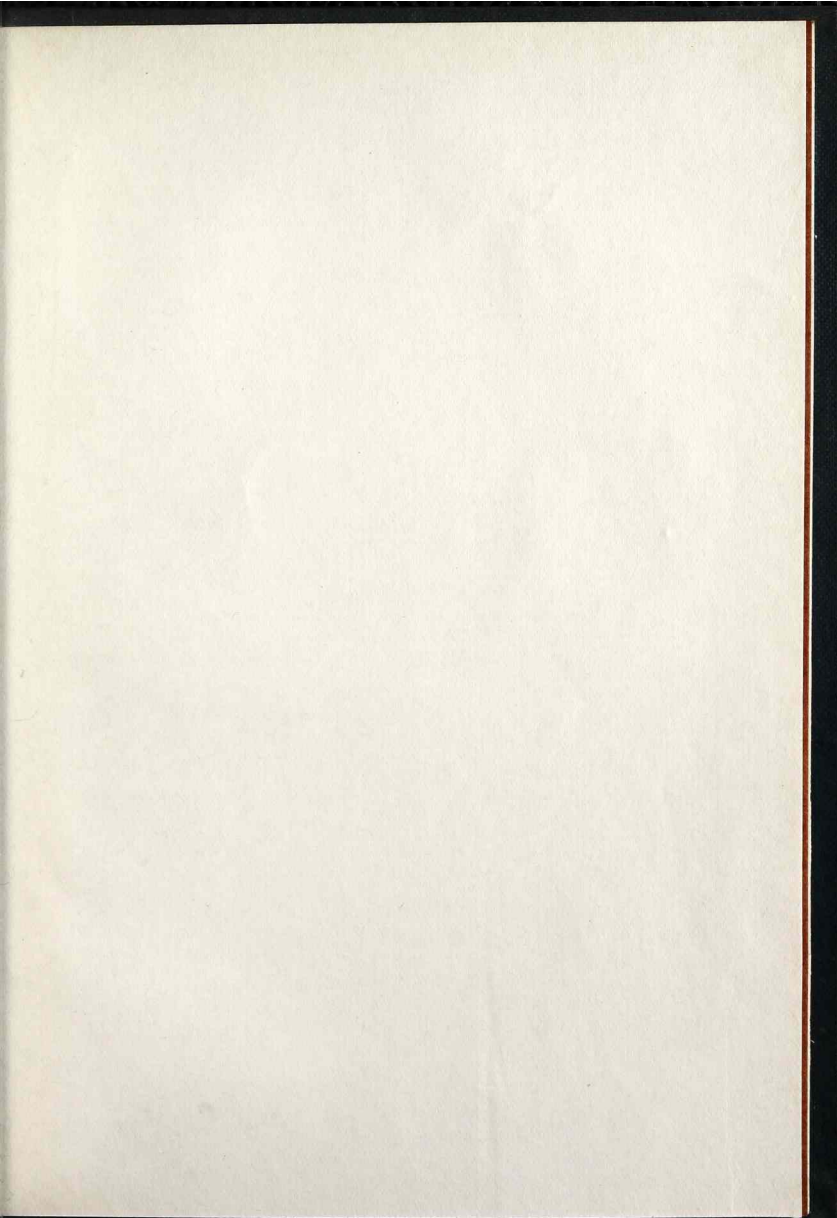
„Det lover jeg dig,“ svarede Karen og kyssede hans Mund.

— — —

Aaret gik, Just Høg blev Kongens Kammerherre. Naadens Sol skinnede paa ham, og da den første Enevoldskonge havde lukket sine Øjne i Februar 1670, stod Just Høgs Bryllup med Karen Krabbe. Kong Christian den femte besteg Tronen, og med ham kom Peder Schumacher til Hæder og Værdighed, medens Gabels Stjerne blegnede. Det var Schumachers Værk, at Just Høg blev sendt som dansk Envoyé til Haag, og saaledes traadte i sit Fædrelands Tjeneste for at stige langsomt saa højt, at man endog en Gang i Tiden ymtede om, at gøre ham til Rigets første Mand; hans Sol straaled længe efter, at Peder Schumachers var blegnet for steds. Ja, det blev Just Høg, der som Statholder i Norge blev Griffenfeldts øverste Fangevogter i hans Fængsels Dage. Og det lyder næsten som et Eventyr, naar det mange Aar efter berettes, at Kongen af Danmark i det Herrens Aar 1685, da Storkansler Ahlefeldt døde, stod uvis i sin Sag, om han skulde løslade Griffenfeldt og gøre ham til Storkansler igen, eller vælge Just Høg. Han gjorde ingen af Delene.

— — —

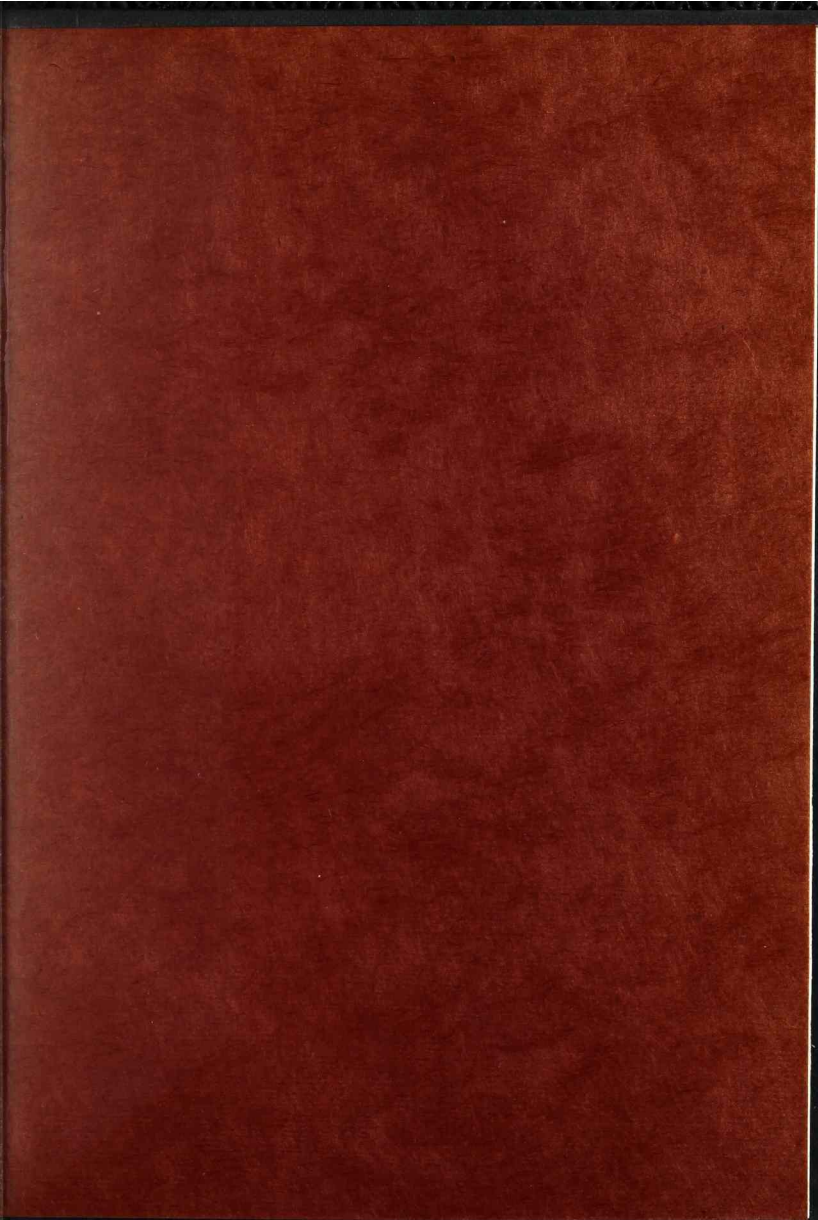
Men der gik ti Aar hen, før Just Høg og Karen Krabbe fik Lejlighed til at holde det Løfte, de den Aften havde givet hinanden: af et redeligt Sind at forhjælpe Sophia Amalia Lindenow.

1871

1871

1871

Danmarksrykkeriet

